

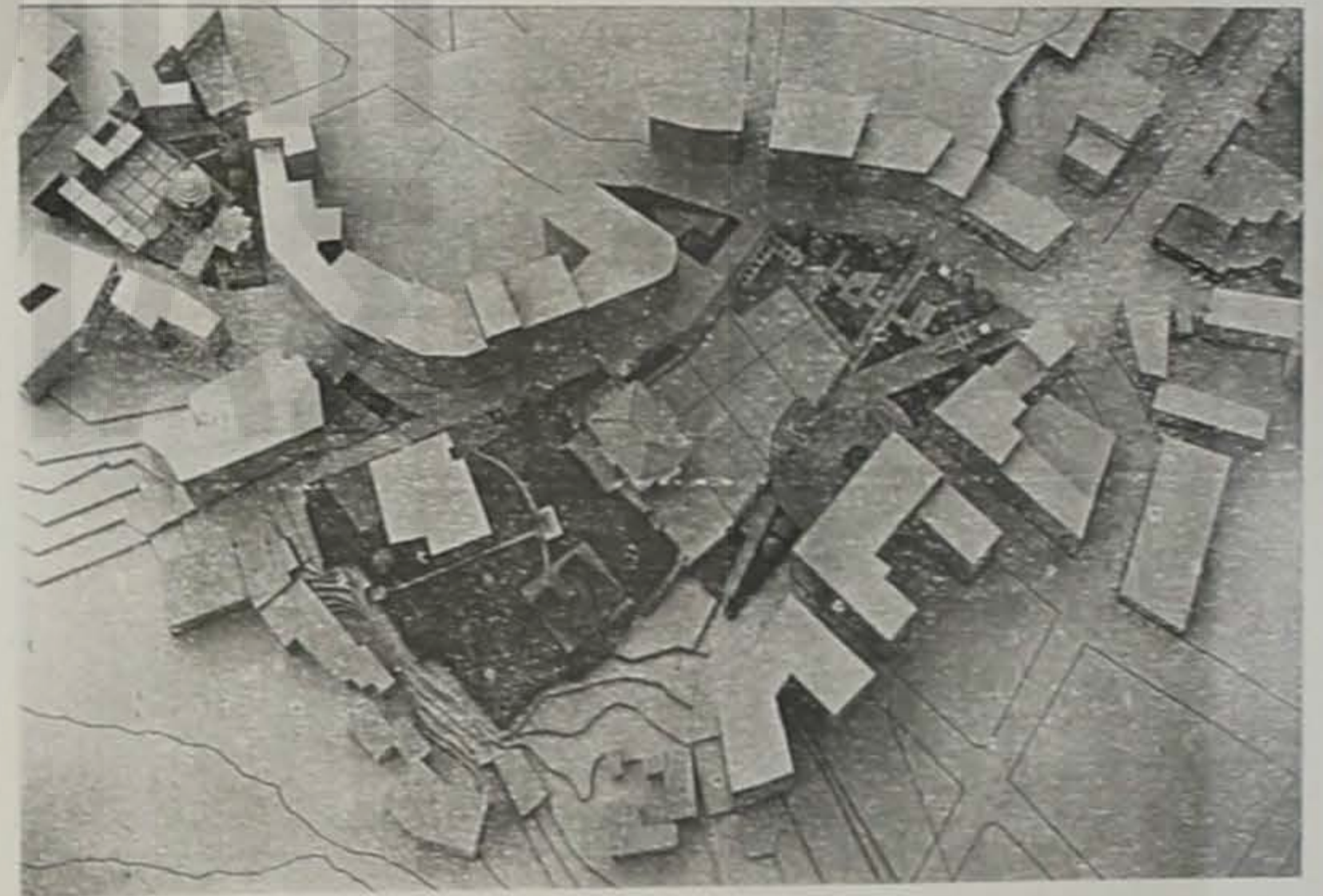
ΔΗΜΟΣΙΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ: ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΚΑΤΣΑΒΟΥΝΙΔΟΥ, ΘΕΟΦΑΝΩ ΛΕΠΕΣΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΙΟΥΛΙΟΣ 1996

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης -
Πολυτεχνική Σχολή - Τμήμα Αρχιτεκτόνων
Γ' Τομέας Πολεοδομίας, Χωροταξίας και
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Διπλωματική Εργασία
Ομάδα: Γαρυφαλλιά Κατσαβουνίδου, Θεοφανώ Λέπηση
Επιβλέπων Αν. Καθηγητής: Νίκος Καλογήρου

**ΘΕΜΑ: Η οδός Κεντρικής στη Βέροια. Ασκήσεις
αστικού σχεδιασμού**

Θεσσαλονίκη, Ιούλιος 1996.

**ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ**

" Η αναζήτηση της πόλης ως τόπου ιστορίας, η περιγραφή της και η σύνθεσή της με όρους σχέσεων ανάμεσα στην αστική μορφολογία και την τυπολογία, η έξαρση και η οργανική ιεράρχηση των πρωταρχικών σχέσεων του αστικού χώρου (μνημείων του παρελθόντος και του παρόντος), ο σεβασμός της γεωγραφικής ιδιαιτερότητας, του τοπίου, του εδάφους και του κλίματος είναι τα κύρια στοιχεία μιας νέας θεώρησης της αρχιτεκτονικής της νεοελληνικής πόλης."

Επί πόλεως, συλλογή κειμένων, Σύγχρονα Θέματα, Θεσσαλονίκη 1987

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Βέροια, πρωτεύουσα του νομού Ημαθίας, με σημερινό πληθυσμό 45.000 κατοίκους περίπου, χτισμένη αμφιθεατρικά στους ανατολικούς πρόποδες του Βερμίου και σε υψόμετρο 160 μέτρων, σχηματίζει φυσικό εξώστη με θέα στα ανατολικά προς τον Μακεδονικό κάμπο. Στα δυτικά η πόλη οριοθετείται από τον ποταμό Τριπόταμο ή 'γύφτικο' ποτάμι που ξεκινάει από τρεις πηγές. Από την ίδρυσή της, η πόλη είχε αμυντικό χαρακτήρα και φρουριακή οργάνωση, κάτι που επιβεβαιώνεται από την οχυρή και προσεκτικά επιλεγμένη θέση της.

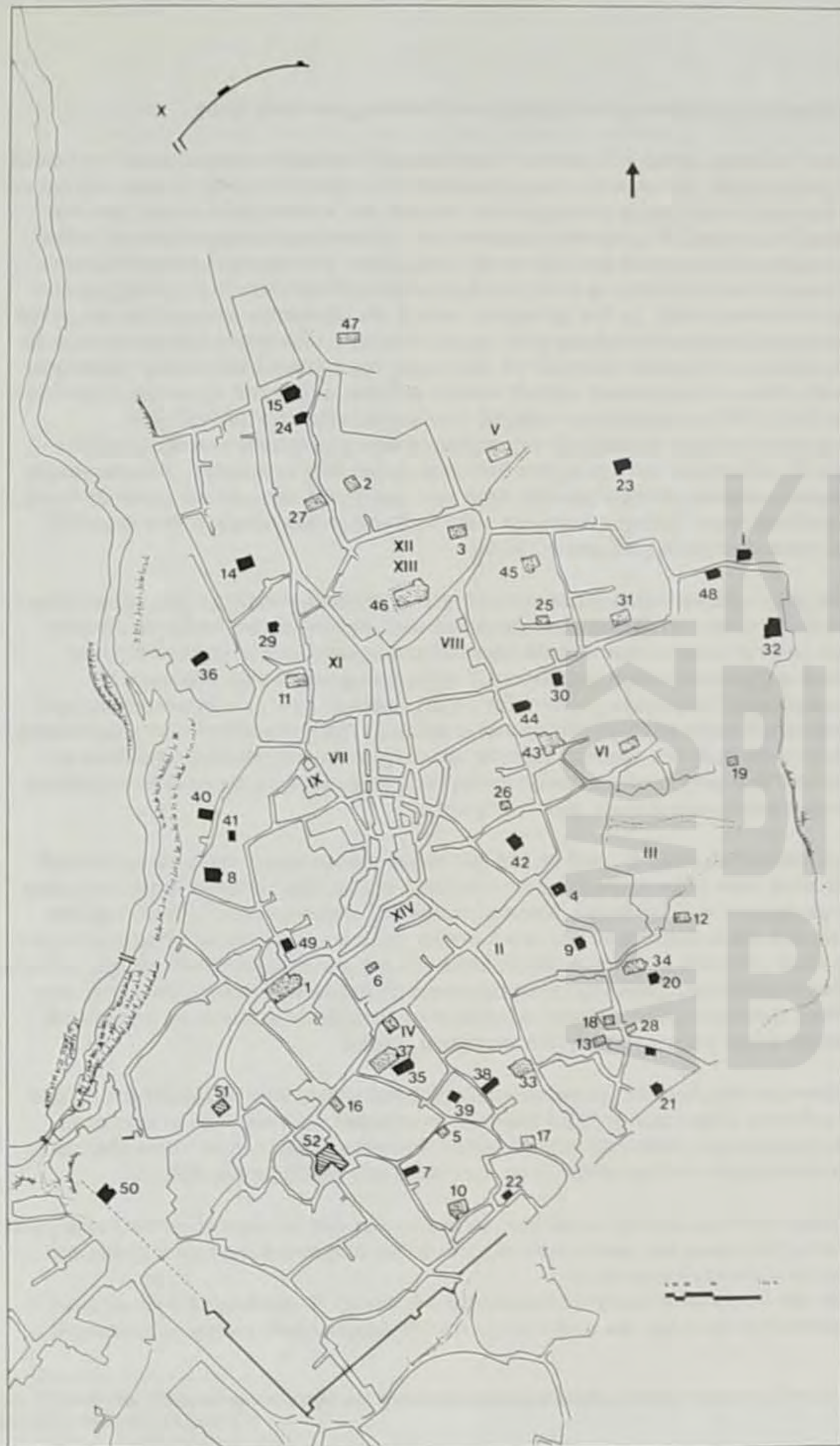
Δεν υπάρχουν ασφαλή στοιχεία για την ακριβή χρονολογία ιδρύσεώς της. Πάντως, από τα κείμενα του Ομήρου, του Ηροδότου, του Στράβωνα και άλλων συγγραφέων, η κτίση της Βέροιας πρέπει να τοποθετηθεί στα Μυθικά χρόνια, όπου φτάνει κάθε απόπειρα ανεύρεσης του κτίτορα της πόλης και της ονομασίας της. Μια παράδοση θέλει τη Βέροια να παίρνει το όνομά της από την κόρη του βασιλιά Βέρη που φέρεται ως ιδρύτρια της πόλης (η άλλη κόρη του, η Μιέζα, δάνεισε το όνομα της στον αρχαίο οικισμό που βρισκόταν στη θέση της σημερινής Νάουσας).

Στα αρχαία χρόνια η Βέροια βρισκόταν σε οδικό κόμβο, κοντά στο Βέρμιο, στον Αλιάκμονα και στην πεδιάδα όπου αναπτύχθηκε ο Μακεδονικός πολιτισμός, κοντά στις Αιγές (όπου κι αν τοποθετηθούν αυτές), στην Πέλλα, στο Δίο, στην Έδεσσα, με τις οποίες αποτελούσε πάντοτε μια ισχυρή συστάδα σημαντικών οικισμών, από κάθε άποψη (πολιτική, οικονομική, θρησκευτική, στρατιωτική, πολιτιστική), στα Μακεδονικά χρόνια κυρίως.

Στη βυζαντινή εποχή ήταν πόλη μεγάλη και πολυάνθρωπη, με αξιόλογα τείχη που επιδιορθώθηκαν κατ' επανάληψη. Η έντονη θρησκευτική - μοναστική ζωή της πόλης ήταν η συνέχιση του ένδοξου παρελθόντος της και στον τομέα της λατρείας. Κατά τον 13ο και 14ο αιώνα γνωρίζει μια σημαντική άνθηση: ανάμεσα στους κατοίκους της περιλαμβάνονται διακεκριμένα πρόσωπα. Η παράδοση μνημονεύει την ανέγερση πολλών εκκλησιών από επιφανείς πολίτες, μεταξύ των οποίων ήταν και αρκετοί ευγενείς, εξορισμένοι από τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το 1912 καταμετρήθηκαν 72 εκκλησίες (χάρτης 1) μέσα στην πόλη, που δικαιολογημένα χαρακτηρίστηκε "Μικρή Ιερουσαλήμ".

Το τέλος της βυζαντινής εποχής ήρθε με την άλωση της Βέροιας το 1433 μ.Χ. από τους Τούρκους. Η κατάληψη της πόλης έγινε μετά από προδοσία και ακολούθηθηκε από σφαγές και λεηλασίες: "Οι Τούρκοι πήραν τις εκκλησίες και τις κάμιν τζαμα. Πήραν κι τους αγίους Απουστόλους που ήταν Μητρόπουλις... κι είχαν κλειστεί πολλοί Χριστιανοί κι λειτουργούσιν ου Δισπότις... Οι Τούρκοι έσπασαν τμη πόρτα κι χύθη(η)καν μέσα, έπασαν τον Δισπότη

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

1. Παλιά Μητρόπολη
2. Άγιος Γεωργιος του άρχοντος Γραμματικοί
3. Μέγας Θεολόγος
4. Χριστός (μονή του Σατήρος Χριστού του Καλοθέτου)
5. Άγιος Βλάσιος
6. Χριστός Αντιφωνητής (μονή του Σατήρος Χριστού του Αντιφωνητού)
7. Παναγοιά ή Ύπαπαντή (μονή της Ύπαπαντής)
8. Παναγία Δεξιά
9. Μονήρια των Αγίων Κηρύκου και Τσιλίττα
10. Άγιος Σάββας της Κυριώτισσας
11. Ένοριακός ναός του Αγίου Γεωργίου
12. Άγια Παρασκευή
13. Άγιοι Θεόδωροι
14. Άγιος Νικόλαος του άρχοντος Καλοκρατά
15. Άγιος Προκόπιος
16. Χριστός Παντοκράτωρ
17. Παναγία Γοργοπέλεκτος
18. Παναγία Βαγγελίστρα
19. Άγιος Νικόλαος της Γούρας
20. Άγιος Γεωργιος Μικρός
21. Παναγία Παλιοφορίτισσα ή Παντάνασσα
22. Άγιος Ανόρας της ένοριας της Κυριώτισσας
23. Παναγία Περιβλεπτος
24. Παναγία Χαβιαρά
25. Άγιος Πατάσιος
26. Άγια Άννα
27. Μονή του Αγίου Νικολάου του μοναχού Ανθήμου
28. Μονή του Αγίου Νικολάου Μακαριώτισσας
29. Άγιος Ανόρας της ένοριας του Αγίου Γεωργίου
30. Άγιος Νικόλαος Ψάρς
31. Μεταμόρφωση του Σατήρος
32. Μεγάλοι Άγιοι Αναργυροι
33. Άγιος Δημήτριος
34. Άγιος Στέφανος
35. Παναγία Φανερωμένη
36. Άγιος Νικόλαος γνωστός ως Άγιος Σπυρίδων
37. Μητροπολιτικός ναός των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου
38. Μικροί Άγιοι Αναργυροι
39. Παναγία Βαλτεσινη
40. Άγιος Νικόλαος της ένοριας Δεξιάς
41. Άγια Παρασκευή
42. Προφήτης Ηλίας
43. Άγιος Ιωάννης ο Έλεήμων
44. Άγιος Σπυρίδων
45. Άγια Άννα
46. Όσιος Αντώνιος
47. Έξω Παναγιά
48. Άγιος Βασίλειος
49. Βυζαντινή κενστέρνα
50. Πύργος της ακρόπολης του Δουσαν
51. Όρτα τζαμί
52. Παλιά Λουτρά
- I. Παναγία Κυριώτισσα
- II. Μονή Αγίου Νικολάου (του Σφραντζή)
- III. Άγια Φωτίδα
- IV. Άγια Άννα Μητροπόλεως
- V. Άγια Βαρβάρα
- VI. Άγιος Νικόλαος Σιλοτραφής
- VII. Άγια Ίερουσαλήμ
- VIII. Άγιος Βασίλειος της ένοριας Όσιου Αντωνίου
- IX. Άγιος Νικόλαος Ακαταμάχητος
- X. Παναγία Καλήστρα
- XI. Άγια Τριάς
- XII. Παναγία Πανέννητος
- XIII. Ταξίαρχες
- XIV. Άγιοι Κωνσταντίνος και Έλένη

Χάρτης 1. Γενικό τοπογραφικό της Βέροιας πριν την εφαρμογή του νέου ρυμοτομικού σχεδίου, όπου εντοπίζονται τα μνημεία της πόλης (Παπαζώτος).

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

φουριμένου τα χρυσά κι τουν έσφαξαν στημ πόρτα της εκκλησίας"¹

Κατά την Τουρκοκρατία η Βέροια, 'Καραφέροια' για τους Τούρκους, αποτελεί τυπικό δείγμα οθωμανικής πόλης (εικόνα 1). Ο κοινωνικός και λειτουργικός διαχωρισμός του αστικού χώρου είναι έντονος και παίρνει συγκεκριμένη μορφή με το χωρισμό της πόλης σε διακεκριμένες φυλετικές - πολιτισμικές ενότητες. Έλληνες και Τούρκοι κατοικούσαν σε ξεχωριστούς 'μαχαλάδες' (γειτονιές), σε διαφορετικά τμήματα της πόλης (χάρτης 2). Οι ντόπιοι Βεροιώτες έλληνες ήταν οι παλαιότεροι κάτοικοι της πόλης και κατείχαν το ανατολικό και βόρειο τμήμα της πόλης. Το τουρκικό στοιχείο ήταν συγκεντρωμένο στο επάνω (νότιο) τμήμα, στην καρδιά του οποίου βρισκόταν η ακρόπολη, η έδρα του διοικητή και η φρουρά. Το βλάχικο στοιχείο δεν φαίνεται να έχει πολύ παλιά την καταγωγή, αφού οι πρώτοι βλάχοι, προερχόμενοι από τα βουνά της Πίνδου, εγκαταστάθηκαν στο Βέρμο την άνοιξη του 1835. Οι βλάχοι καταλαμβάνουν ιδιαίτερο τμήμα της πόλης, τα βλάχικα. Η εβραϊκή συνοικία, ο εβραϊομαχαλάς, βρισκόταν από παλιά, ίσως από την εποχή του απόστολου Παύλου, έξω από τα τείχη, κοντά στον Τριπόταμο, και ήταν τελείως κλειστή και απομονωμένη. Τέλος οι γύφτοι κατοικούσαν στο δικό τους 'τσιγκινέ' μαχαλά, στα ανατολικά της πόλης, κοντά στις ελληνικές συνοικίες.

Την απουσία μιας οργανικής δομικής ενότητας στην πόλη, αντισταθμίζει η αγορά, το 'τσαρσί', μοναδικό σημείο επαφής των φυλετικά διαχωρισμένων ενοτήτων. Είναι ο τόπος συναλλαγής των διαφόρων φυλετικών ομάδων που συγκροτούν την πόλη. Η κεντρική αγορά έχει μείνει μέχρι τις μέρες μας ουσιαστικά η ίδια. Από τις περιγραφές γνωρίζουμε πως υπήρχαν άλλες ειδικότερες αγορές σε δρόμους που θα χαρακτηρίζονταν εμπορικοί, γιατί τα ισόγεια των οικοδομημάτων είχαν διαμορφωθεί σε αποθήκες, εργαστήρια, συνεργεία και μαγαζιά εμπορών και βιοτεχνών. Πάντα συνήθιζαν τα διάφορα μαγαζιά να συγκεντρώνονται κατά ειδικότητες από τις οποίες έπαιρνε το όνομά του ο δρόμος και η περιοχή.

Χαρακτηριστικό του χριστιανικού τομέα της πόλης ήταν, βέβαια, οι εκκλησίες. Οι παλιές εκκλησίες βρίσκονταν σε μια διαπλάτυνση του δρόμου αλλά όσες κτίστηκαν στα χρόνια της Τουρκοκρατίας (οι μεταβυζαντινές, δηλαδή), ήταν κρυμμένες στις τοιχογυρισμένες οικοδομικές νησίδες, αόρατες από τον περαστικό. Κάθε ελληνικός μαχαλάς είχε την εκκλησία του και σχεδόν κάθε τετράγωνο είχε επίσης την εκκλησία του. Η γενική μορφολογία, μάλιστα, του τετραγώνου επηρεαζόταν απόλυτα από τη διάρθρωση του κεντρικού αιθρίου με τις ποικίλες τοποθετήσεις του ναού, έχοντας σαφείς αναφορές στη μοναστηριακή αρχιτεκτονική.

Από τις πιο γλαφυρές περιγραφές της τουρκοκρατούμενης Βέροιας από περιηγητές, είναι εκείνη του γραφικού Τούρκου συγγραφέα Εβλιγιά Τσελεμπί, ο οποίος την επισκέφθηκε το 1668 και έμεινε εντυπωσιασμένος από τη φυσική ομορφιά της, τους 300 υδρόμυλους (όλων των ειδών) και τα 77 προϊόντα που παράγονταν εδώ.

Μια χρονολογία-ορόσημο για την πόλη είναι το 1864, όταν ξεσπάει μεγάλη πυρκαγιά. Δεν υπάρχουν ασφαλή στοιχεία για το πώς ξεκίνησε, όμως μια μαρτυρία μέσα από παλιά ευαγγέλια έχει ως εξής:

" Κατά το 1864 Αυγούστου 15 έγινε μία μεγάλη και τρομερή πυρκαγιά εις την πόλιν Βέροϊαν. Εκάησαν σπίτια υπέρ τα 100 και αργαστήρια και εμπορικά καταστήματα

Χάρτης 2. Χωρισμός της πόλης κατά εθνότητες

¹ Θ. Γαβριηλίδης, Προσκόνημα στα ιερά της θεοσώστου πόλεως Βεροίας, έκδοση Θρακικής Εστίας Βέροιας, Βέροια 1996, σελ. 211

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

συμποσούμενα υπέρ τα 300. Εκαταναλώθησαν εις το πυρ οχτώ εκκλησίαι καθώς και η Μητρόπολις και το ελληνικόν σχολειόν. Εκάησεν η βιβλιοθήκη, θαυμιστή και εξακουστή εις τας πέριξ πόλεις της Μακεδονίας, και ταύτα εγράφησαν παρ' εμού του Γρηγορίου Παπαθεοκλήτου δι' ενθύμησιν πάντων των αναγνωστών.¹² Σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες, η πυρκαγιά άρχισε από ένα μαγαζί στην κεντρική αγορά, την οποία αποτέφρωσε ολόκληρη καθώς τα εργαστήρια ήταν ξύλινα και οι δρόμοι στενότατοι, ευνοώντας τη μετάδοση της φωτιάς. Η αγορά ανοικοδομήθηκε και μάλιστα εφαρμόστηκαν στις χαράξεις της οι κανόνες του Οθωμανικού Κώδικα.

Για τους χριστιανούς, από τις πιο συναισθηματικά φορτισμένες εκκλησίες ήταν η μεγάλη Παλιά Μητρόπολη, την οποία οι Τούρκοι είχαν μετατρέψει σε τζαμί ('Ουνκιάρ τζαμσί', δηλαδή 'τέμενος του Κατακτητή'). Μπορούμε να φανταστούμε τη συγκίνησή τους όταν στις 16 Οκτωβρίου του 1912, μετά από σχεδόν πεντακόσια χρόνια σκλαβιάς, προσκυνούσαν για πρώτη φορά την απελευθερωμένη βυζαντινή εκκλησία:

" Όταν απλώθηκεν η είδηση ότι τα ελληνικά στρατεύματα ώρα με την ώρα θα έμπαναν στη Βέροια, ενώ τα τουρκικά είχαν γίνει καπνός, θυμάται ο κ. Γεώργιος Τσουλής, ότι μικρό παιδάκι, τριών χρονών περίπου, τον πήρε η μάνα του από το χέρι για να πάνε από τους Αγίους Αναργύρους της Ελλάς, που ήταν η γειτονιά τους, στην Παλιά Μητρόπολη να προσκυνήσουν. Η ανηφοριά ήταν γεμάτη από κόσμο, γυναίκες και παιδιά, κυρίως, που βιάζονταν να μπουν στον τουρκοπατημένο μεγαλόπρεπο βυζαντινό ναό για να δουν με τα ίδια τους τα μάτια και να πιστέψουν πως οι αλλόθρησκοι τον είχαν εγκαταλείψει... Υπήρχε μεγάλος συνωστισμός και ο κ. Γεώργιος Τσουλής, παππούς τώρα, θυμάται ότι με μεγάλη δυσκολία κατάφεραν να περάσουν και ν' ανάψουν κερί σ' ένα πελώριο, σαν ολόκληρο δωμάτιο, μανουάλι. Ιερή στιγμή. Τετρακόσια (sic) περίπου χρόνια σκλαβιάς δεν στάθηκαν ικανά να κάνουν τους Βεροιώτες να ξεχάσουν ότι στο χώρο αυτό είχε μαρτυρήσει ο Δεσπότης τους.

Μάρτυρας ολοζώντανος ο γεροπλάτανος μπροστά στη βόρεια είσοδο του ναού έδειχνε το μακροκλώναρό του, απ' το οποίο οι Τούρκοι είχαν κρεμάσει τον εθνομάρτυρα. Στη ρίζα του η μουσουλμανική βρύση με την επιγραφή που έριχνε φαρμάκι στο νερό των σκλαβωμένων, και στην κορφή του που αγνάντευε πάνω απ' τις στέγες των σπιτιών κατά την Μπαρμπούτα, η ελπίδα σαν το περιστέρι του Αγίου Πνεύματος.¹³

Στα νεότερα χρόνια, η ελεύθερη, πια, νέα πόλη αναπτύχθηκε πάνω στην παλιά και γύρω απ' αυτήν, αλλοιώνοντας εντελώς την παλιά μορφή. Από το 1928 ως το 1960 κατεδαφίστηκαν μια μεγάλη σειρά οικοδομημάτων, εκ των οποίων πολλά ήταν ιστορικά μνημεία. Ανάμεσα σ' αυτά ήταν: η Ώρα (το 1928), το Μελέτειο (το 1956), το σπίτι του Βικέλα (το 1959), το σπίτι του Σιορμανωλάκη (το 1960) και το Ηρώον (το 1960, επίσης).

Το 1959 ξεριζώθηκαν επίσης τα Πλατάνια από την ομώνυμη πλατεία (εικόνας 2,3), μια κίνηση των τότε τοπικών αρχών που θα χαρακτηρίζαμε σήμερα τουλάχιστον άλογη και που τότε είχε συναντήσει μεγάλη αλλά όχι αρκετή, όπως φάνηκε, αντίδραση. " Τα αιωνόβια αυτά δένδρα, πεντακοσίων και άνω ετών, με μίαν άστοργον απόφασιν των αρχόντων μας, επέρασαν και αυτά εις την ιστορίαν εξαφανισθέντα... Ίσως διότι με την γραφικότητά των, το πράσινον φύλλωμα, την ευχάριστον δροσιάν και την σκιάν των επέδρων ευεργετικώς επί των κατοίκων και εστόλιζον την πόλιν μας!¹⁴

Η σημερινή Βέροια, όπως προέκυψε μετά το ρυμοτομικό του 1936, έχει χαρακτηριστικά πυκνή δόμηση, πολυώροφες πολυκατοικίες και δρόμους - κανάλια κυκλοφορίας των αυτοκινήτων. Το οδικό δίκτυο κομματιάζει τον αστικό χώρο, περιορίζοντάς τον σε στενές ζώνες κυκλοφορίας για τους πεζούς, γύρω από τα οικοδομικά τετράγωνα (πεζοδρόμια). Η στάθμευση των αυτοκινήτων στις παρειές του ασφαλτοτάπητα επιδεινώνει την κατάσταση, και από την άλλη, η έλλειψη χώρων στάθμευσης εντείνει ακόμη περισσότερο το δυσεπίλυτο κυκλοφοριακό πρόβλημα της πόλης.

Η παλιά πόλη ουσιαστικά καλύφθηκε από την καινούρια: τα στρώματα της βρίσκονται σήμερα στα υπόγεια των πολυκατοικιών. Από τον παλιό ιστό έχουν σωθεί σχεδόν ακέραιες δύο συνοικίες μονάχα: η ελληνική συνοικία της Κυριώτισσας και η εβραϊκή συνοικία της Μπαρμπούτας. Στις μέρες μας οι δύο αυτές περιοχές συγκεντρώνουν το αποκλειστικό ενδιαφέρον των προασπιστών της διατήρησης, τώρα πλέον που " οι δημοτικές αρχές και οι πνευματικοί άνθρωποι της Βέροιας προβληματίζονται έντονα, έχοντας συνειδητοποιήσει ότι χάθηκε πολύτιμος χρόνος και συντελέστηκε μια μεγάλη καταστροφή: Κατεδαφίστηκαν όλα τα παλιά κτίσματα και αντικαταστάθηκαν από σύγχρονες άμορφες πολυκατοικίες.¹⁵

Όμως ο προβληματισμός δεν πρέπει να σταματά εκεί. Η σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με την ιστορία έχει αλλάξει ριζικά από την προ την ανοικοδόμηση εποχή. Έχει χαθεί η ιστορική συνέχεια. Τα ίχνη των αλληπάλληλων στρωμάτων της πόλης, αρχαία, ελληνιστικά, βυζαντινά, οθωμανικά, νεότερα, αντιμετωπίζονται αμήχανα και αποσπασματικά από μια πόλη που έχει γρήγορη ανάπτυξη και αυξανόμενες ανάγκες, καθώς και καθημερινά και απτά προβλήματα να επιλύσει. " Εάν ο στόχος είναι μια βιώσιμη και ολοκληρωμένη πολιτική ανάπτυξης του ιστορικού κέντρου, τότε πρέπει να εντάσσεται σε μια ιεραρχημένη και συνολική πολεοδομική επέμβαση. [Χρειάζεται μια] γενικότερη πολεοδομική πολιτική, ένα θεσμικό πλαίσιο για τις αρμοδιότητες τοπικών και κεντρικών φορέων, στα πλαίσια μιας οικολογικής αξιοποίησης ενός μη ανανεώσιμου οικιστικού αποθέματος που συνιστούν τα ιστορικά κτίρια. Όχι απλά ένα άθροισμα επιμέρους παρεμβάσεων.¹⁶

Η δική μας προβληματική στρέφεται προς την κατεύθυνση μιας συνολικής αντιμετώπισης του (επανα)σχεδιασμού του αστικού χώρου. Ως περιοχή μελέτης επιλέξαμε έναν βασικό δρόμο της Βέροιας, την οδό Κεντρικής, μήκους περίπου δύο χιλιομέτρων, που ξεκινά από τη βόρεια είσοδο της πόλης (από Θεσσαλονίκη), όπου βρισκόταν και η "Βασιλική" πύλη της περιτειχισμένης βυζαντινής μεγαλόπολης, περνά μέσα από την Κεντρική αγορά (εξ ου και το όνομά της) και καταλήγει στη σημερινή πλατεία Ωρολογίου, όπου και η είσοδος της πόλης από τα νότια (από Κοζάνη). Στην πλατεία Ωρολογίου βρισκόταν η ακρόπολη της αρχαίας και βυζαντινής πόλης, όπως μαρτυρά το τείχος (σωζόμενο σε αρκετό ύψος), καθώς και η βάση του πύργου που υψωνόταν ακέραιος ως το 1909, όταν κατεδαφίστηκε από τους Τούρκους.

Σήμερα, με τη διάνοιξη των μεγάλων οδών Μητροπόλεως και Βενιζέλου, που προέβλεψε το ρυμοτομικό του 1936, η οδός "Βασιλέως Κωνσταντίνου" (εικόνα 4) - αυτό είναι το 'επίσημο' όνομα της Κεντρικής - έχει υποβαθμιστεί στο ρόλο μιας ελάχιστονης διαδρομής της πόλης. Ωστόσο για αιώνες

¹² Α.Ε.Χριστοδούλου, *Ιστορία της Βεροίας*, Βέροια, Μάρτιος 1960, σελ. 107.

¹³ Θ.Γαβριηλίδης, *ό.π.*, σελ. 17-18.

¹⁴ Α.Ε.Χριστοδούλου, *ό.π.*, σελ. 160.

¹⁵ Ν.Κ.Μουτσόπουλος, "Προτάσεις και εναλλακτικές λύσεις για προβλήματα αναπλάσεων ιστορικών κέντρων και παραδοσιακών οικισμών", *Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στα ιστορικά κέντρα των πόλεων*, Διεθνές συνέδριο, Βέροια, 2-3 Σεπτεμβρίου 1995.

¹⁶ Ν.Καλογήρου, "Προβλήματα και προοπτικές επανάληψης των ιστορικών οικιστικών συνόλων της Βέροιας", *Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στα ιστορικά κέντρα των πόλεων*, *ό.π.*

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

υπήρξε ο μόνος δρόμος της πόλης, ο λεγόμενος 'τζαντές'. Δεν είναι τυχαίο ότι ήταν η μόνη περιοχή που φωτιζόταν: " Μέχρι το 1916 η πόλη μας φωτιζόταν με γκαζόλαμπες. Στην κεντρική αγορά, από την πλατεία Αγ. Αντωνίου μέχρι την πλατεία Ωρολογίου, ο 'μπιλιντιές' [το Δημαρχείο] είχε τοποθετήσει μεγάλα λουξ σε στύλους περίπου 8 μέτρων που ανεβοκατέβαιναν με συρματόσκοινο. Ανά εν λουξ είχε τοποθετηθεί στην πλατεία Αγ. Αντωνίου, στο κατάστημα του Αρχιόγλου, στο πλατάνι, στην οικοδομή Κουσιδή και τέλος στην πλατεία Ωρολογίου. Σουρουπώνοντας, περνούσε ο υπάλληλος του μπιλιντιέ, τ' άναβε και το φως διαρκούσε μέχρι τις πρωινές ώρες και μόνο του έσβυνε. Σ' άλλους δρόμους, όπως στη Μητροπόλεως, που ήταν στενοσόκακο, ζικ-ζακ, ανώμαλο καλντερίμι, με ανηφόρες, κατηφόρες, με πολλά νερά που πάντα πλημμύριζαν, με ξύλινες γεφυρίτσες, υπήρχαν που και που φανάρια στους τοίχους."⁷

Σε μια πόλη οργανωμένη σε μαχαλάδες, με στενοσόκακα και δαιδαλώδη ιστό, η αγορά με τα μαγαζιά, τα εργαστήρια, τα χάνια (πανδοχεία) αλλά και το μπεζεστένι (την αγορά πολυτιμών ειδών), ήταν το κέντρο όλης της πόλης, κοινός τόπος συνάντησης όλων των εθνοτήτων που την απαρτούσαν (εικόνα 5). Στα καφενεία της αγοράς εκτυλίσσονταν η κοινωνική ζωή των ανδρών (εικόνα 6).

Όμως, ο άξονας της Κεντρικής δεν διασχίζει μονάχα την αγορά: είναι, θα έλεγε κανείς, ένα ταξίδι-διαδρομή (εικόνα 7) μέσα στο χωρό-χρονο της πόλης, καθώς έρχεται σε επαφή με ποικίλα στοιχεία, ιστορικά και μη, που συνθέτουν τον σημερινό πολύπλοκο χαρακτήρα της πόλης (χάρτης 3). Καθώς κινείται παράλληλα με το ποτάμι, τον Τριπόταμο, ξεκινά από και καταλήγει στα ίχνη του αρχαίου παρελθόντος της (τα τείχη). Περνά από έναν σημαντικότερο μεσοβυζαντινό ναό, την Παλιά Μητρόπολη, γειτονεύει με ένα μοναδικό σύνολο πέντε μεταβυζαντινών εκκλησιών, συνδέει δυο μουσουλμανικά τεμένη με έναν ιερό χριστιανικό τόπο προσκυνήματος, το Βήμα του Αποστόλου Παύλου. Κι αυτά σε συνδυασμό με το γεγονός ότι δυο μεγάλες πλατείες της πόλης (Αγίου Αντωνίου και Ωρολογίου), βρίσκονται πάνω στον άξονα αυτού του δρόμου, σε μια πόλη που πάσχει ιδιαίτερα από έλλειψη και κακό σχεδιασμό ελεύθερων δημόσιων χώρων.

Το θέμα μάς γοήτευσε με την πολυπλοκότητα και την ιδιομορφία του και μας προκάλεσε να ασχοληθούμε σε πολλά επίπεδα και κλίμακες μαζί. Άλλωστε η 'πόλη' ως έννοια είναι (και δεν πρέπει να σταματήσει να είναι) πολύπλοκη και αντιφατική, επομένως μια μονοσήμαντη αντιμετώπιση, για παράδειγμα μόνο ως προς τα κελύφη ή μόνο ως προς τους ελεύθερους χώρους, θα ήταν χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Οι στόχοι μας στο σχεδιασμό ήταν οι εξής:

- ανάδειξη των 'ιχνών' της ιστορίας της πόλης
- ένταξη των μνημείων στην καθημερινή ζωή των πολιτών με έμφαση στο σχεδιασμό του περιβάλλοντα χώρου τους
- καταγραφή και ανάλυση των τμημάτων του παλιού ιστού που έχουν διασωθεί, συμμεριζόμενες την άποψη πως " όλα αυτά τα κτίσματα, όσο κι αν επέζησαν μέχρι τις μέρες μας τραυματισμένα και κακοποιημένα, έχουν δικαίωμα να επιζήσουν και πρέπει να επιβιώσουν για να διδάσκουν στις μέλλουσες γενιές για τις αξίες του παρελθόντος"⁸
- πρόταση για ένα 'σενάριο' νέας λειτουργίας και αναβαθμισμένου ρόλου της περιοχής, τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες της πόλης.

Χάρτης 3. Η διαδρομή της οδού Κεντρικής

⁷ Στ. Ζάχος, Αναμνήσεις ενός Βεροιώτη, Βέροια 1979, σελ 63

⁸ Ν.Κ. Μουτσόπουλος, ό.π.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΚΑΤΑΧΩΡΗΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Εικόνα 1. Η Βέροια σε carte-postale των αρχών του αιώνα (συλλογή Γ.Καλλιγά)

Εικόνα 2. Η πλατεία Πλατάνων με τα πλατάνια της το 1958 (πηγή: Χριστοδούλου).

Εικόνα 3. Η "πλατεία Πλατάνων" σήμερα.

Εικόνα 4. Οδόσημο επί της οδού Κεντρικής

Εικόνα 5. Carte-postale του 1918 από την περιοχή της Αγοράς (συλλογή Γ.Καλλιγά)

Εικόνα 6. Στο καφενείο της αγοράς (πηγή: Πολιτιστικά Δρώμενα)

Εικόνα 7. Η διαδρομή της οδού Κεντρικής

ΔΗΜΟΣΙΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Η εργασία απαιτήσε ένα μακρύ αρχικό στάδιο αποτύπωσης και ανάλυσης, καθώς οι προηγούμενες μελέτες για την πόλη εστιάζονταν στις παραδοσιακές συνοικίες (Κυριώτισσας και Μπαρμπούτας) και σπάνια στη ζώνη της οδού Κεντρικής. Το μόνο υλικό που μπορέσαμε να χρησιμοποιήσουμε ως υπόβαθρο ήταν χάρτες της Ε.Π.Α. (κλ. 1:1000). Έτσι, ξεκινώντας από τη μακροκλίμακα, καταγράψαμε το ύψος και την παλαιότητα των κτισμάτων καθώς και τις χρήσεις ισογείου σε όλη την περιοχή της πόλης που διασχίζει η οδός Κεντρικής, μια διαδρομή μήκους περίπου δυο χιλιομέτρων. Ο εντοπισμός των μνημείων μάς οδήγησε στη συνέχεια στη διαίρεση της μεγάλης αυτής ζώνης σε έξι υπο-περιοχές, την Αγορά και πέντε μακρότερες, που έχουν ως πόλο-κέντρο τους μνημεία ή ορόσημα της πόλης.

Η διαίρεση αυτή μας επέτρεψε τη συστηματοποίηση της δουλειάς (που ήταν απαραίτητη, λόγω του ιδιαίτερα μεγάλου εύρους της περιοχής) αλλά επίσης αποτέλεσε μια δοκιμη μέθοδο παρουσίασης της. Οι έξι υπο-περιοχές είναι οι εξής:

1. Εκκλησίες στην περιοχή Αγ. Αντωνίου
2. Αγορά
3. Παλιά Μητρόπολη
4. Ορτά Τζαμί
5. Πλατεία Ωρολογίου
6. Βήμα Αποστόλου Παύλου

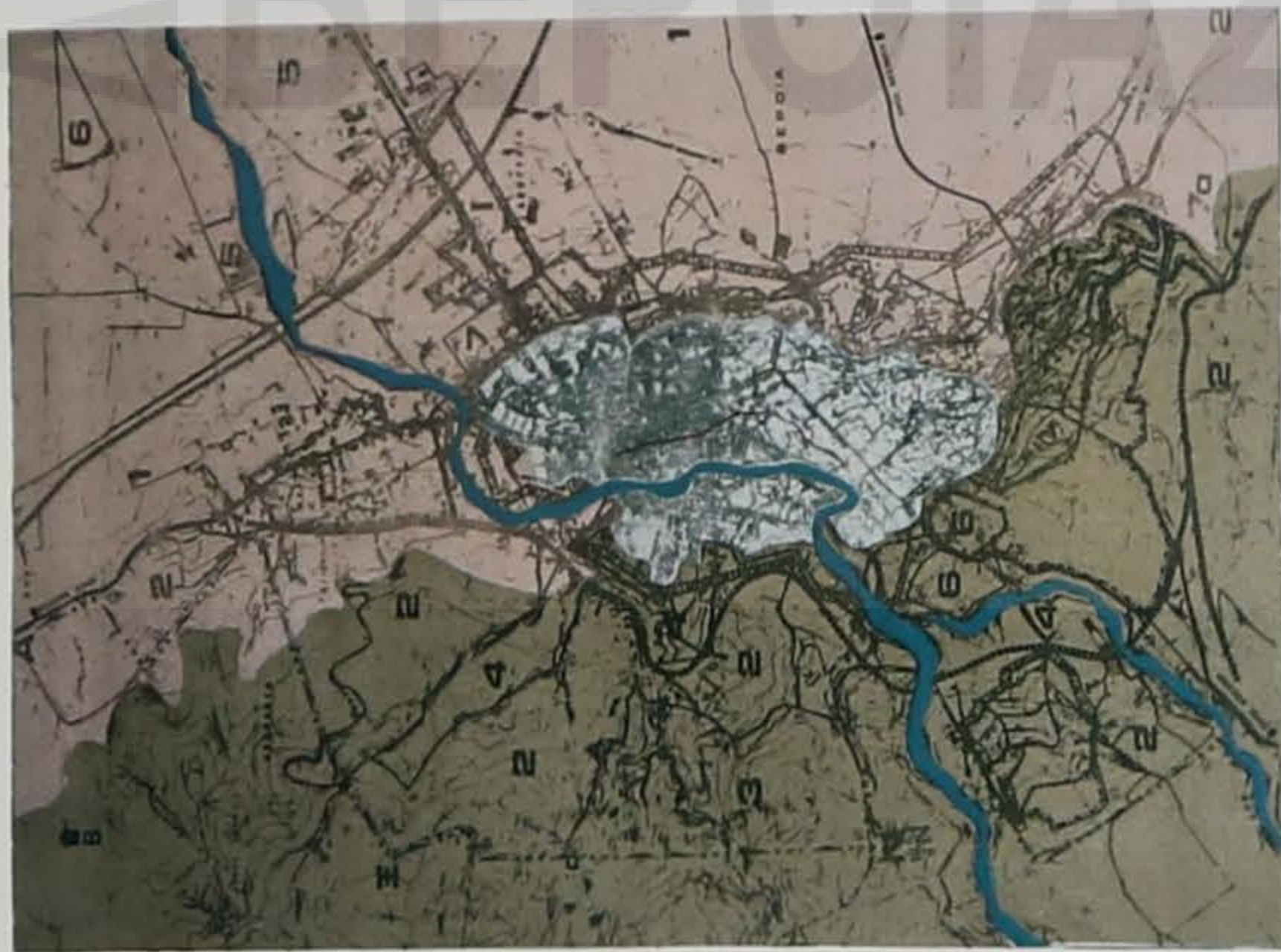
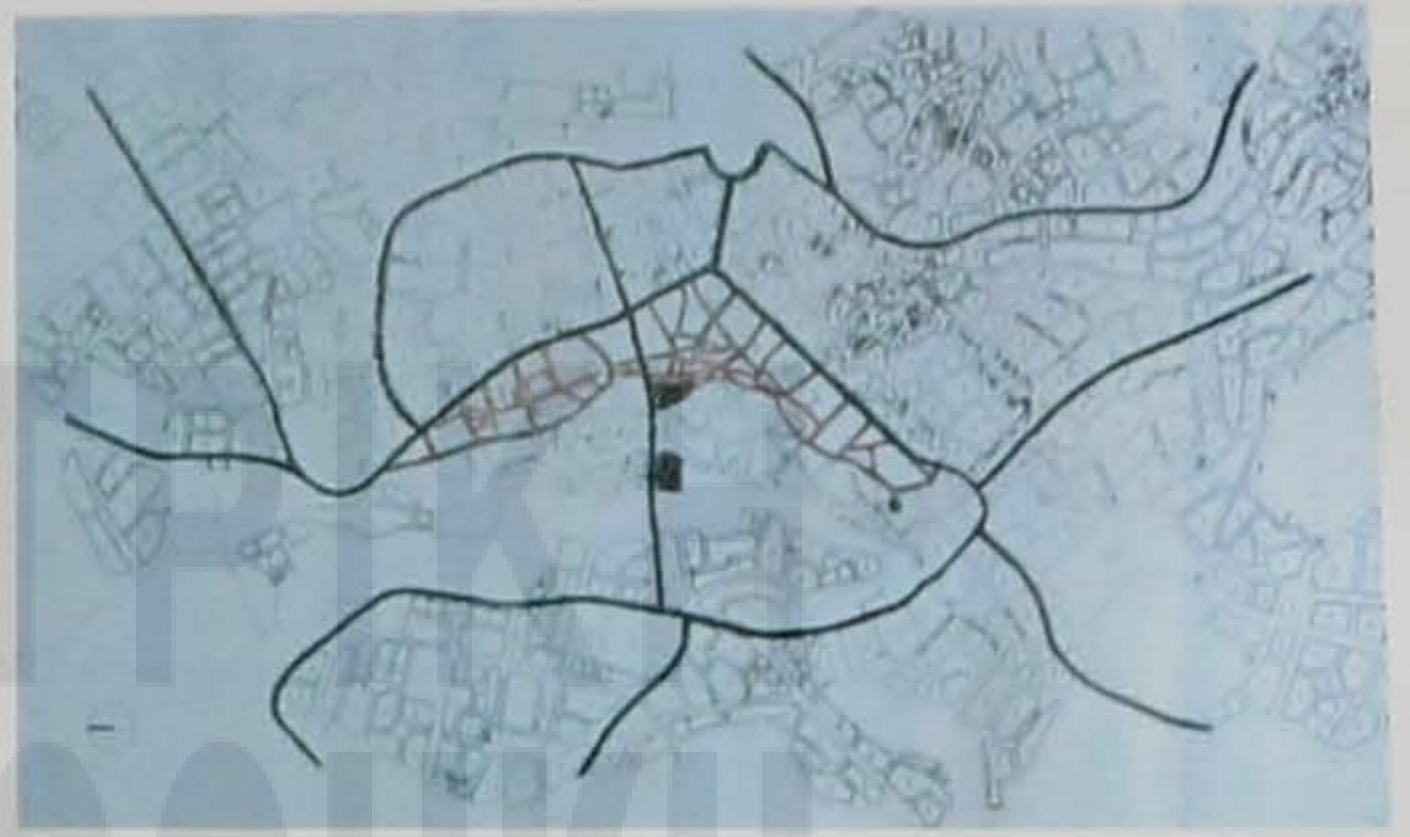
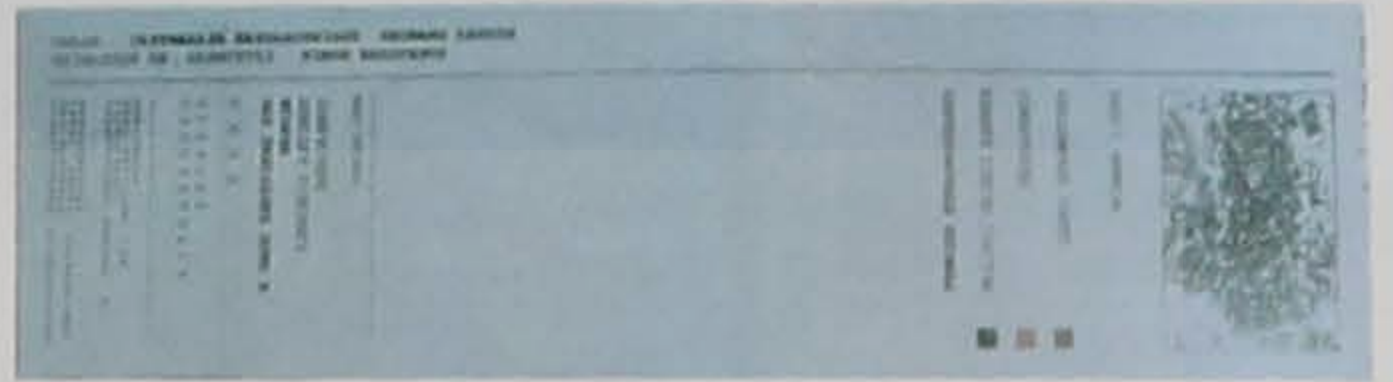
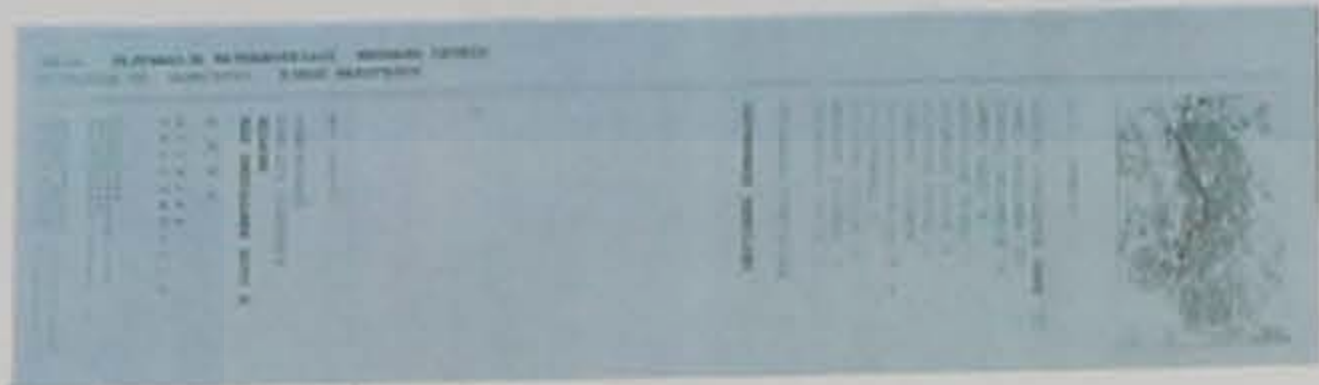
Κάθε μία περιοχή με τις ιδιαιτερότητες της αποτέλεσε για μας μια ξεχωριστή "άσκηση" στο πεδίο του αστικού (και όχι μόνο) σχεδιασμού, γι' αυτό και η κλίμακα προσέγγισης ποικίλλει. Τόσο η Αγορά όσο και οι οικοδομικές νησίδες γύρω από τα μνημεία χρειάστηκε να αποτυπωθούν σε γενικά πλαίσια (κλ. 1:500), ενώ οι περιοχές της Παλιάς Μητρόπολης και του Ορτά Τζαμί σχεδιάστηκαν λεπτομερέστερα (κάτοψη και περιμετρικές όψεις σε κλίμακα 1:200). Το κύριο βάρος της εργασίας δόθηκε, πάντως, στην περιοχή της Αγοράς όπου η ανάλυση πραγματοποιήθηκε σε μεγαλύτερο βάθος (ως προς τις χρήσεις ορόφων, την κατηγοριοποίηση των καταστημάτων λιανικού εμπορίου και την κατάσταση διατήρησης των παλιών κτισμάτων). Επίσης, στην Αγορά αποτυπώθηκαν τρία αναπτύγματα όψεων, μία τυπική οικοδομική νησίδα και 19 μεμονωμένα κτίσματα, όλα σε κλίμακα 1:100 (περισσότερα στοιχεία για τα αποτυπωθέντα κτίσματα δίνονται στο παράρτημα Ι). Στην ίδια περιοχή αποτυπώσαμε επίσης μεταλλικές αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες από τις σιδεριές των παλιών καταστημάτων υπό κλίμακα 1:10 και 1:20. Έτσι, από την 1:10000 ως την 1:10, η εργασία αυτή καλύπτει ένα πολύ ευρύ φάσμα κλίμακας αλλά και προσέγγισης, τρόπου σκέψης και μεθοδολογίας, εμφανίζοντας ιδιαίτερη ποικιλία και στην παρουσίασή της, η οποία γίνεται κατά περιοχή, όπως τις συναντά κανείς "ανεβαίνοντας" την οδό Κεντρικής. Ως "προμετωπίδα" κάθε περιοχής απεικονίζεται το "πρόγραμμα" της επέμβασης και στη συνέχεια ακολουθούν τα πλήρη σχέδια.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΘΕΜΑ

Η ΒΕΡΟΙΑ ΚΑΙ Η ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ
ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΘΕΜΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ

ΣΧΗΔΙΑ

ΥΨΗ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ
ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ
ΧΡΗΣΕΙΣ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΧΡΗΣΕΙΣ ΙΣΟΓΕΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΥΨΗ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

1. ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ο ναός του Αγίου Αντωνίου, πολιούχου της Βέροιας, χτίστηκε το 1860, 'αρχιερατεύοντας' Θεόκλητου του Βυζαντίου και 'αρχιτεκτονούντος' Σ. Μπορντάνου, δίπλα στη μουριά όπου τάφηκε ο Άγιος στις αρχές του 11 μ.Χ. αιώνα. Η εκκλησία κάηκε, όμως, από απροσεξία του κανδηλανάφτη τη νύχτα της 4ης Φεβρουαρίου 1898 και ανοικοδομήθηκε με τη συνδρομή της αρχόντισσας Ευδοξίας Μαλακούση. Οι αρχιτέκτονες Παιονίδης και Μητρέντσιος είχαν την εποπτεία των εργασιών και τα εγκαίνια του 'νέου' ναού έγιναν στις 12 Σεπτεμβρίου του 1904. Ο ναός έχει μεγάλο περίβολο, με πρασιές και χαράξεις που πρέπει να έγιναν από τους αρχιτέκτονες: σήμερα το 'πάρκο' του Αγίου Αντωνίου είναι πολυσύχναστο και χρησιμεύει ως πέρασμα για τους πεζούς αλλά και ως τόπος ξεκούρασης και συνάθροισης.

Τα κωδωνοστάσια του ναού κατασκευάστηκαν στη δεκαετία του 1950 και αλλοίωσαν την πρόσοψή του (εικόνα 8), ενώ ένα μεγάλο πλήγμα δέχτηκε μόλις πέρυσι, το καλοκαίρι του 1995, όταν οι εκκλησιαστικές αρχές της πόλης αποφάσισαν το ξήλωμα του τέμπλου (εικόνα 9), και την αντικατάστασή του από καινούριο, μη 'οθωμανικής' προέλευσης (!).

Στη γειτονιά του Αγ. Αντωνίου, ξεχασμένες από όλους σχεδόν, βρίσκονται πέντε μεταβυζαντινές εκκλησίες. Οι πέντε αυτές εκκλησίες είναι η Παναγία Χαβιαρά, ο Μέγας Θεολόγος, ο Άγιος Γεώργιος του άρχοντος Γραμματικού, ο Άγιος Νικόλαος του μοναχού Ανθίμου και ο Άγιος Προκόπιος (οι κατόψεις τους περιέχονται στο παράρτημα IV). Σήμερα είναι κλειδωμένες από την Εφορεία Βυζαντινών μνημείων και μόνο μετά από ειδική άδεια μπορεί κανείς να τους επισκεφθεί. Ο Θ. Γαβριηλίδης περιγράφει:

" Η πουρόπετρα και τα άψητα πλιθιά, το μσοσκόταδο και η υγρασία που κυριαρχούν στα μνημεία αυτά, δημιουργούν την εντύπωση στον προσκυνητή ότι επισκέπτεται κάποιους ημυπόγειους αρχαίους μακεδονικούς τάφους..."⁹

Δύσκολο να τις προσέξει κανείς: είναι πολύ χαμηλές, με τη δίριχτη ή σαμαρωτή στέγη τους που φτάνει συχνά μέχρι το έδαφος γιατί το ύψος των εξωτερικών τοίχων είναι ελάχιστο και γιατί οι ναοί είναι υπόσκαφοι (οι προσπελάσεις γίνονταν με αρκετά σκαλιά). Σπάνια διατηρούν τους τοίχους παράθυρα. Το λιγοστό φως έμπαινε στο ναό από τις φωτιστικές θυρίδες της στέγης. Κι όμως μέσα στα ταπεινά αυτά κτίσματα, υπάρχουν εξαιρετικής τέχνης τοιχογραφίες του 15ου, 16ου και 17ου αιώνα (εικόνα 10), όπως υπήρχαν και πολλές φορητές εικόνες που τώρα (όσες δεν έπεσαν σε χέρια αρχαιοκαπήλων), φυλάσσονται στις συλλογές βυζαντινών εικόνων της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας. Όλος αυτός ο πλούτος είναι 'ζηλότυπα' κρυμμένος στους ναούς αυτούς, που - εξωτερικά αδιάφοροι - δεν κίνησαν το βέβηλο μάτι πάνω τους.

" Τίποτα κραυγαλέο δεν υπάρχει εδώ: λιθοπηλόκτιστα κτίσματα οι ίδιοι, σαθρές από τη φύση τους κατασκευές, υπήρξαν λατρευτικοί πυρήνες κλειστών προς τον έξω κόσμο συνοικιών. Τα ίδια, καθώς και οι μετασκευές που επιδέχθηκαν στο πέρασμα του χρόνου, στέκονται αδιάσειστοι μάρτυρες ενός συνεχούς σεβασμού και δέους που μόλις τις τελευταίες δεκαετίες διαταράχθηκαν. Τίποτε σ' όλη αυτή την μακραίωνη ιστορία δεν θεωρήθηκε άχρηστο. Βλέποντας κανείς έναν ναό της Βέροιας μένει με την αίσθηση ότι ο χρόνος έχει αποθέσει τα προϊόντα του σε στρώματα το ένα πάνω στο άλλο"¹⁰

Το πρόβλημα είναι όμως ότι το πιο πρόσφατο στρώμα, οι σύγχρονες πολυκατοικίες, 'έπνιξαν' τις μακρές εκκλησίες. Μια οικοδομή στη δεκαετία του 1960 διατήρησε με ένα υποστυλώμά της τη στέγη της Παναγίας Χαβιαρά (εικόνα 11)! Φαινόμενα όπως αυτό, καθώς και άλλα, π.χ. η συγκέντρωση των κάδων για τα απορρίμματα μπροστά στους ναούς (εικόνα 12), η έλλειψη οποιασδήποτε πρόνοιας για τον περιβάλλοντα χώρο τους, δεν αρμόζουν σε μια πόλη που αυτοδιαφημίζεται ως 'βυζαντινή'...

Πρόθεση του σχεδιασμού είναι οι εκκλησίες αυτές να αποκτήσουν ξανά υπόσταση στον αστικό ιστό· δεν διατάζουμε να προτείνουμε την κατεδάφιση κτισμάτων που βεβηλώνουν στην ουσία τους ναούς αυτούς, ενώ μια λύση που προτείνεται είναι και η διάνοιξη των ισογείων των γύρω πολυκατοικιών και ενσωμάτωση των ημυπαίθριων χώρων που δημιουργούνται, στον περιβάλλοντα χώρο των ναών. Σηματοδοτείται επίσης μια νοητή πορεία για τον επισκέπτη, η οποία περιλαμβάνει δεντροστοιχίες, στάσεις, μακρές γωνιές για ξεκούραση, καθώς και ειδικές θέσεις για ανάρτηση πληροφοριακού υλικού.

⁹ Θ. Γαβριηλίδης, ό.π., σελ. 116

¹⁰ Θ. Παπαζώτος, Βυζαντινές εικόνες Βέροιας, Ακρίτας, Αθήνα 1995

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Εικόνα 8. Πρόσψη του ναού του Αγ. Αντωνίου

Εικόνα 9. Το τέμπλο του ναού του Αγ. Αντωνίου που αντικαταστάθηκε το 1995.

Εικόνα 10. Τοιχογραφίες του 16ου αιώνα από τον Μέγα Θεολόγο. Λεπτομέρεια από την Κοινωνία των Αποστόλων.

Εικόνα 11. Παναγία Χαβιάρá.

Εικόνα 12. Άγιος Προκόπιος.

Μακέττα της πρότασης

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΜΝΗΜΕΙΟ
ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΦΥΣΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ
ΕΠΕΜΒΑΣΗ
ΚΑΤΕΛΑΦΙΣΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΦΥΣΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

ΚΟΙΤΑΧΤΕ ΤΑ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΑ ΜΗΤΕ ΣΥΝΤΡΕΦΑΤΕ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ. ΑΔΕΚΗ ΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
 ΠΕΡΙΟΧΗ
 ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
 ΑΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ
 ΚΑΤΟΨΗ
 ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

A faint, light-colored map of Thessalonica is visible in the background, showing the city's layout with various streets and buildings. The map is centered on the page and serves as a backdrop for the text.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

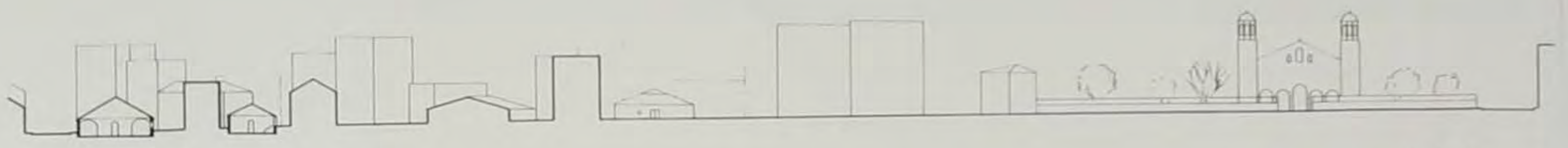
Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΕΤΙΚΟΥ ΕΞΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΟΧΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΑΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΕΚΧΑΙΟ
ΚΑΤΟΥΗ
ΠΡΟΤΑΣΗ

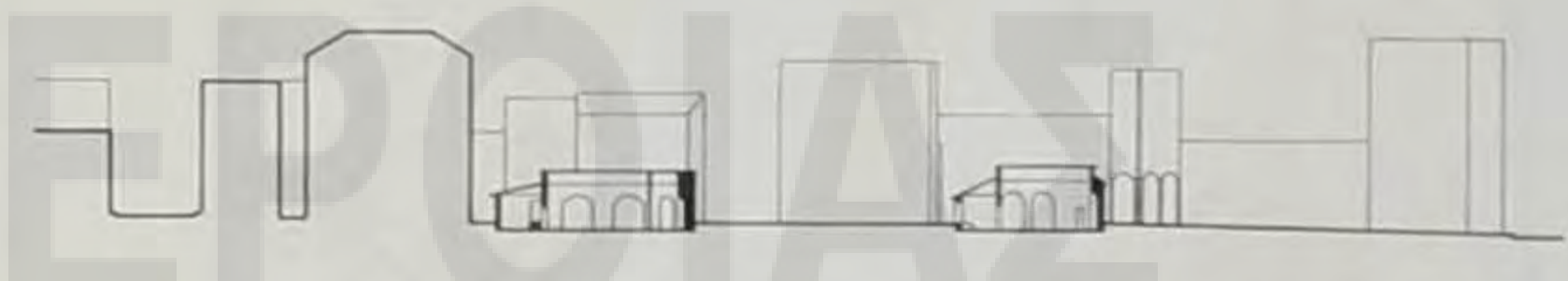
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΥΤΙΚΗΣ

ΤΟΜΗ Α - Α ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Α - Α ΠΡΟΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Β - Β ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

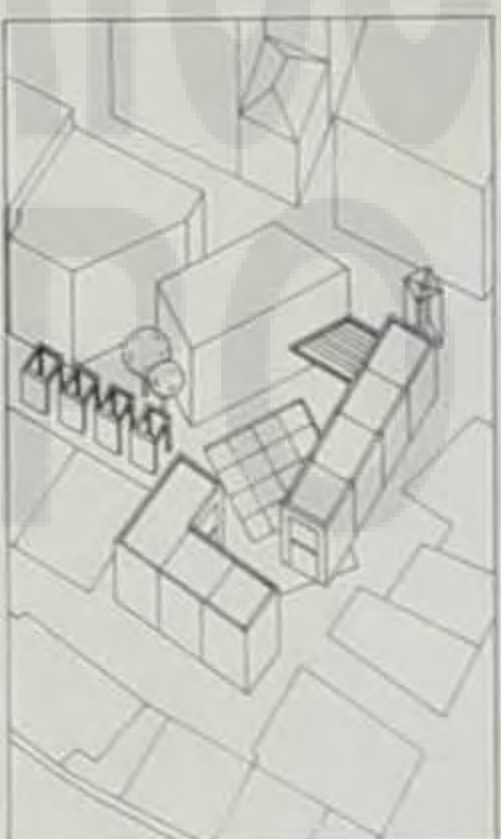

ΤΟΜΗ Β - Β ΠΡΟΤΑΣΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

- 1. ΟΙΚΙΑ Θ. ΘΕΜΕΛΗ (ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 210)
- 2. ΟΙΚΙΑ Ν. ΧΑΤΖΙΚΟΥ (ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 229)
- 3. ΟΙΚΙΑ Μ. ΧΑΤΖΙΚΟΥ (ΒΕΡΜΙΟΥ 10)

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ, ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΑΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΟΙΚΙΑ Ν. ΘΕΜΕΛΗ

ΣΥΝΑΙΑ

ΚΑΤΟΥΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ
ΚΑΤΟΥΗ ΙΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

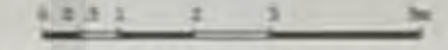

ΚΑΤΟΥΗ ΙΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

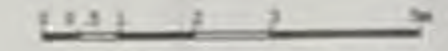

ΚΑΤΟΥΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

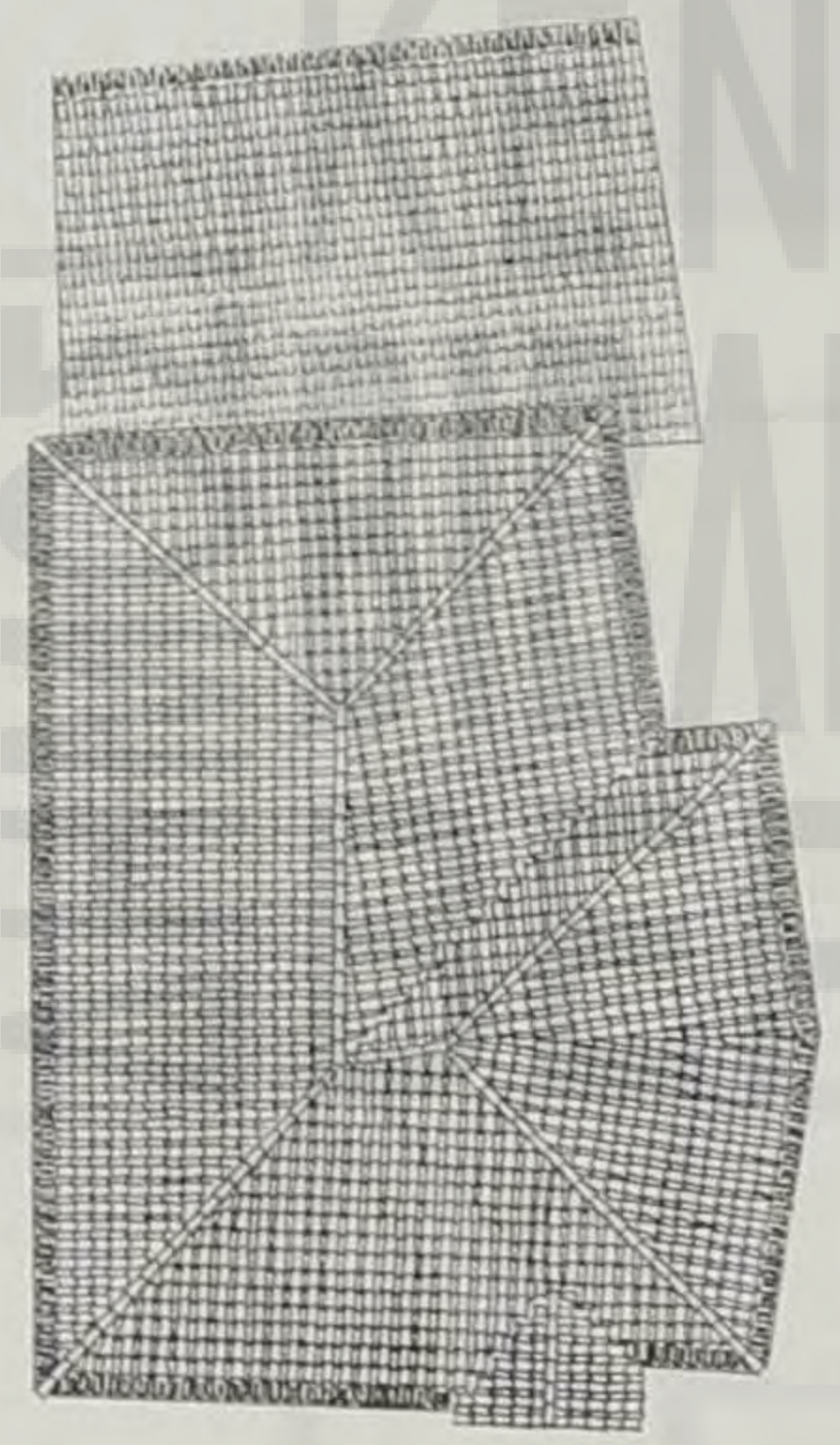
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

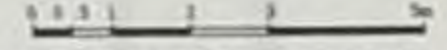
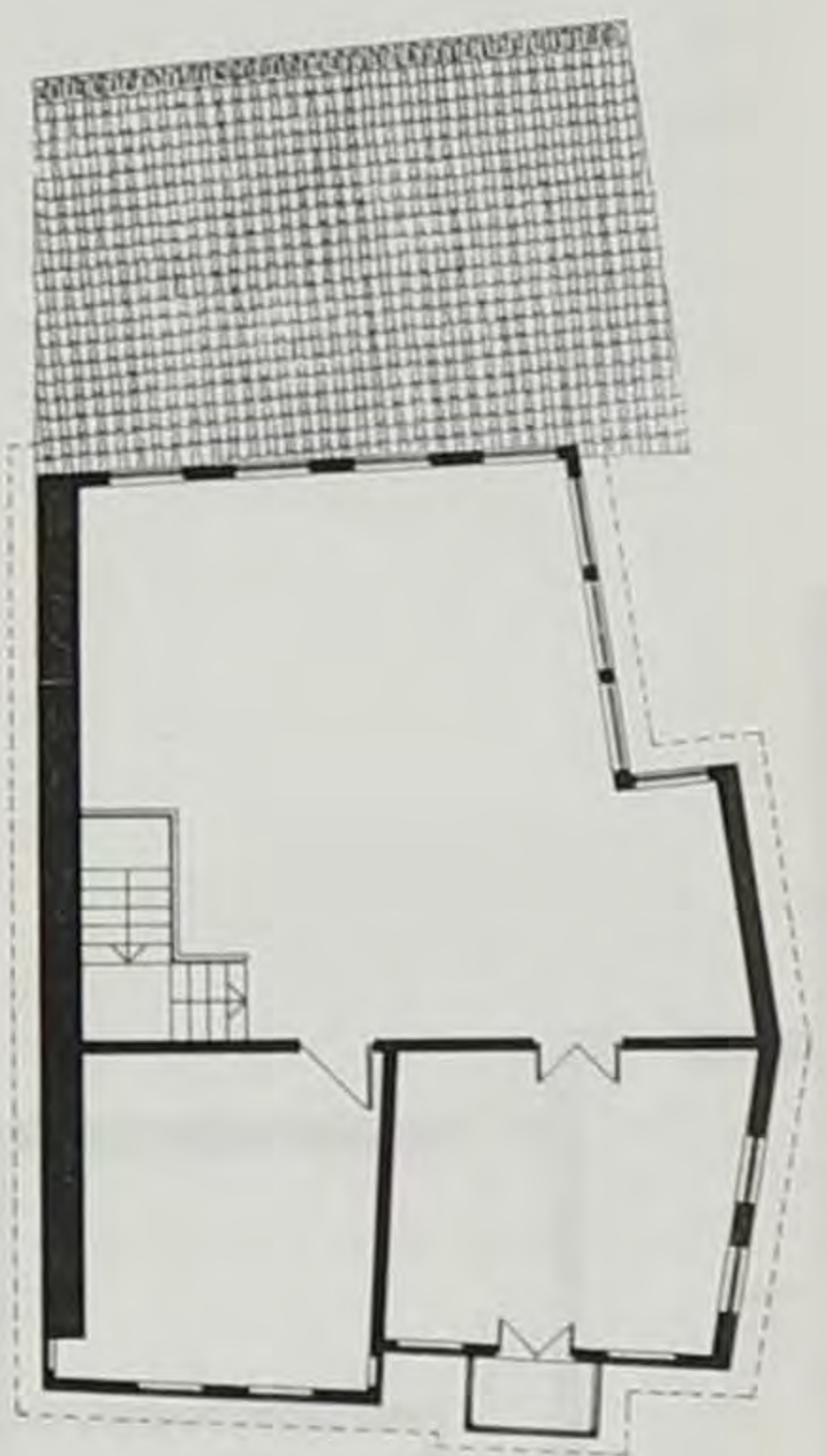
ΟΨΗ - ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΟΨΗ - ΠΡΟΤΑΣΗ

ΑΝΟΨΗ

ΚΑΤΟΥΗ 2ΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΦΙΟΥ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ 221Η ΒΕΡΟΙΑ ΑΔΙΚΗΣΙΕΣ ΑΔΕΛΦΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

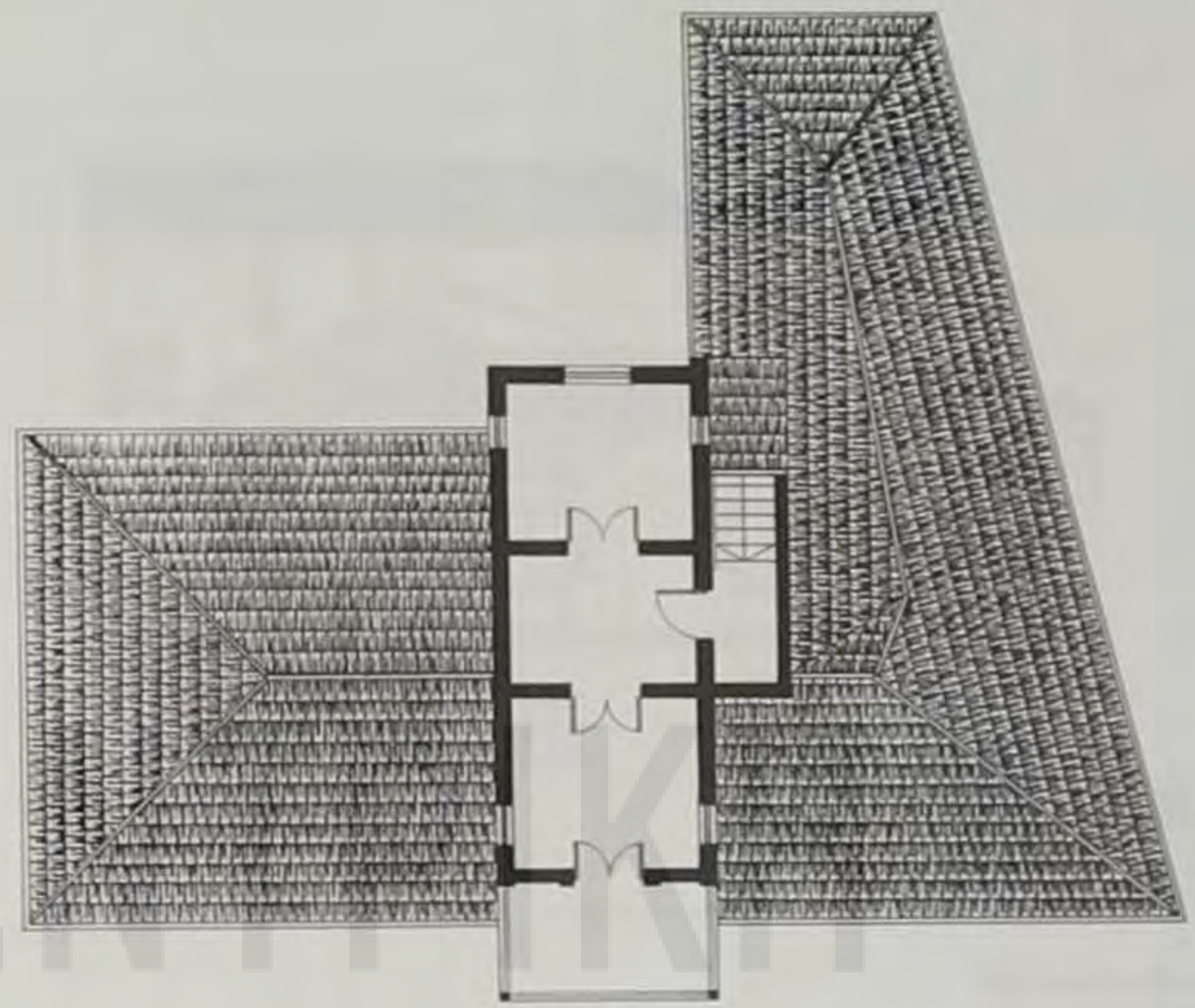
ΠΕΡΙΟΧΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΑΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΟΙΚΙΑ Ν. ΧΑΤΖΙΚΟΥ

ΣΥΝΟΛΑ

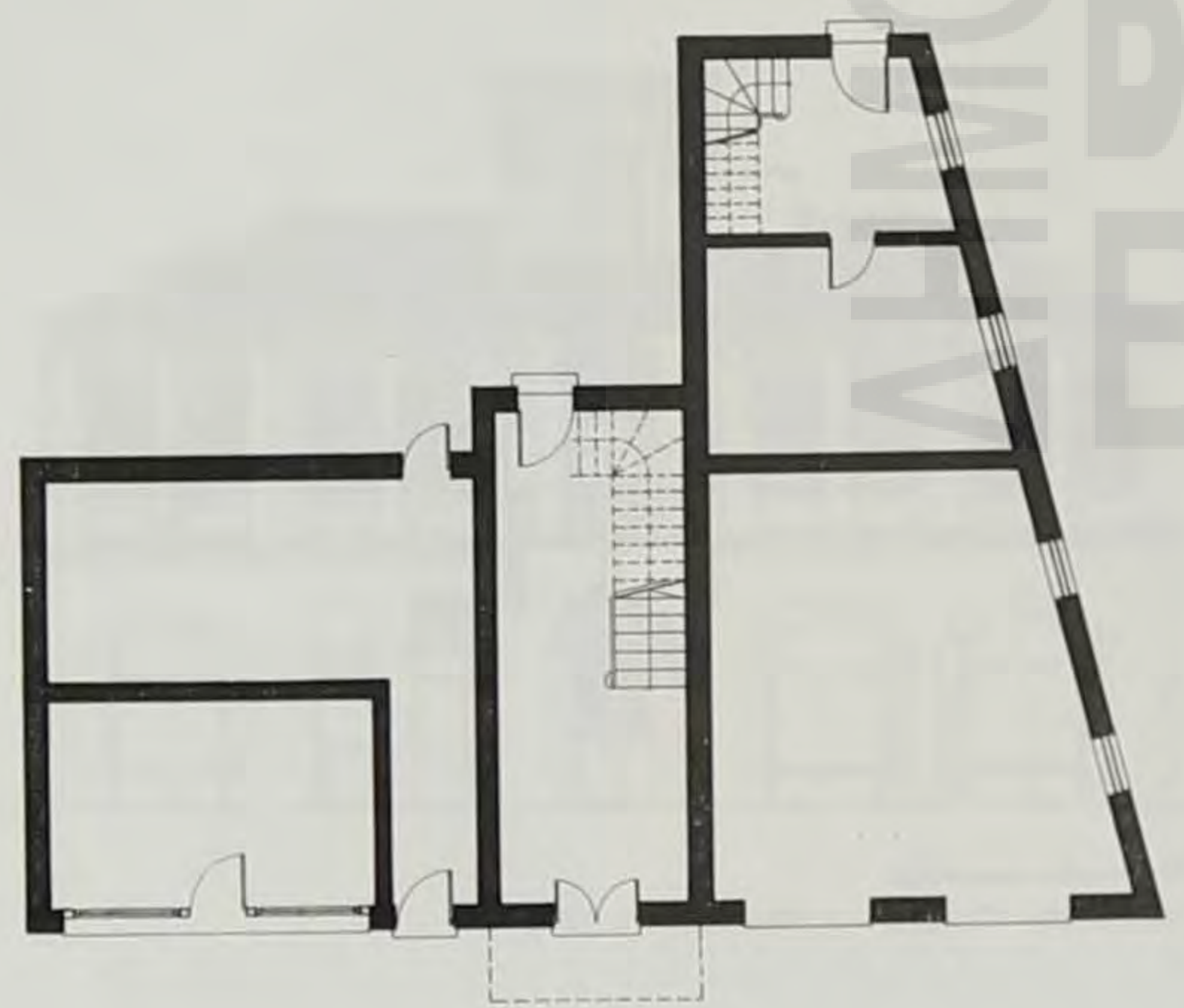
ΚΑΤΟΥΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ
ΚΑΤΟΥΗ 1ΟΥ ΟΡΟΦΟΥ
ΚΑΤΟΥΗ 2ΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΚΑΤΟΥΗ 2ΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΚΑΤΟΥΗ 1ΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

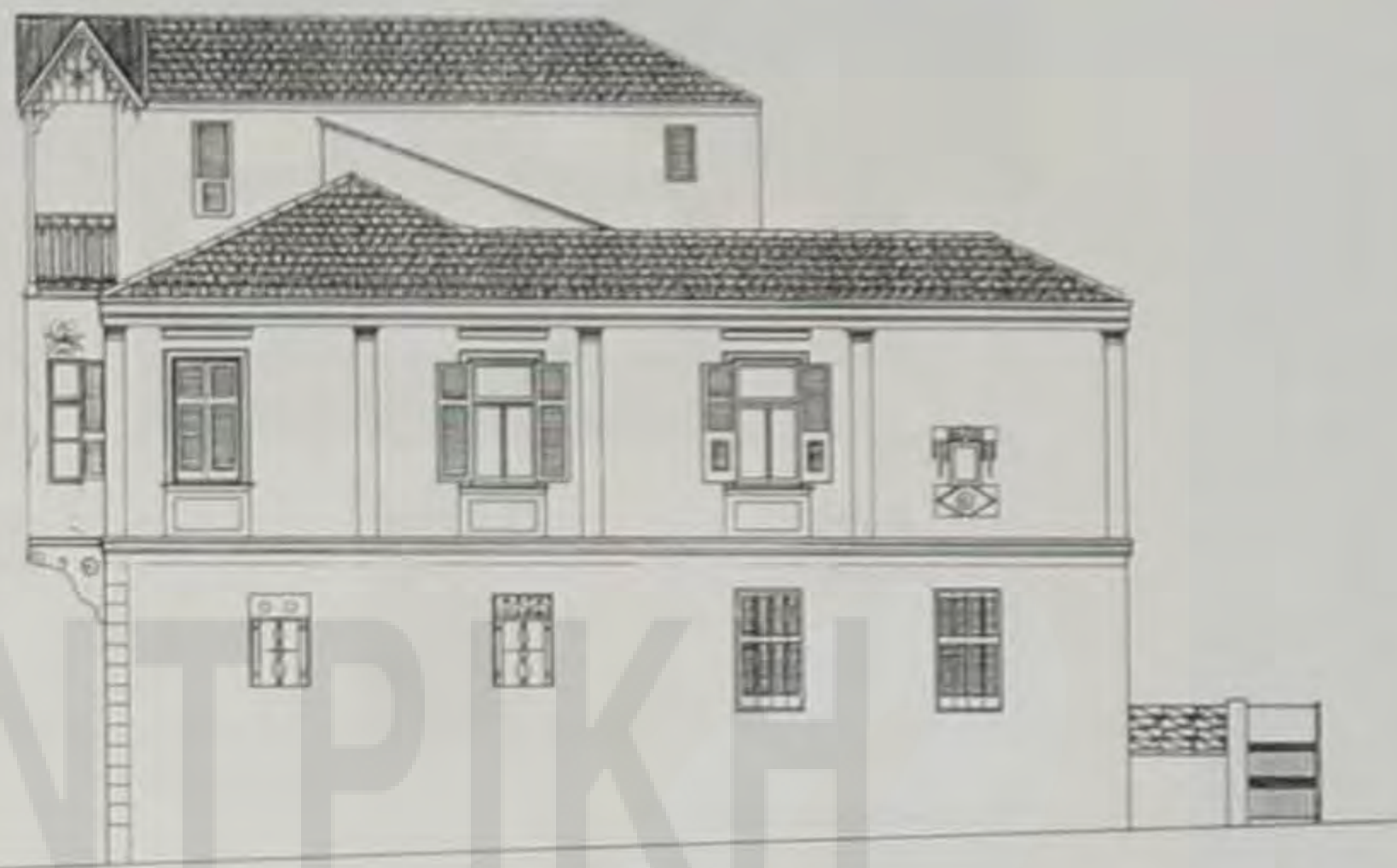
ΚΑΤΟΥΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ - ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ - ΠΡΟΤΑΣΗ

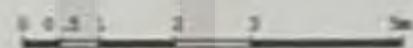
Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
 ΠΕΡΙΟΧΗ
 ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
 ΑΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
 ΟΙΚΙΑ Ν. ΧΑΤΖΙΚΟΥ

ΕΝΔΙΑΙΑ
 ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
 ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

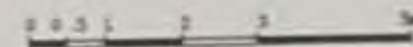

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΚΗ
ΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Η κεντρική αγορά της Βέροιας αποτέλεσε το κύριο θέμα της εργασίας μας. Συγκρίνοντας τον ιστό της πόλης του 1936 με τον σημερινό, διαπιστώνουμε ότι και μετά την εφαρμογή του ρυμοτομικού σχεδίου, η περιοχή αυτή της πόλης έμεινε ανέπαφη. Διαπιστώνουμε επίσης ότι μετά την πυρκαγιά του 1864 εφαρμόστηκε ο Οθωμανικός Κώδικας που προέβλεπε ευθυγραμμίσεις και λοξές απομήσεις στις γωνίες. Ως προς τα κελύφη, έχουν διασωθεί πολλά οθωμανικά κτίσματα αλλά και κτίρια του μεσοπολέμου. Πάντως δεν παρατηρείται επανάληψη ενός συγκεκριμένου τύπου καταστήματος. Από την άλλη, είναι δύσκολη η τεκμηρίωση καθώς τα μαγαζιά έχουν τα τελευταία είκοσι χρόνια δεχτεί απαράδεκτες επεμβάσεις με υλικά 'επένδυσης' όπως αλουμίνιο, πλαστικό κλπ., σε σημείο που μόνο αν 'ξεγυμνωθούν' οι προσόψεις, μπορεί κανείς να δει το αληθινό τους πρόσωπο (εικόνα 13). Χαρακτηριστική είναι η έντονη κατάμηση των οικοπέδων, λόγω της υψηλής αξίας της γης, η πλήρης (100%) κάλυψη και η οργάνωση του ιστού σε στενές και μακριές 'λωρίδες', με διαμπερή εν σειρά καταστήματα.

Η ανάλυση, η οποία έγινε χρησιμοποιώντας τα πρότυπα της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (βλ. παράρτημα II), έδειξε ότι ο χωρισμός σε επιμέρους ζώνες εξειδικευμένου εμπορίου δεν ισχύει πια, αλλά το λιανικό εμπόριο εξακολουθεί να είναι κυρίαρχο. Ως προς τις άλλες χρήσεις, υπάρχει περιορισμένο χονδρεμπόριο, κάποιες λειτουργίες του τριτογενή τομέα, ενώ η κατοικία λείπει εντελώς.

Η αποτύπωση έφερε στο φως έναν μορφολογικό πλούτο που δύσκολα θα περίμενε κανείς από μια 'υποβαθμισμένη' περιοχή όπως θεωρείται αυτή: στοιχεία οθωμανικά, εκλεκτικιστικά, λαϊκά, αστικά, αναμνύονται σε ένα παλίμψηστο μοναδικό (εικόνα 14). Φυσικά οι τυχαίες επεμβάσεις από τον εκάστοτε μαγαζάτορα έχουν παραμορφώσει τις όψεις των καταστημάτων αλλά, όπως ήδη αναφέραμε, αυτό το 'προσωπείο' συχνά κρύβει από πίσω του την αυθεντική όψη.

Σε μια περιοχή τόσο δυναμικά εξελισσόμενη όσο τούτη, οι δικές μας σχεδιαστικές προτάσεις προτιμήσαμε να είναι διακριτικές. Η σημερινή μετατροπή της οδού Κεντρικής σε 'κανάλι' κυκλοφορίας είναι απαράδεκτη (εικόνα 15). Στη δική μας πρόταση η οδός Κεντρικής πεζοδρομείται (αναλυτικά η ρύθμιση του κυκλοφοριακού παρουσιάζεται στο παράρτημα III). Εκεί όπου ο ιστός έχει πληγεί από νεότερες οικοδομές, κάνουμε μια αντιπρόταση που στόχο έχει την επαναφορά της μακρής κλίμακας. Στα νέα κτίρια που σχεδιάζουμε, επιλέγουμε μια αρχιτεκτονική που σέβεται εκείνη του παρελθόντος, έχει στόχο την ενσωμάτωση, χωρίς όμως να καταφεύγει σε μιμητισμούς. Σε συνδυασμό με την πεζοδρόμηση, σχεδιάζουμε στεγασμένα τμήματα που παραπέμπουν στα σκεπαστά δρομάκια που, σύμφωνα με τις περιγραφές, είχε η παλιά αγορά, και μακρές κατασκευές (περίπτερα, καθιστικά, πινακίδες για πληροφορίες), κυρίως στις τρεις 'πλατειούλες' της αγοράς, όπου και τα τρία αναπτύγματα όψεων που αποτυπώσαμε.

ΔΗΜΟΣΙ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Εικόνα 13. Σύγχρονες επεμβάσεις (πλαστικές επενδύσεις, οδικά σήματα, κυκλοφορία οχημάτων) έχουν αλλοιώσει το χαρακτήρα της παλιάς αγοράς.

Εικόνα 15. Άποψη της οδού Κεντρικής στο ύψος της παλιάς αγοράς.

Μακέττα της πρότασης

ΔΗΜΟΣΙΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΑΓΟΡΑ

ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΧΡΗΣΕΙΣ ΟΡΟΦΩΝ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΙΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

- ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ
- ▨ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
- ▧ ΕΠΕΜΒΑΣΗ
- ▩ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΨΗΣ
- ▤ ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

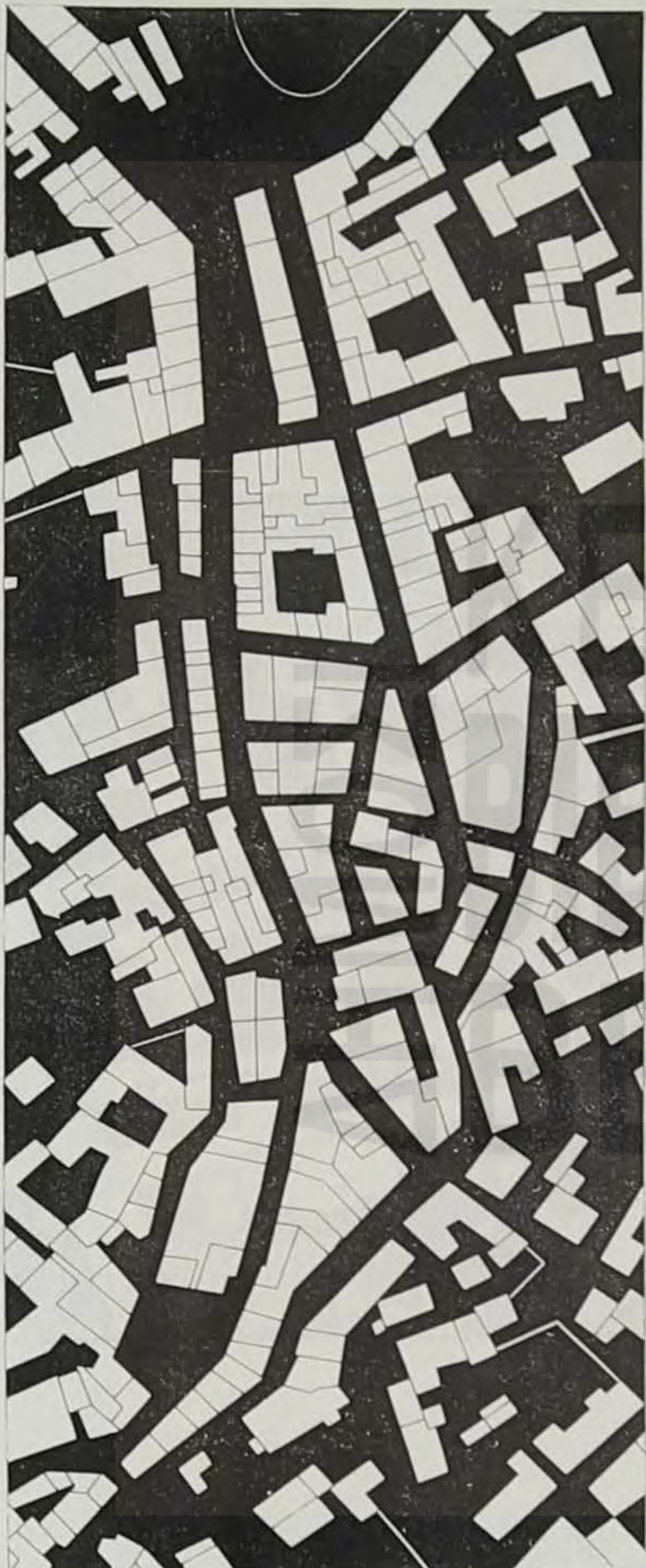
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΕΛΟΣ

1998

0 5 10 20 30 40m

ΙΣΤΟΣ 1996

0 5 10 20 30 40m

ΙΣΤΟΣ 1936

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΕΔΤΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΑΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1
ΑΞΙΑ 100.000.000,00 €
ΜΕΤΡΟ 4.1
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Η ΟΔΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΒΕΡΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΙΑΣ ΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΑΓΟΡΑ

ΧΡΕΙΑ

ΑΝΟΨΗ
ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΒΡΟΧΙΑ
COURTESY

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΙΣΗΓΗΤΗΡΕΩΝ Α. ΑΚΡΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΧΕΛΙΑΣ ΜΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ

ΑΓΟΡΑ

ΣΧΕΔΙΟ

ΑΕΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

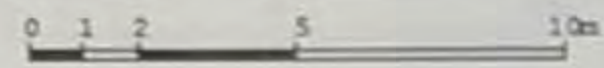
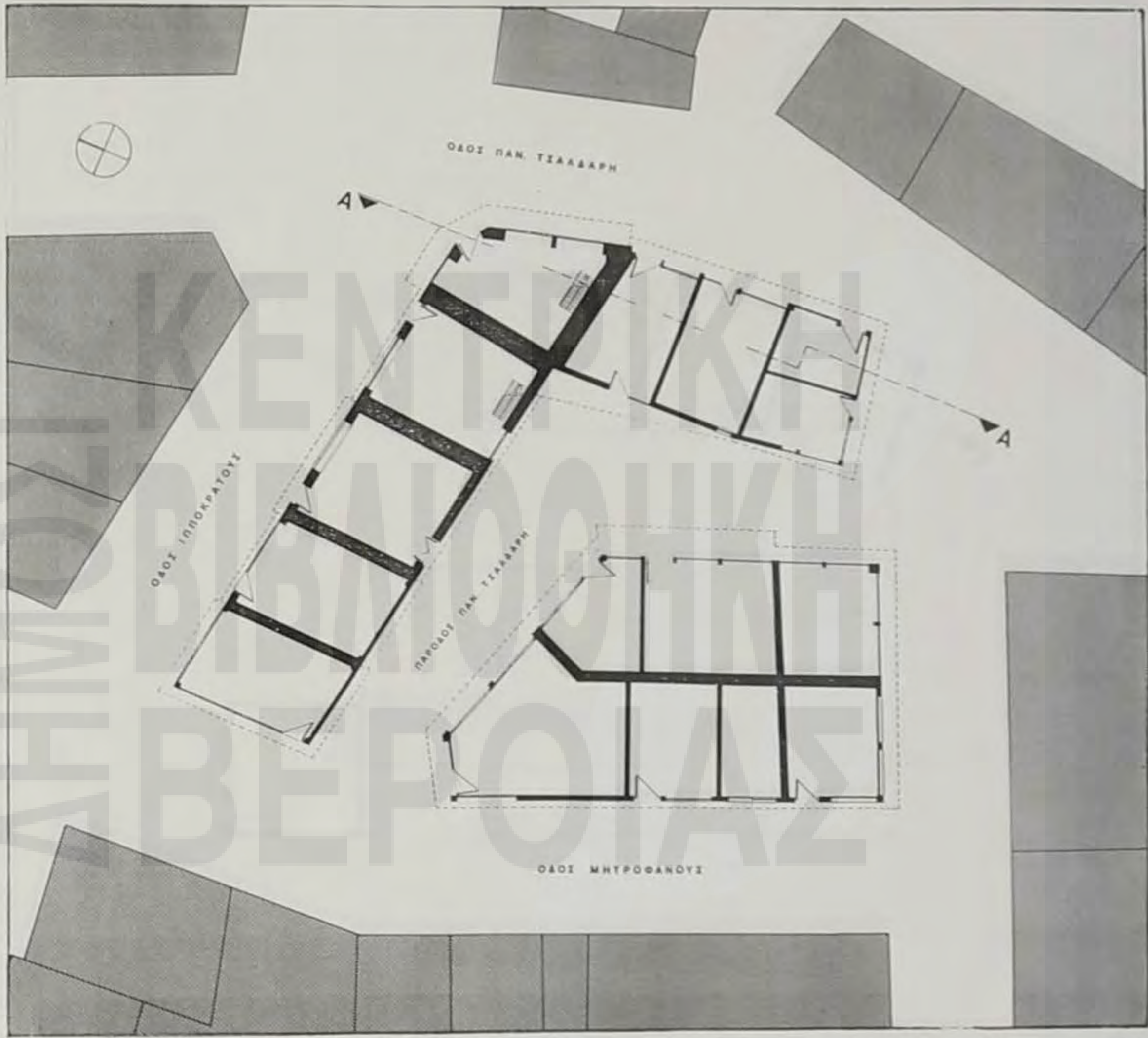
ΠΕΡΙΟΧΗ

ΑΓΟΡΑ

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΝΗΣΙΔΑ

ΣΧΕΔΙΟ

ΚΑΤΟΨΗ
ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΒΕΡΟΙΑΣ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ. ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΧΘΑΙΑΣ ΜΟΥ

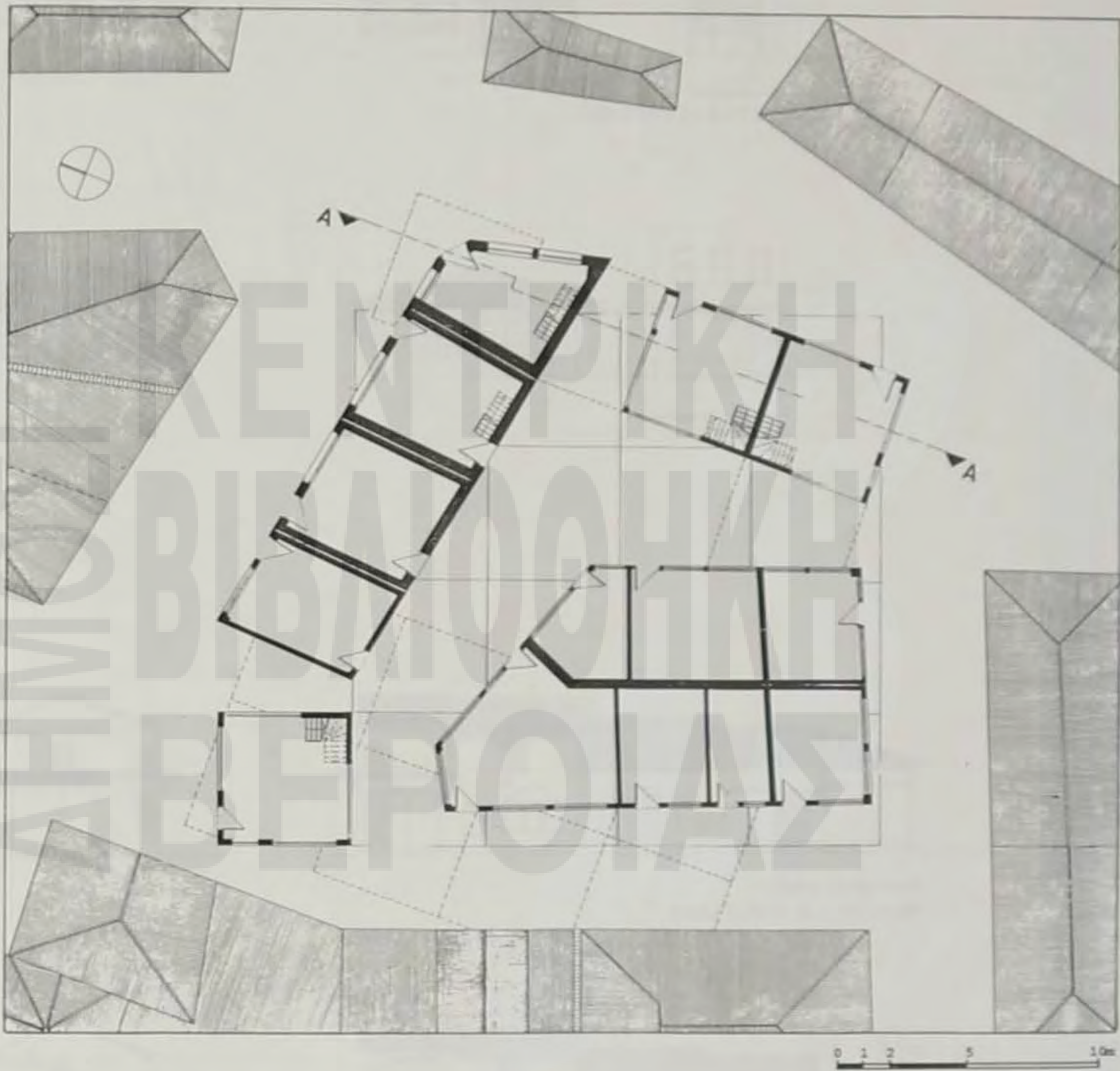
ΠΕΡΙΟΧΗ

Α Γ Ο Ρ Α

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΝΗΣΙΑ

ΣΧΕΔΙΟ

Κ Α Τ Ο Ψ Η
Π Ρ Ο Τ Α Ξ Η

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
Αθήνα, 2014

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

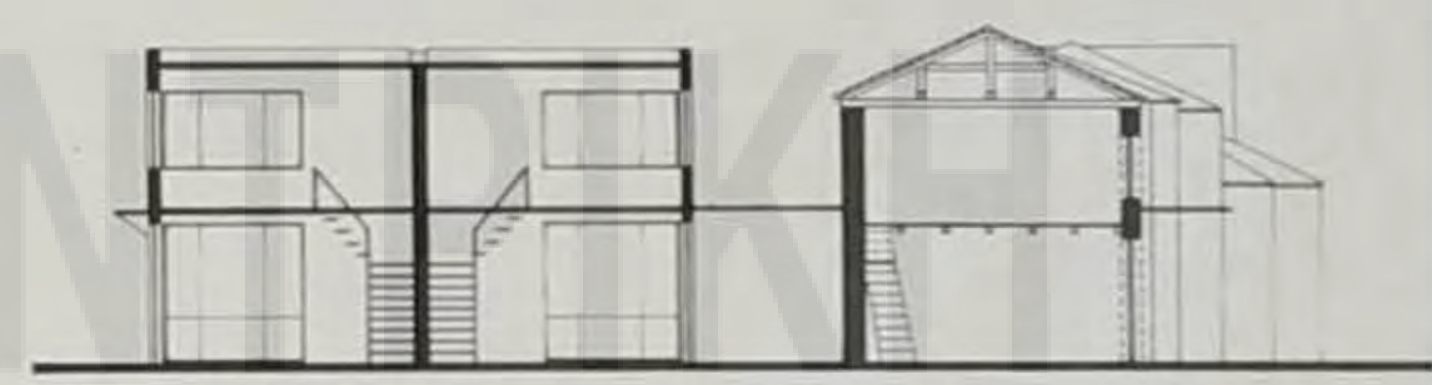

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΤΟΜΗ Α - Α ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Α - Α ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

- I. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 176-190
- II. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 85-93
- III. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 76-92

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
BIBΛΙΟ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

1. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 160
2. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 127
3. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 148
4. ΠΑΝ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 32
5. ΦΙΛΙΠΠΟΥ 11
6. ΦΙΛΙΠΠΟΥ 7
7. ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 4
8. ΠΛΑΤΑΝΩΝ 11
9. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 76

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΑΤΩΦΗ ΕΣΩΤΕΡΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΙΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΑΝΩΦΗ

ΩΦΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ

ΩΦΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ

2. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 127

ΚΑΤΩΦΗ ΕΣΩΤΕΡΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΙΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΑΝΩΦΗ

ΩΦΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΡΟΚΡΑΤΟΥΣ

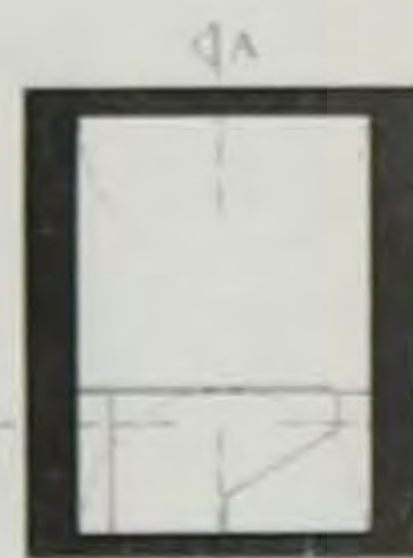

ΩΦΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ

3. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 148

ΚΑΤΩΦΗ ΕΣΩΤΕΡΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΙΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΑΝΩΦΗ

ΤΟΜΗ Α-Α

ΤΟΜΗ Β-Β

ΩΦΗ

1. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 160

Α Γ Ο Ρ Α

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΜΟΝΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΤΗΒΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΑΝΕΛΙΑΣΜΟΥ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΜΕΛΕΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΑΤΩΦΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΙΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΑΝΟΦΗ

ὄψη ἐπὶ τῆς
ΟΔΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ
5. ΦΙΛΙΠΠΟΥ 11

ΚΑΤΩΦΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

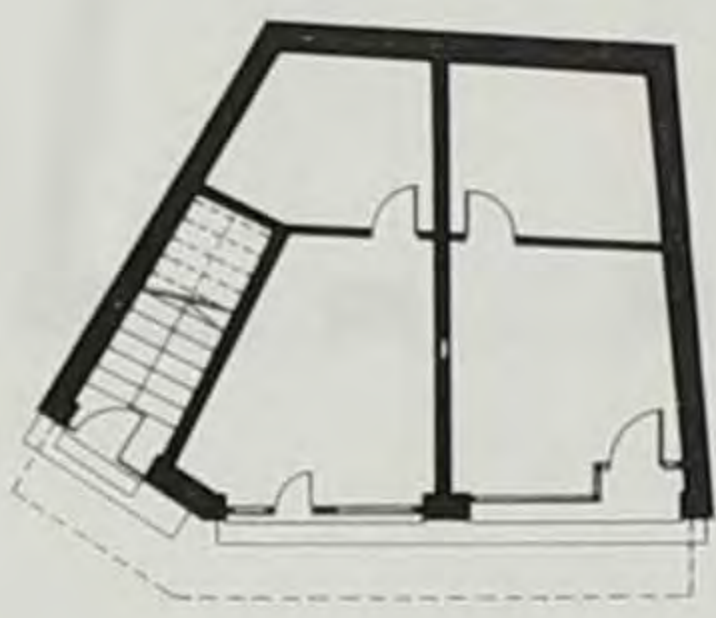
ΑΝΟΦΗ

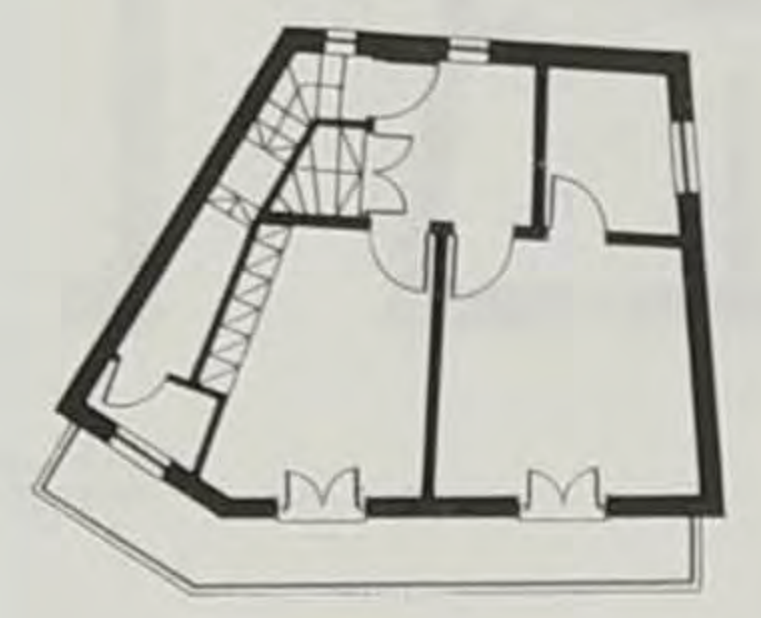
ΤΟΜΗ Α-Α

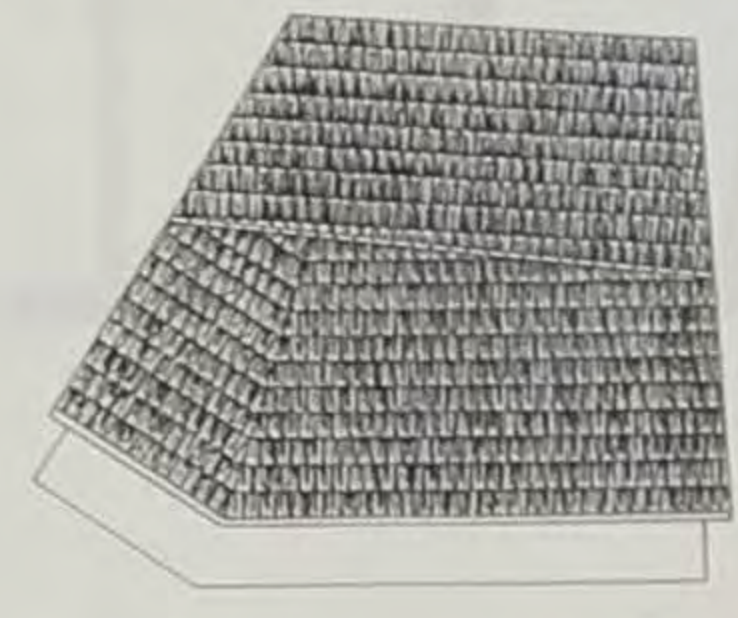
ὄψη ἐπὶ τῆς
ΟΔΟΥ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
7. ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 4

ΚΑΤΩΦΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΙΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΑΝΟΦΗ

ὄψη ἐπὶ τῆς ΟΔΟΥ ΠΛΑΤΑΝΩΝ
8. ΠΛΑΤΑΝΩΝ 11

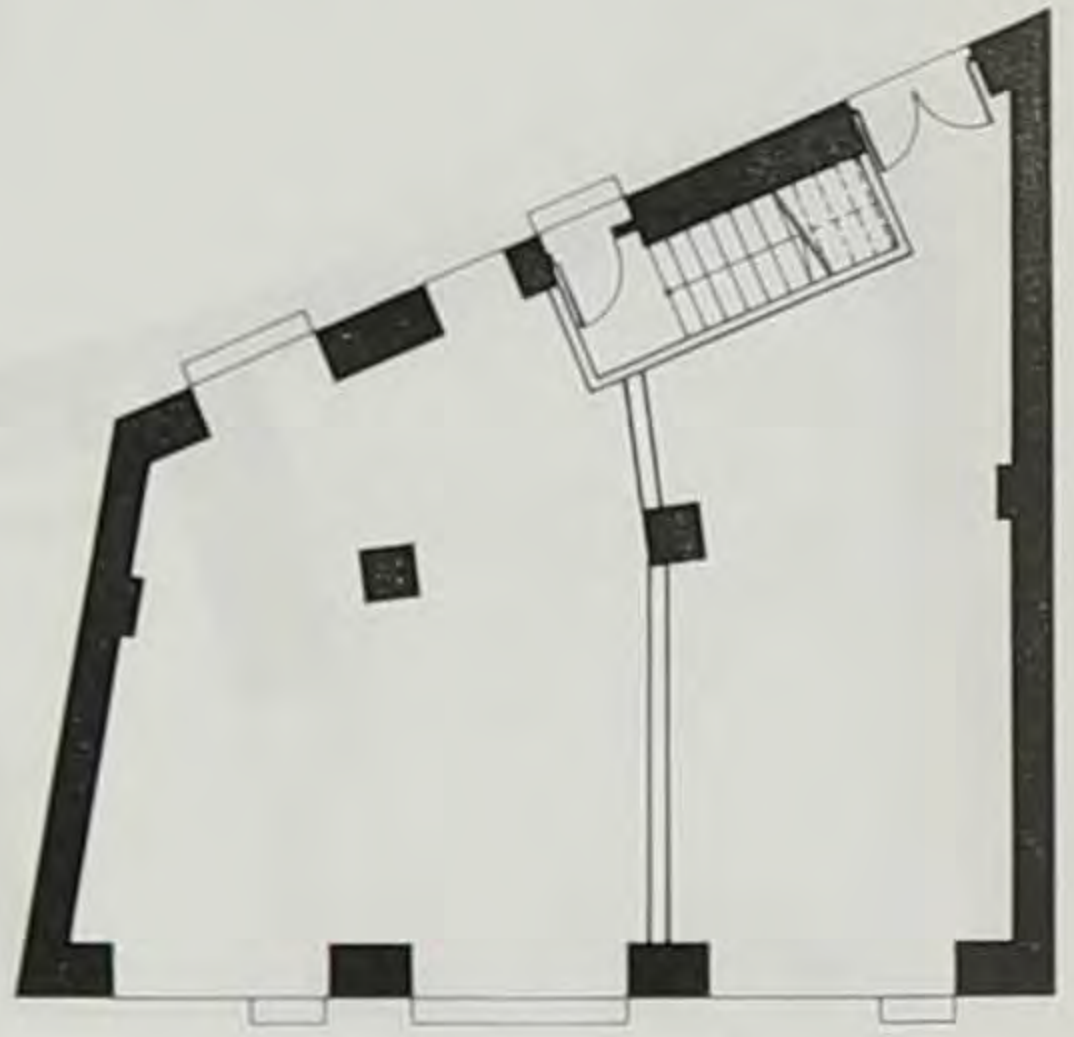
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

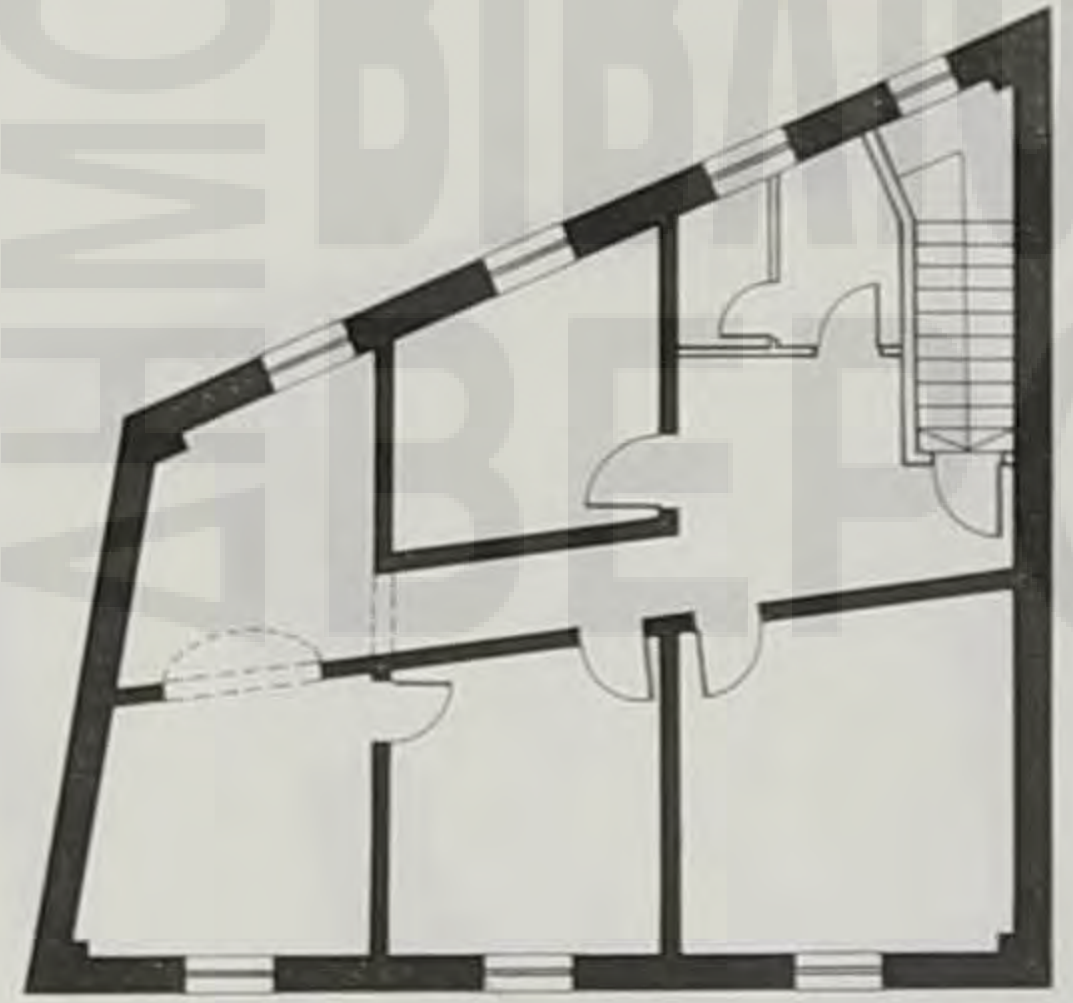
Οψη επί της οδού Παν. Τσαλαφτή

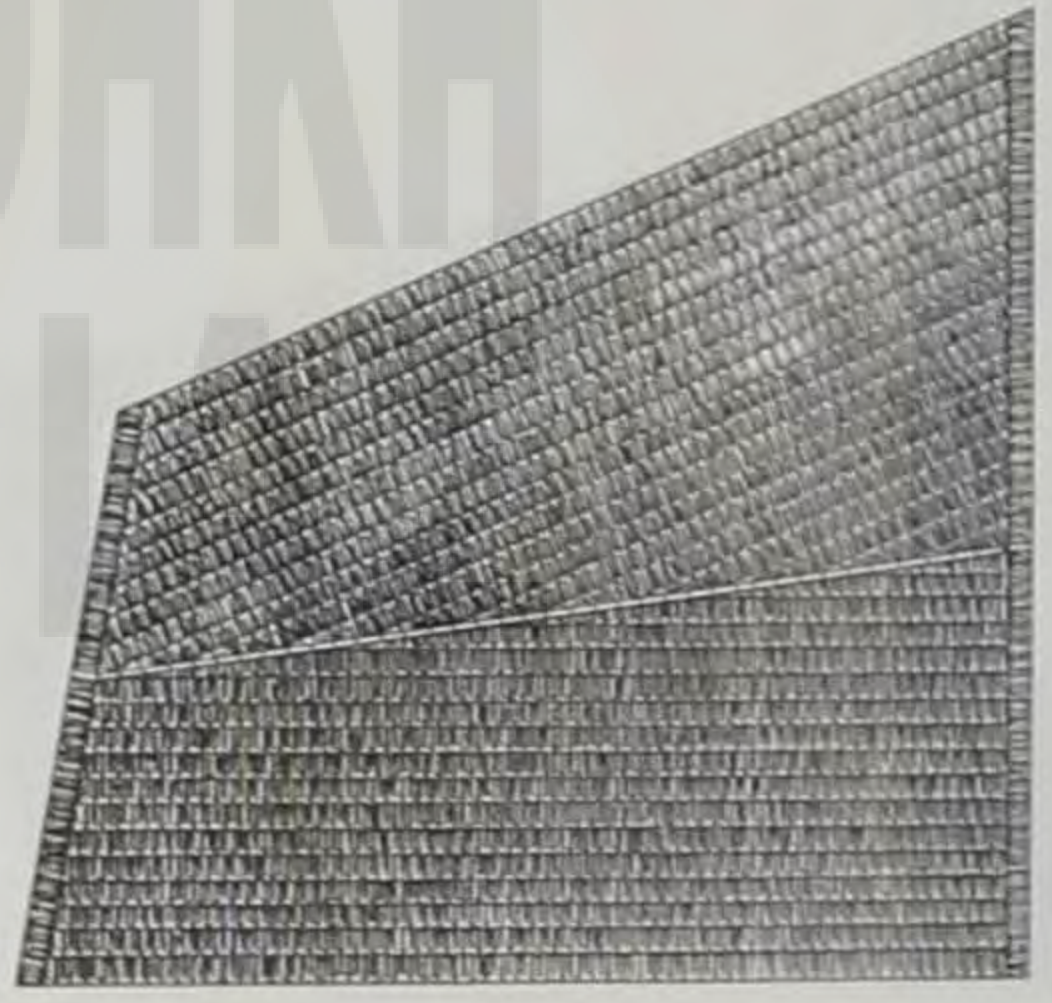
Οψη επί της οδού Μητροφάνους

Κατομή Ισογείου

Κατομή 1ου ορόφου

Ανομή

ΑΤΟΡΑ

ΠΕΡΙΟΧΗ

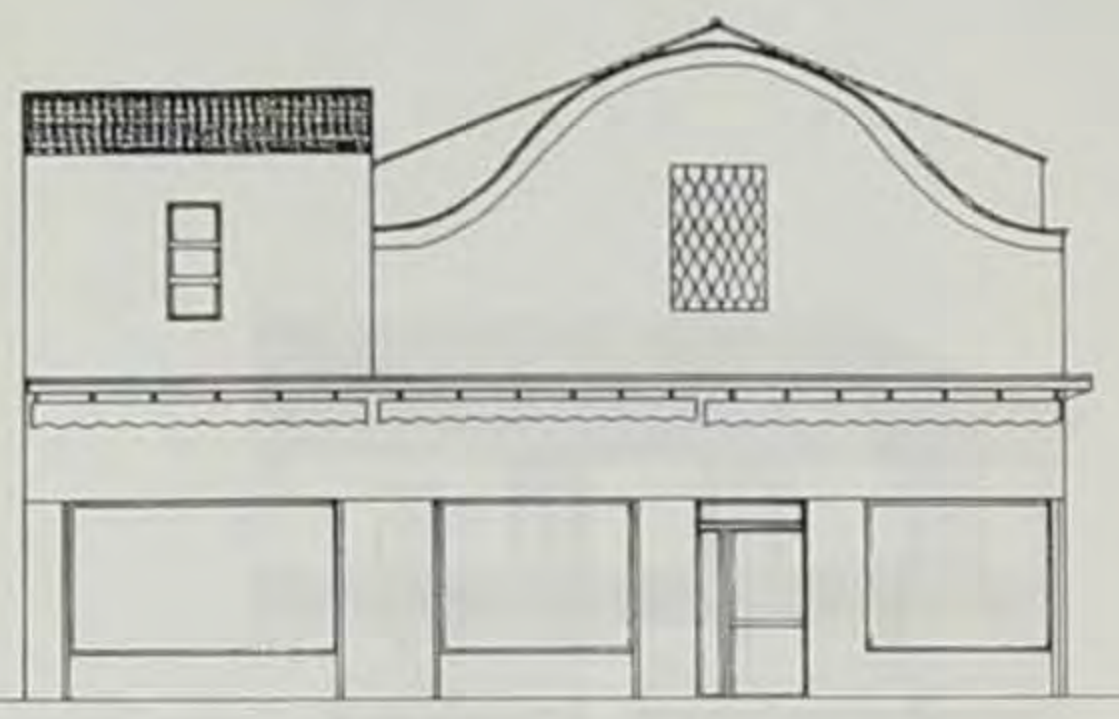
Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΒΙΜΑ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

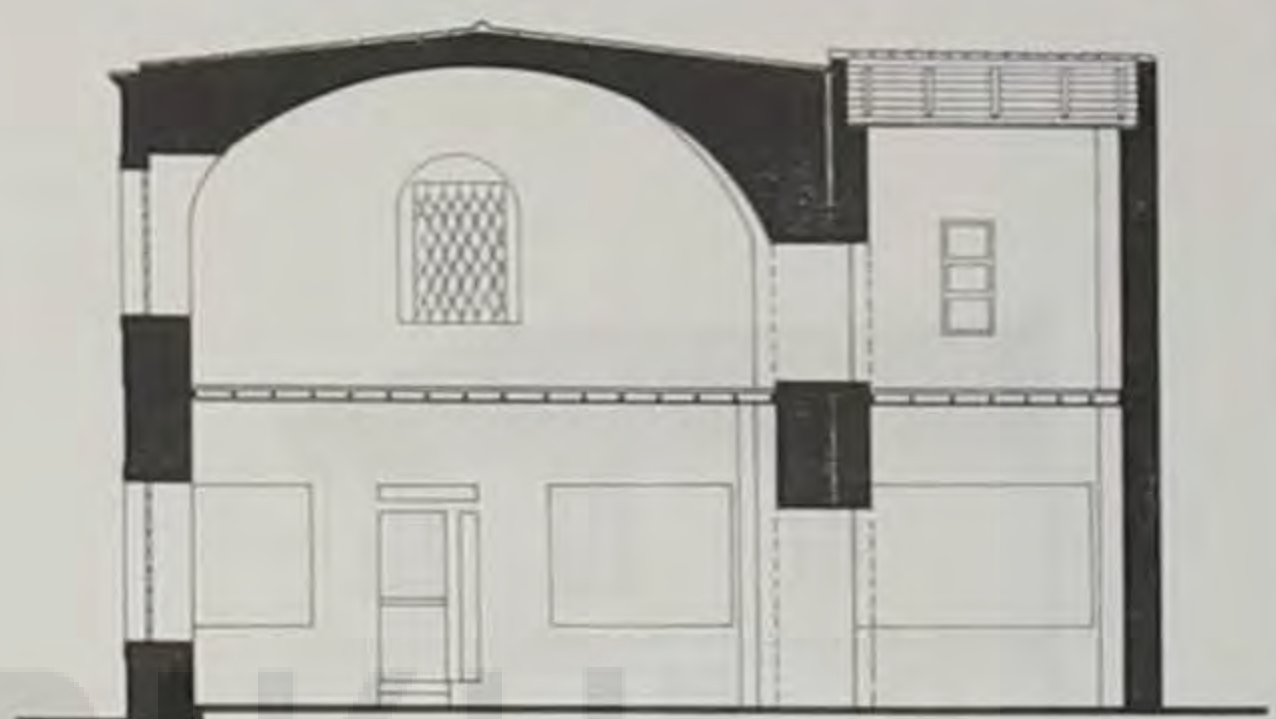
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

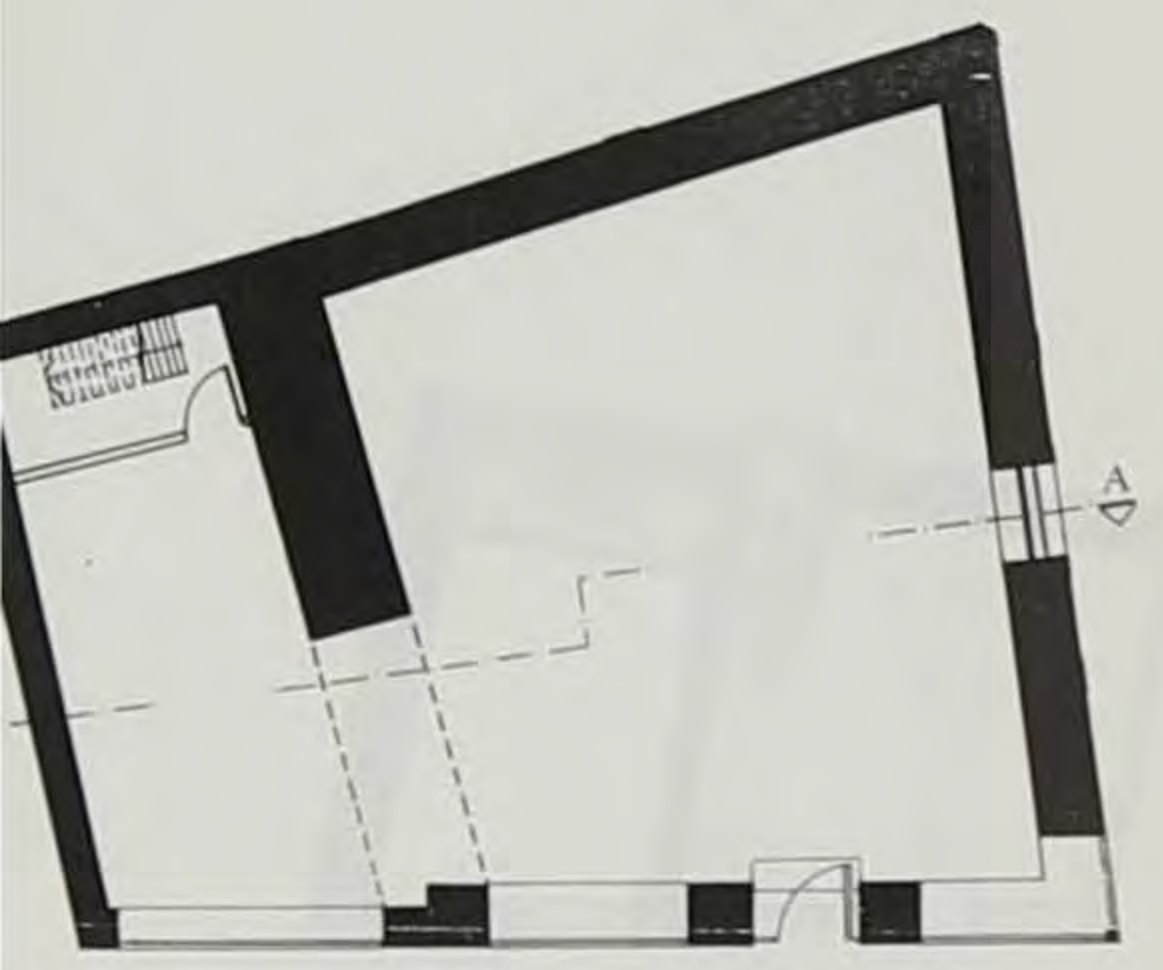
Οψη επί της οδού Φιλίππου

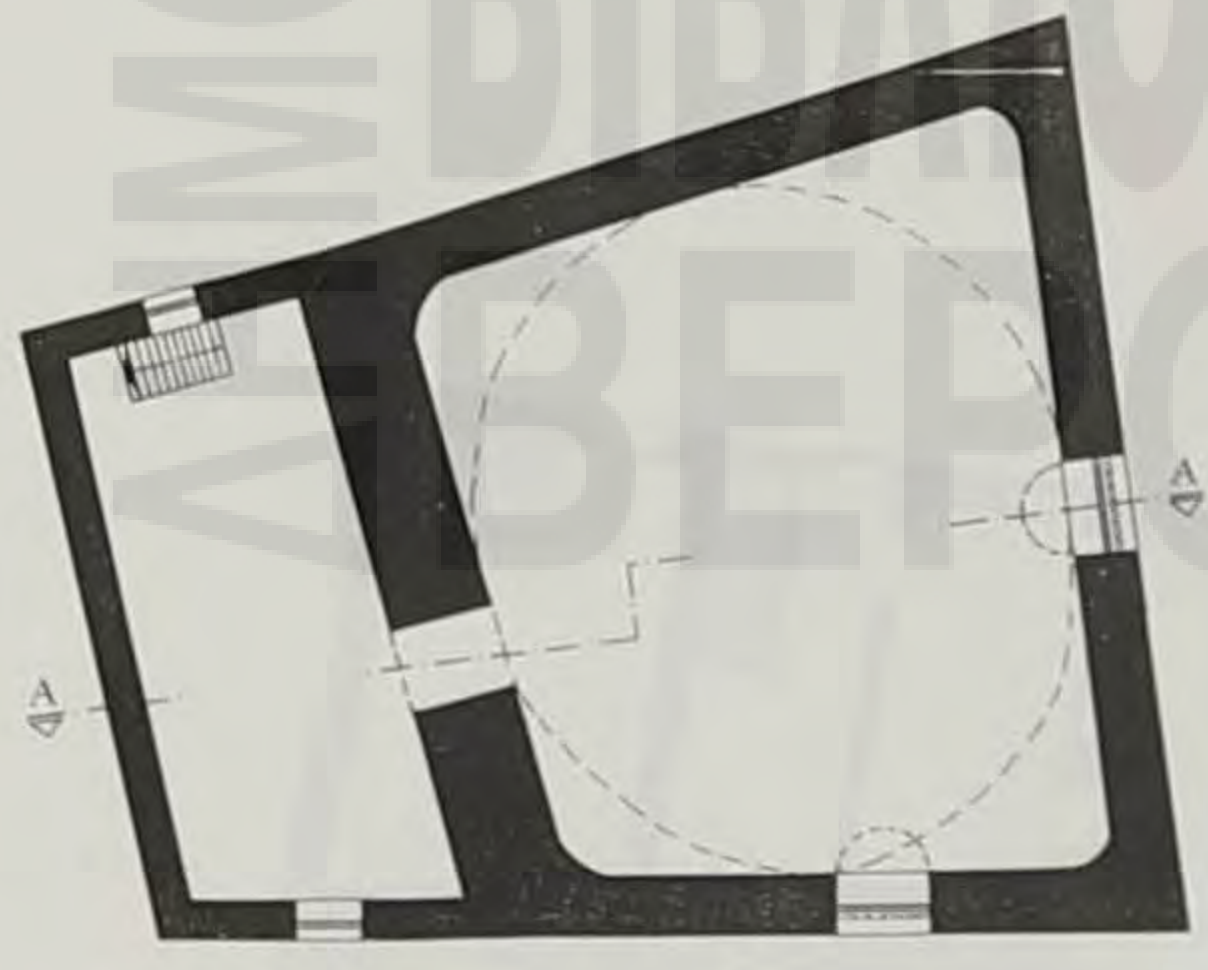
Παλιό Όψη

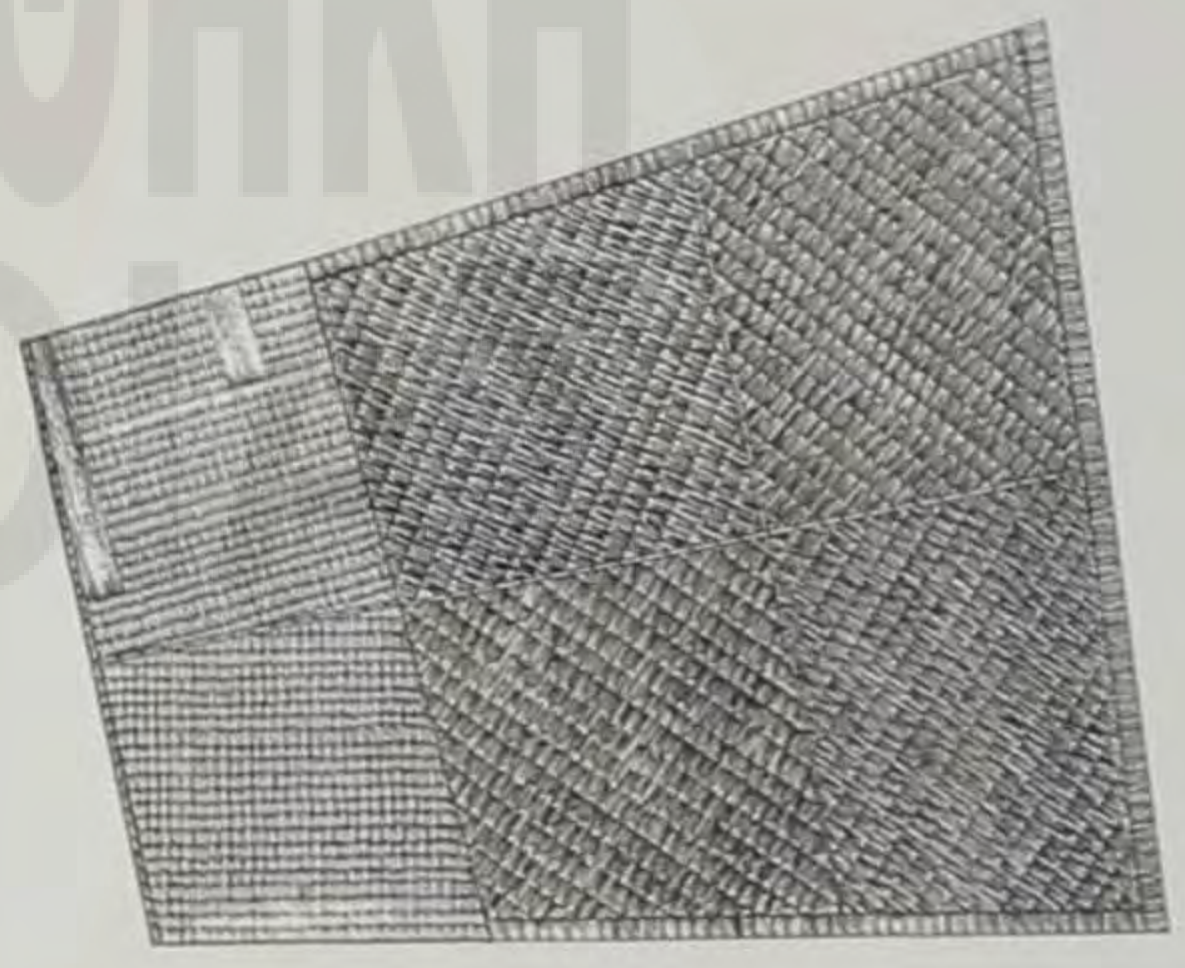
ΤΟΜΗ Α - Α

ΚΑΤΟΠΗ ΕΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΟΠΗ ΙΟΥ ΟΡΟΦΟΥ

ΛΟΦΗ

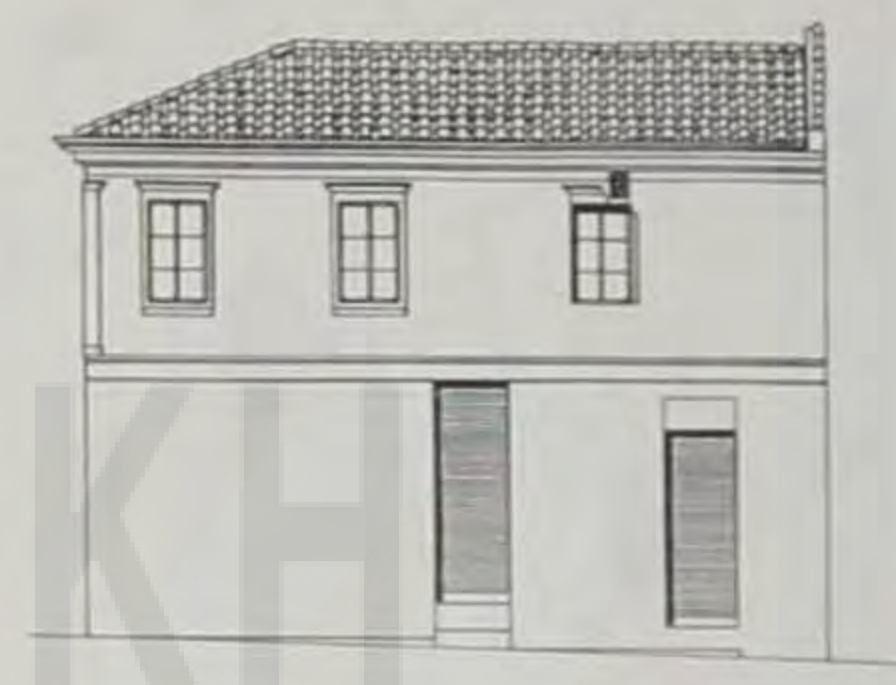
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

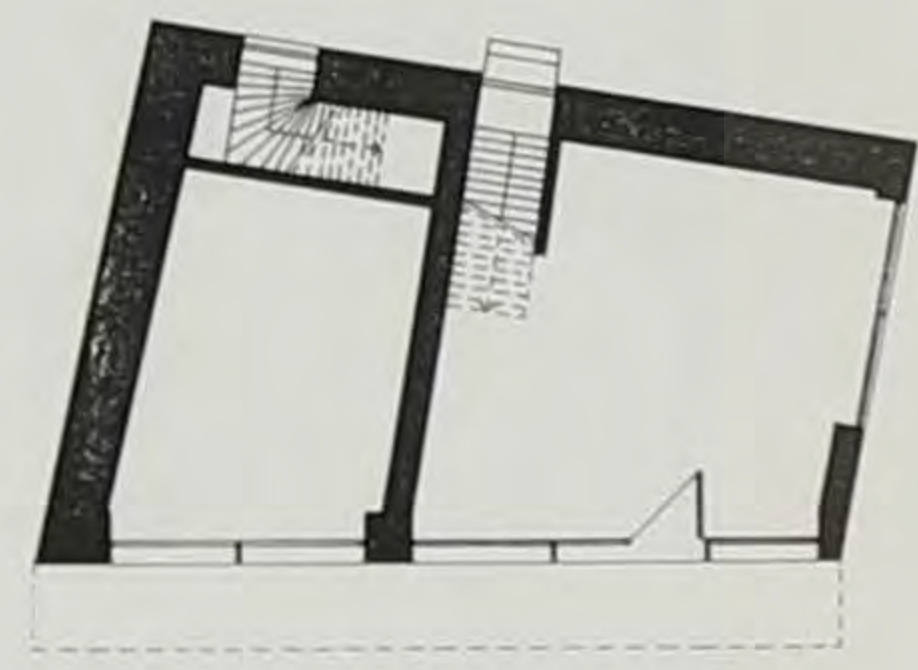
Όψη επί της οδού Κεντρικής

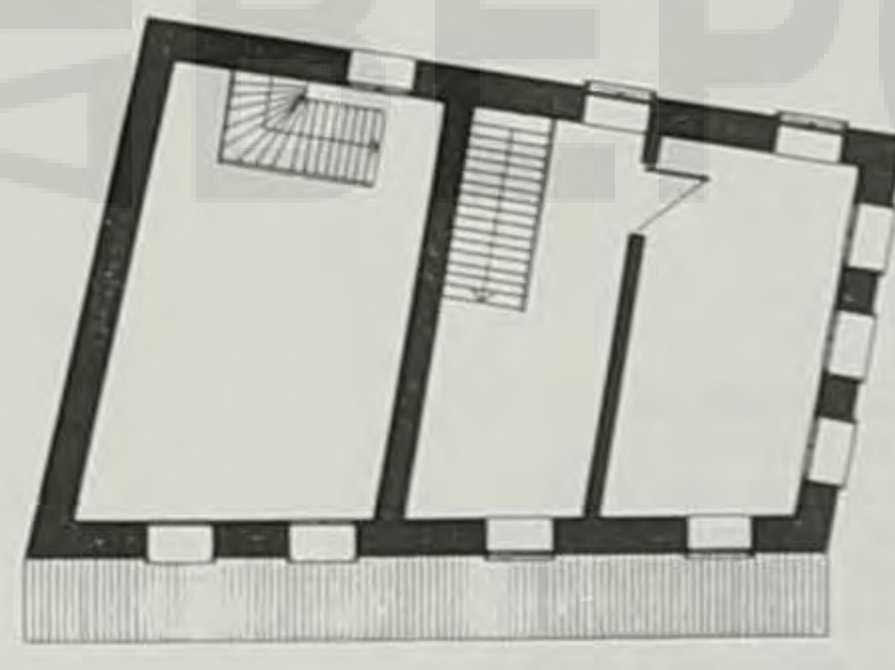
Πλάγια όψη

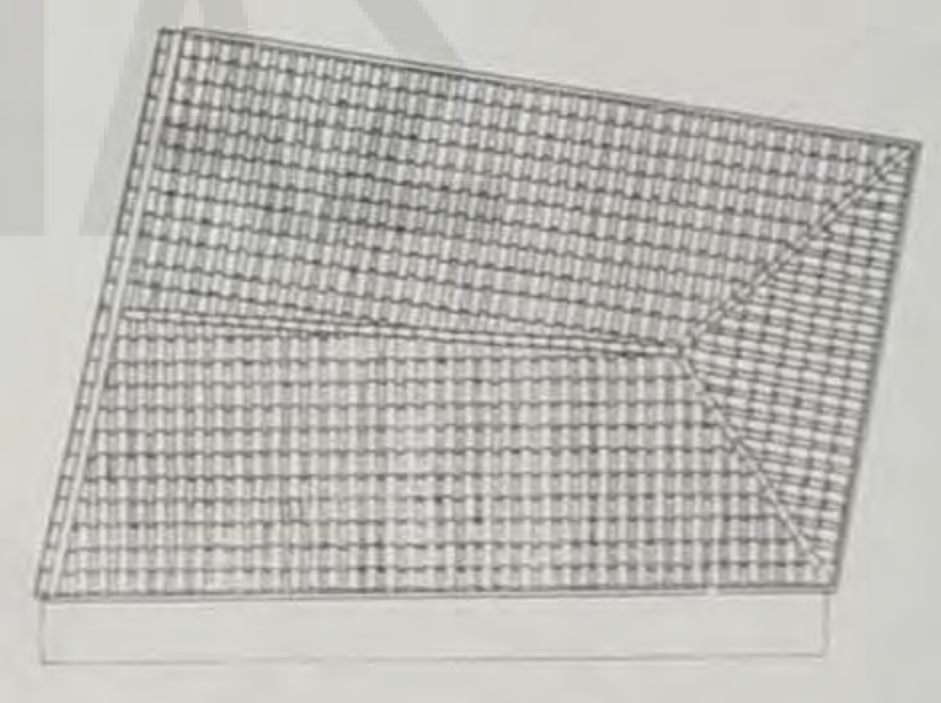
Όψη επί της οδού Αντ. Καμάρα

Κατοχή Ισογείου

Κατοχή 1ου ορόφου

Ανοπή

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

- 1. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 165
- 2. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 153
- 3. ΠΑΝ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 1
- 4. ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 14
- 5. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 139
- 6. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 6
- 7. ΠΑΝ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 27
- 8. Γ. ΓΟΥΔΗ 2
- 9. ΦΙΛΙΠΠΟΥ 7
- 10. ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 4
- 11. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 128
- 12. ΠΛΑΤΑΝΩΝ 11
- 13. ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΛΑΤΑΝΩΝ 3
- 14. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 7

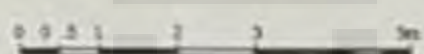
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

13. ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΛΑΤΑΝΩΝ 3

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

14. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 165

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

14. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 76

ΠΕΡΙΟΧΗ
ΑΓΟΡΑ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΣΥΝΕΛΙΑ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ - ΠΡΟΤΑΣΗ
ΟΥΡΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

1:50 1 2 3
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

1:50 1 2 3 4
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

1:50 1 2 3 4
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

1:50 1 2 3
ΠΡΟΤΑΣΗ

1:50 1 2 3 4
ΠΡΟΤΑΣΗ

1:50 1 2 3 4
ΠΡΟΤΑΣΗ

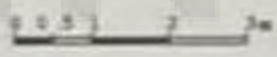
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

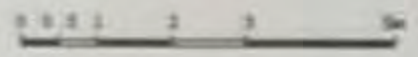
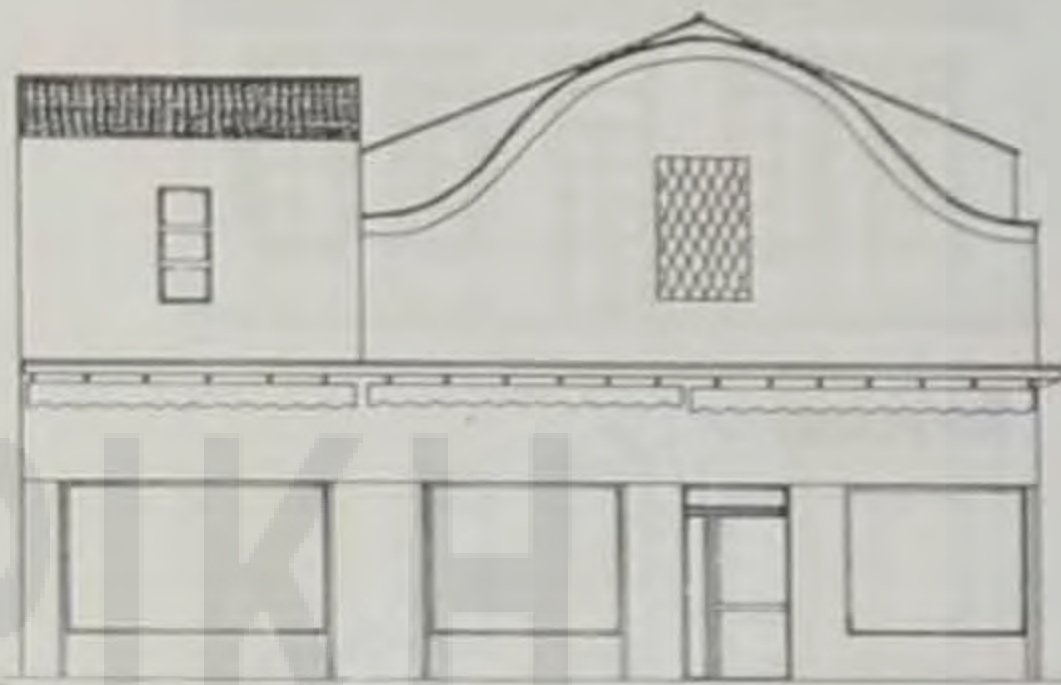
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

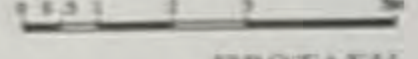
ΠΡΟΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

10. ΠΗΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 4

2. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 153

9. ΦΙΛΙΠΠΟΥ 7

ΗΡΩΙΟΝ
ΑΓΟΡΑ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΤΕΤΗΒΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΣΧΕΔΙΑ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ - ΠΡΟΤΑΣΗ
ΟΥΡΕΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

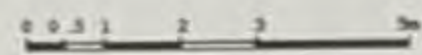
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΤΗΚΕ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

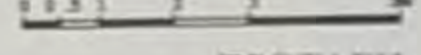
4. ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 14

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

8. Γ. ΓΟΥΔΗ 2

ΠΕΡΙΟΧΗ
ΑΓΟΡΑ

ΣΧΕΔΙΑ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ - ΠΡΟΤΑΣΗ
ΟΥΡΕΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΗ ΒΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΕΝΑΛΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΕΝΑΛΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΕΝΑΛΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΕΝΑΛΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ
ΑΓΟΡΑ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΗ ΒΕΡΟΙΑΣ ΕΚΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΣΧΙΜΑ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΑΙ ΠΕΝΤΕ ΕΝΑΛΚΕΣ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΟΥΗΣ ΚΤΙΣΜΑΤΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΡΟΦΙΑ

- 1. ΦΙΛΙΠΠΟΥ 11
- 2. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 148
- 3. ΠΑΝ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 13
- 4. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 148
- 5. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 133
- 6. ΠΑΝ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 41
- 7. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 128
- 8. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 178
- 9. ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΛΑΤΑΝΩΝ 3
- 10. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 210
- 11. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 76
- 12. ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥΣ 4 13. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 128
- 14. ΠΑΝ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 32

ΜΕΤΩΠΑ

- 15. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 148
- 16. ΦΙΛΙΠΠΟΥ 11
- 17. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 128

ΚΟΛΩΝΕΣ

- 18. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 127
- 19. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 160

ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΑ

- 20. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ 52
- 21. ΠΑΝ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 27

ΛΑΟΤΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

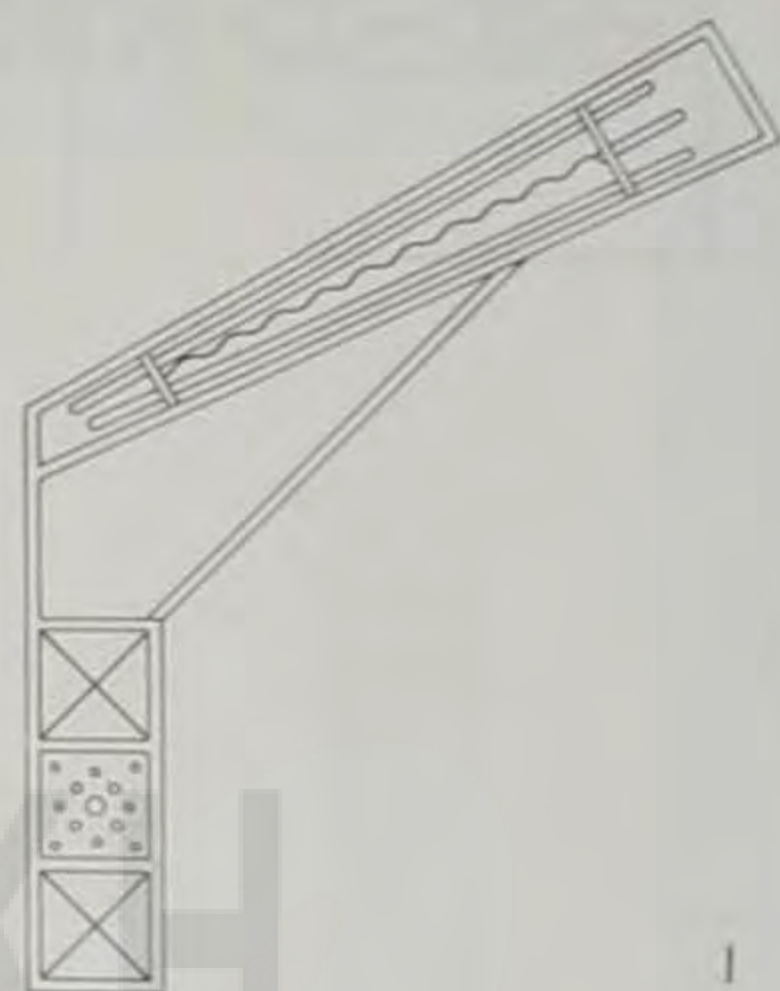
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

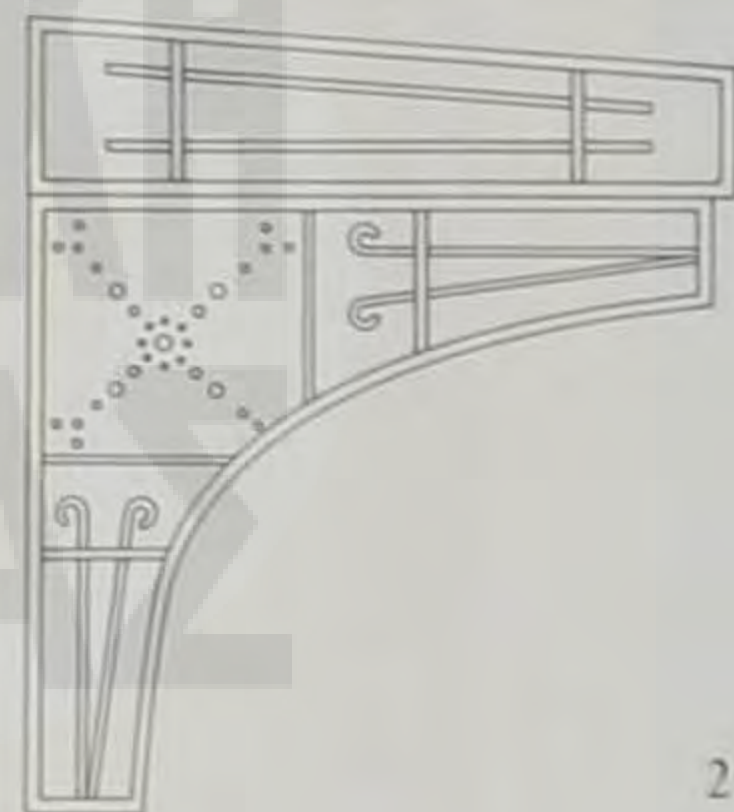
ΠΕΡΙΟΧΗ
Α Γ Ο Ρ Α

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΗ ΒΕΡΟΙΑ. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΕΣΤΙΑΙΑ
ΠΡΟΦΙΛΑ ΣΤΕΓΑΣΤΗΡΩΝ

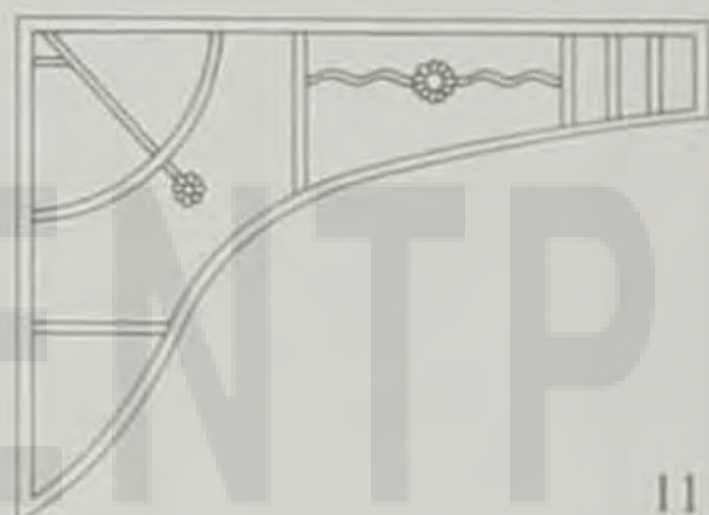
1

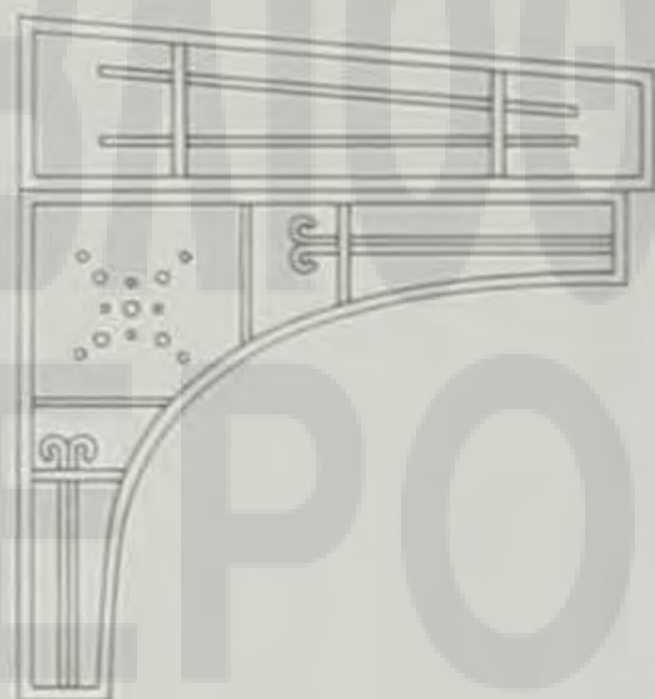
2

13

11

4

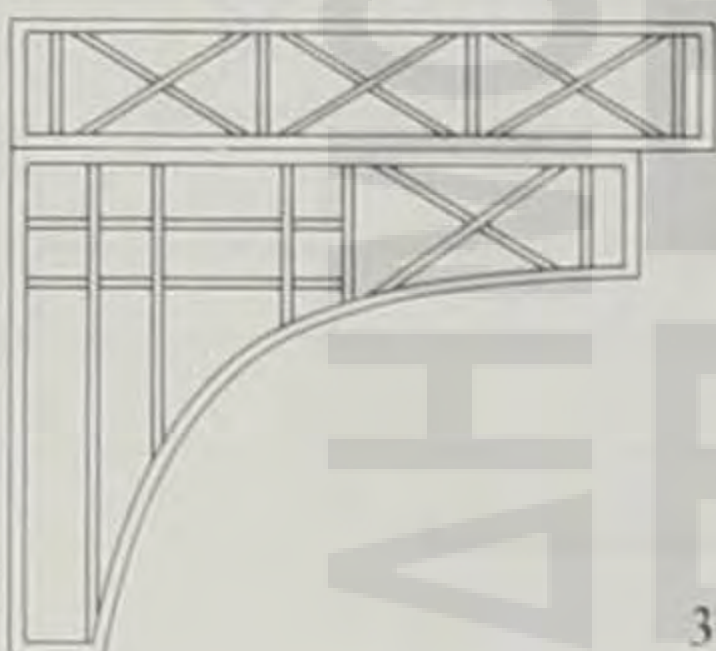
5

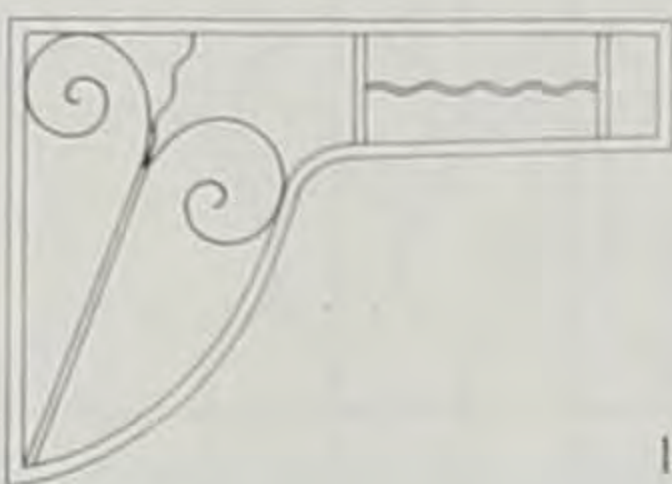
7

9

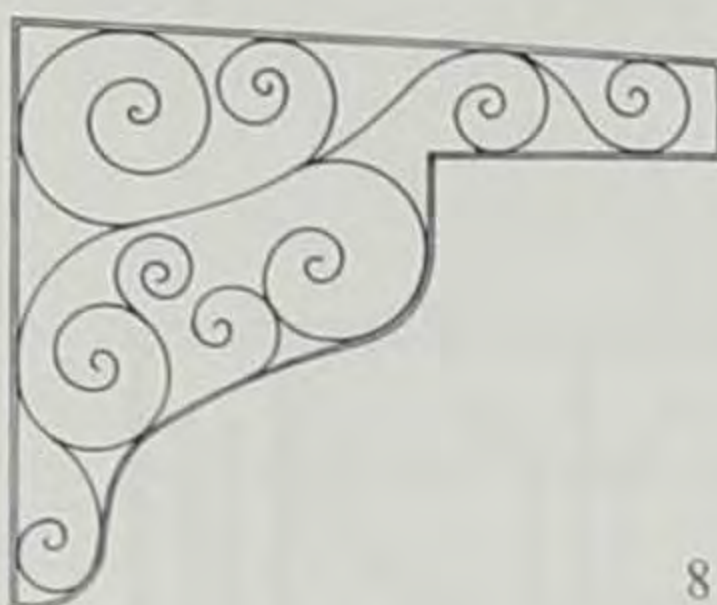
3

12

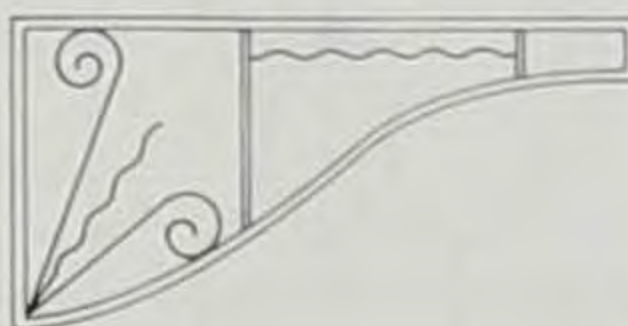
10

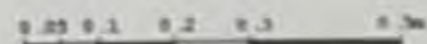
8

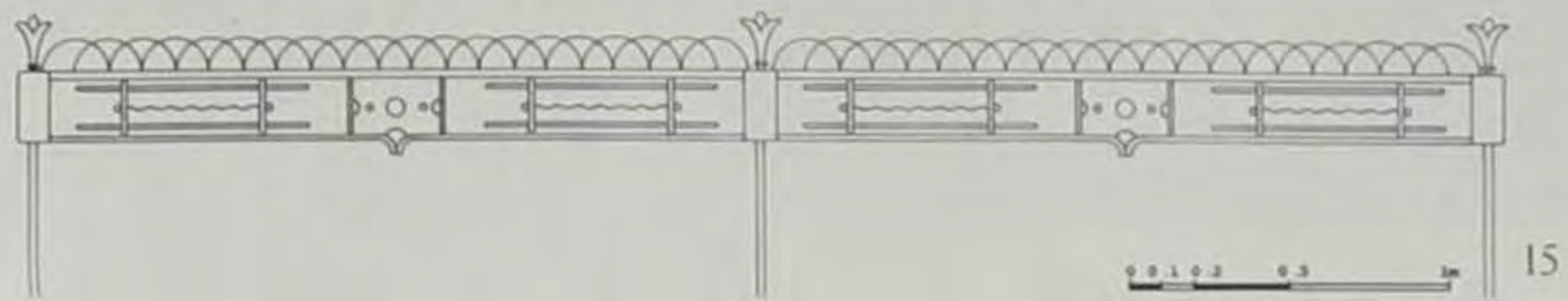
6

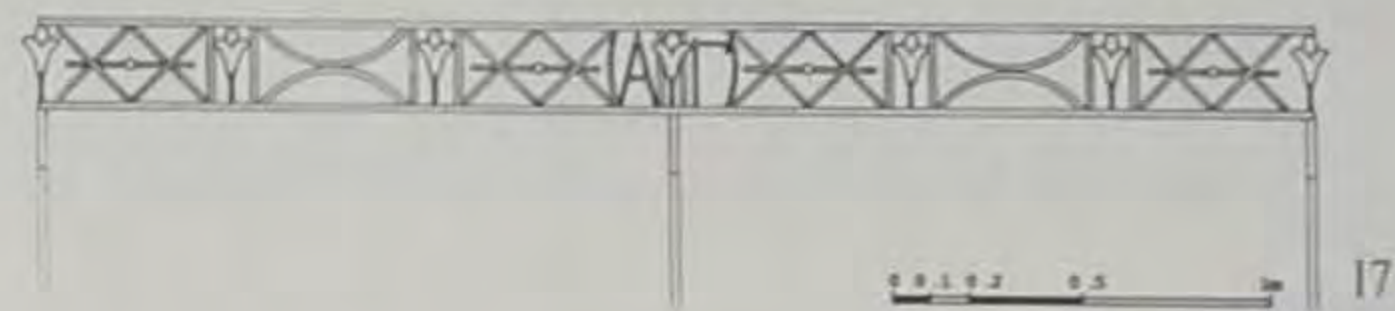
14

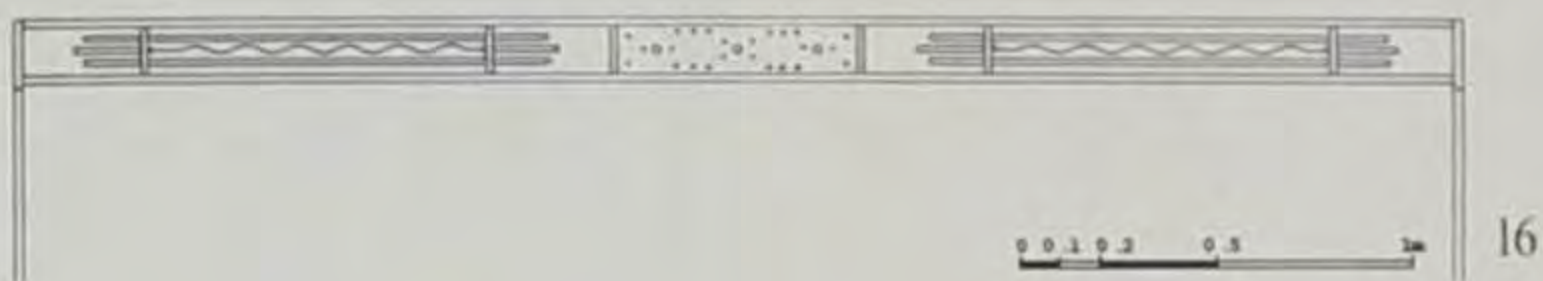
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

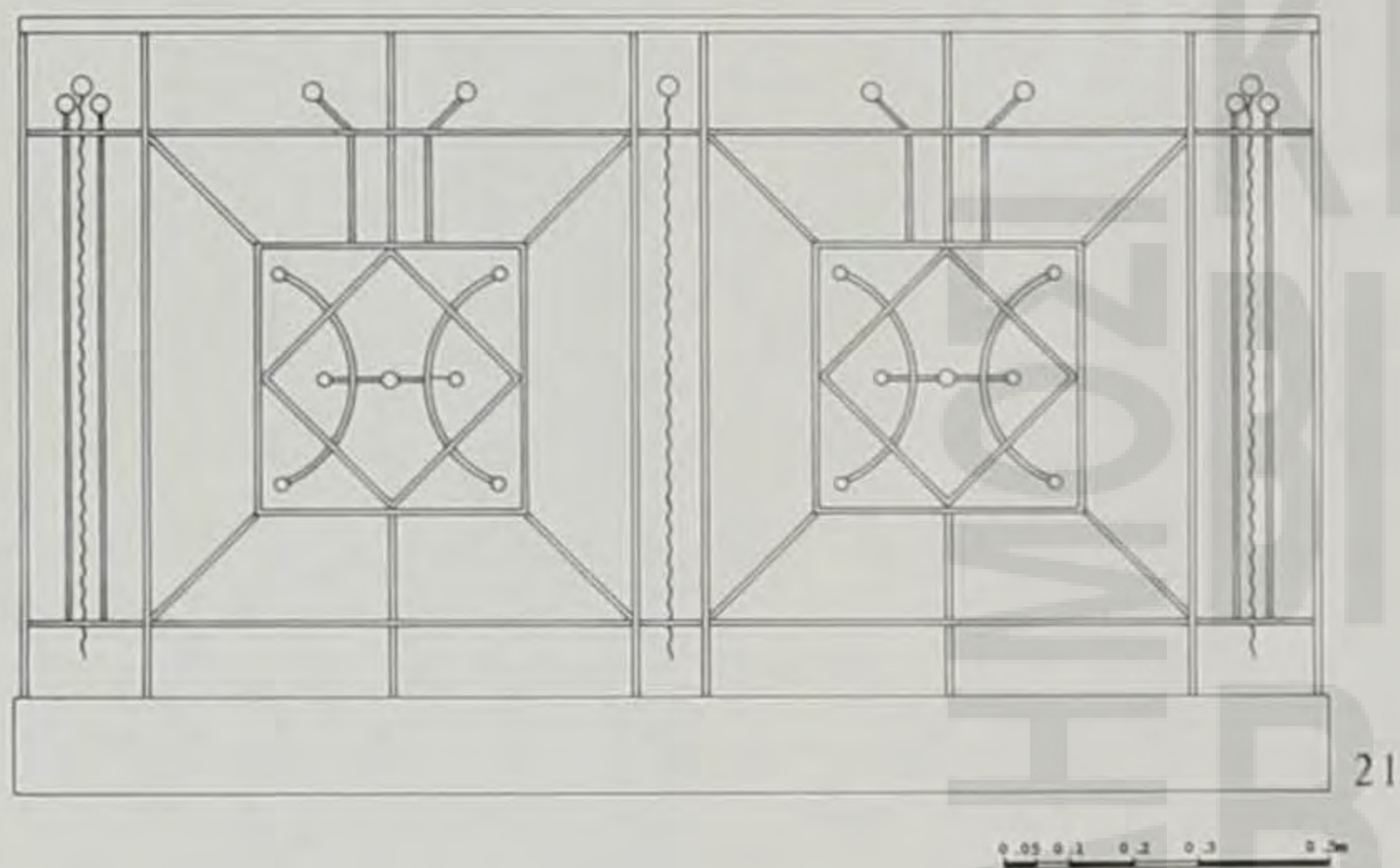
15

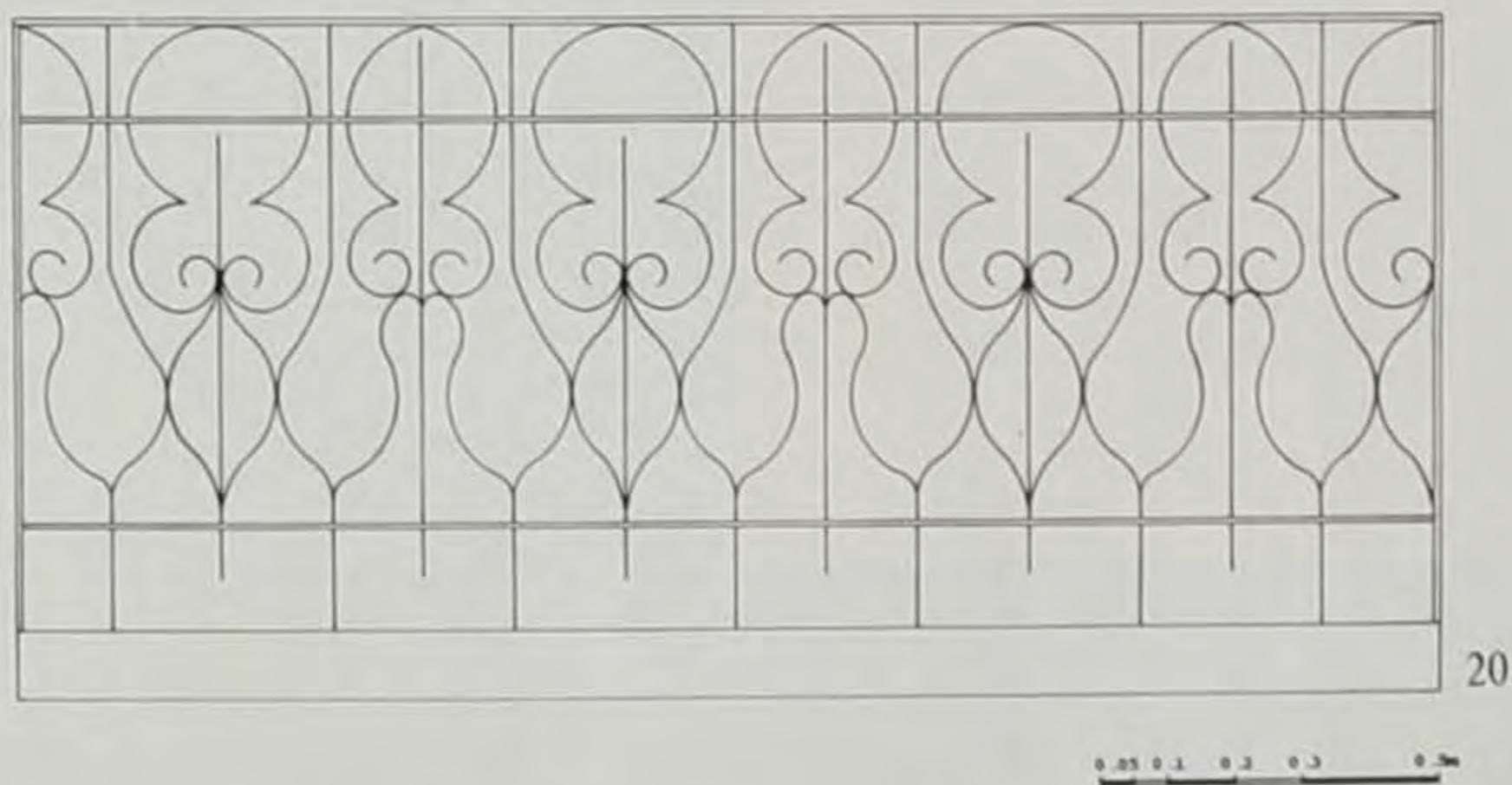
17

16

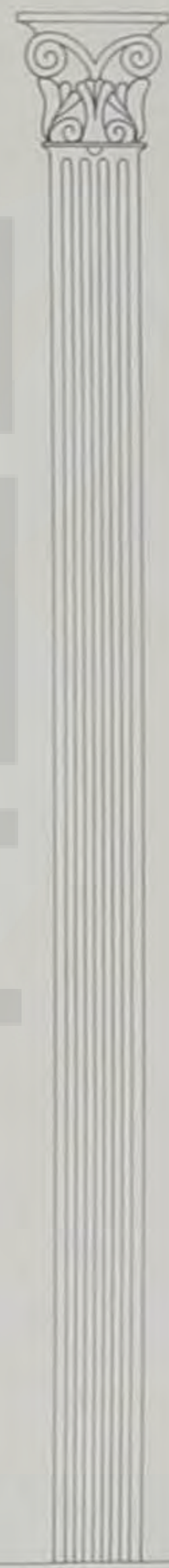
21

20

18

19

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΗΡΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΚΕΛΙΑΣ ΜΟΥ
 ΠΕΡΙ ΤΟΝ
 ΑΓΟΡΑ
 ΣΤΕΛΙΑ
 ΜΕΤΑΝΑΙΚΕΣ ΚΟΛΩΝΕΣ
 ΜΕΤΩΠΙΑ ΣΤΕΓΑΣΤΡΩΝ
 ΚΙΤΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

3. ΠΑΛΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

Εικόνα 16. Άποψη του μνημειακού συνόλου από ψηλά

Εικόνα 17. Η οδός Κεντρικής στο ύψος της Παλιάς Μητρόπολης. Διακρίνεται ο μινωρές της και απέναντι του ο ιστορικός κλάτανος.

Μακέττα της πρότασης

Στην εισαγωγή αναφερθήκαμε στη συναισθηματική αξία που έχει για τους κατοίκους της πόλης το σπουδαίο αυτό μεσοβυζαντινό μνημείο. ¹¹ Η κτητορική επιγραφή, στο μαρμάρινο υπέρθυρο της δυτικής εισόδου, και τούτο έργο Νικήτα θηπτόλου, χρονολογεί τον ναό στα 1078. Η παλιά Μητρόπολη, όπως διατηρήθηκε (λείπει το νότιο κλίτος), είναι ένα από τα μεγαλύτερα μεσοβυζαντινά κτίσματα της βαλκανικής χερσονήσου (εικόνα 16). Παρουσιάζει ιδιοτυπίες, μοναδικές ως ένα σημείο. Η χάραξη της κάτοψης δημιουργεί την εντύπωση παλααιοχριστιανικού ναού. Πρόκειται για μια ξυλόστεγη τρίκλιτη βασιλική με υποτυπώδες εγκάρσιο κλίτος (βλ. κάτοψη στο παράρτημα IV). Λείπει όλο το νότιο κλίτος που κατέπεσε σε άγνωστη εποχή. Αρχαιολογική έρευνα σ' όλο το μήκος της νότιας πλευράς του σωζόμενου τμήματος έχει αποκαλύψει τα θεμέλια του νότιου κλίτους και τμήματος του νάρθηκα. ¹²

Σήμερα το μνημείο παρουσιάζει εικόνα εγκατάλειψης: "Και τώρα, μετά από ογδονταένα χρόνια μετά από την απελευθέρωση, ποια είναι η μοίρα της Παλιάς Μητρόπολης και του μαρτυρικού γεροπλάτανου; Εκείνη μοιάζει με ξεχασμένο ερείπιο και εκείνος μ' ένα εκτός φυσικού χώρου δέντρο που εμποδίζει την κυκλοφορία (εικόνα 17), λες και δεν υπάρχει άλλος τόπος για να περάσει ο δρόμος και να στήσουν οι έμποροι τα καταστήματά τους..." ¹³

Στην πρότασή μας, επεκτείνουμε και σε τούτο το κομμάτι της Κεντρικής την πεζοδρόμηση, ώστε ο πλάτανος να μην είναι αποκομμένος από τον ναό, αλλά να γίνονται αντιληπτά τα δύο μνημεία ως αδιαίρετο σύνολο. Δεν συνηγορούμε στην ανοικοδόμηση του νότιου κλίτους (όπως προτείνει η Εφορεία Βυζαντινών μνημείων), αλλά προτείνουμε την ενσωμάτωση των θεμελίων, ως αρχαιολογικό εύρημα, σε έναν μεγάλο περίβολο γύρω από τον ναό, έναν περίβολο προστατευμένο από την κίνηση των αυτοκινήτων αλλά και την οπτική μόλυνση των γύρω πολυκατοικιών. Διατηρούμε τα προσκτίσματα, που είναι για αναπόσπαστο μέρος του μνημειακού συνόλου, και επεμβαίνουμε σε κάποια κτίσματα για να πετύχουμε οπτικές φυγές προς το ημικλειστό μνημείο.

¹¹ Θ. Παπαζιάτος, *Η Βέροια και οι Ναοί της*, έκδοση Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, Αθήνα 1994, σελ. 165

¹² Θ. Γαβριηλίδης, *ό.π.*, σελ. 18

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΑΛΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

- ΜΝΗΜΕΙΟ
- ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ
- ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΦΥΣΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ
- ΕΠΕΜΒΑΣΗ
- ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΟΨΗΣ
- ΚΑΤΕΛΑΦΙΣΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΣΤΗ ΒΕΡΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ
ΠΑΛΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

ΣΧΕΔΙΟ
ΚΑΤΟΥΣΗ
ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ. ΑΝΕΚΕΦΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥΣ ΧΕΙΛΙΑΣ ΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΠΑΛΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

ΣΧΕΔΙΟ

ΚΑΤΟΥΡΗ
ΠΡΟΤΑΣΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

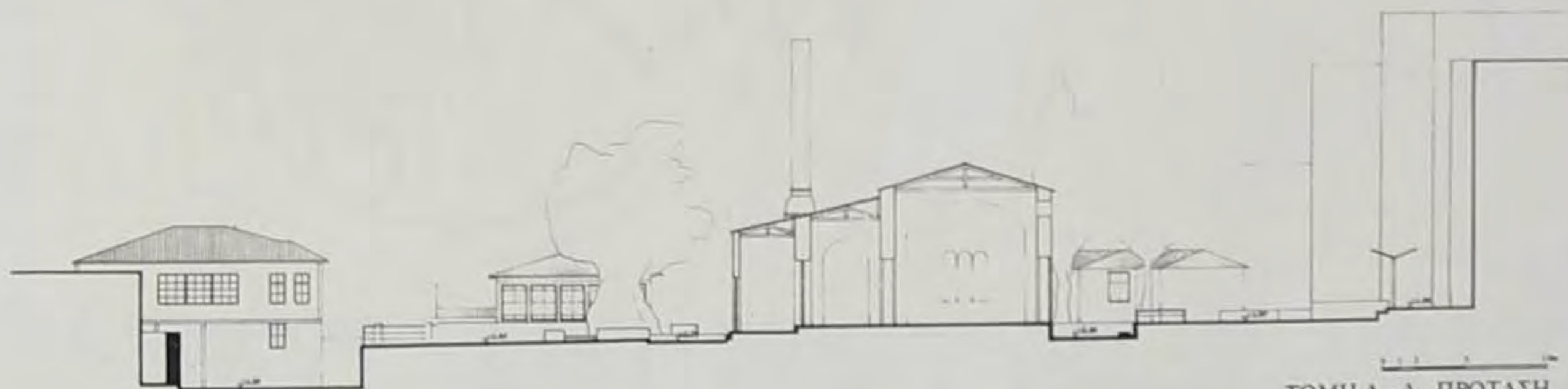
ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΟΥΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Α-Α ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

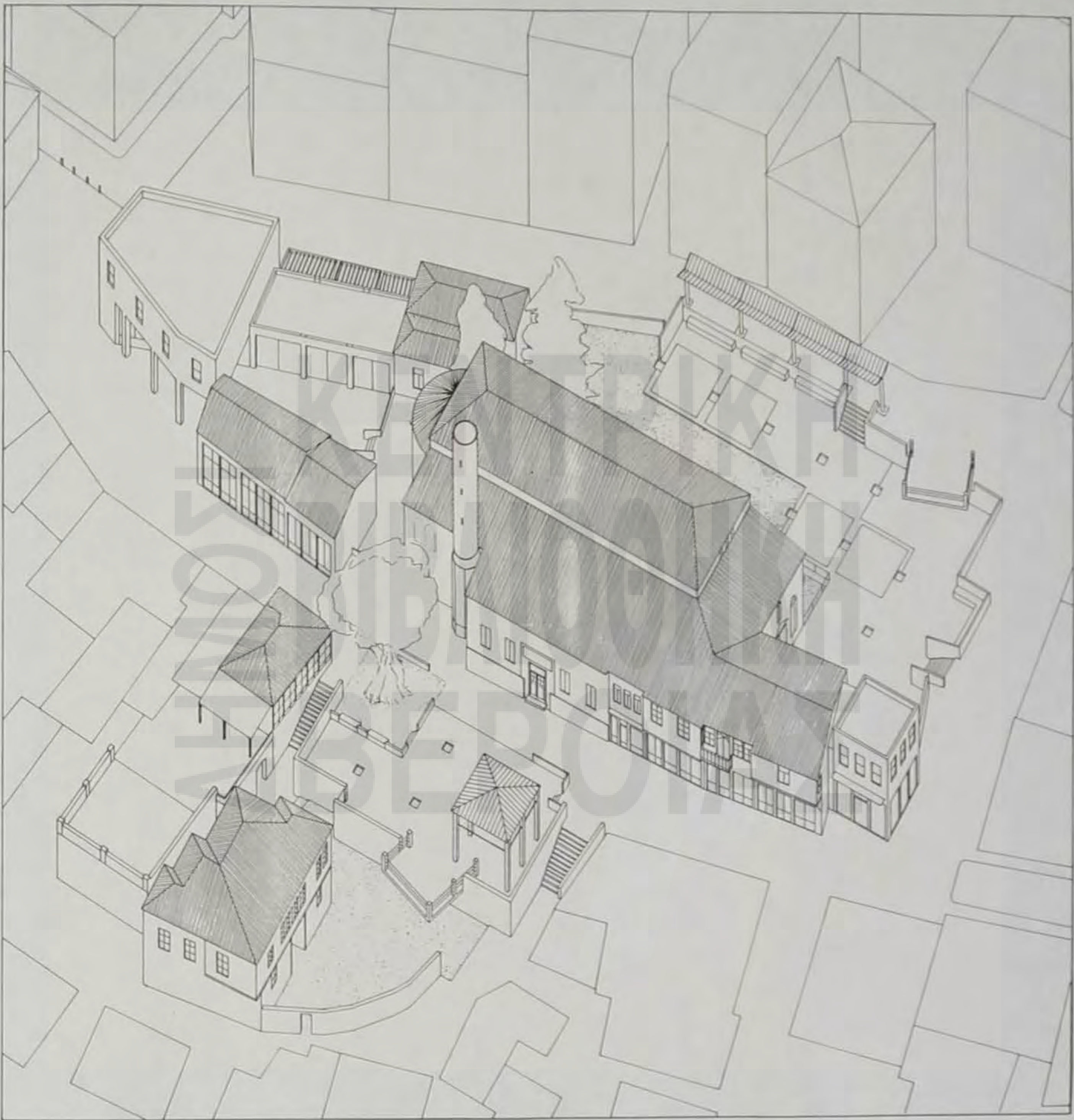
Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ ΑΕΚ ΗΕΙΕ ΑΕΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣ ΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΣΧΕΔΙΟ

ΠΑΛΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

ΑΕΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΕΚΔΟΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

4. ΟΡΤΑ ΤΖΑΜΙ

Το μικρό από τέμενος, κυβοειδές κτίριο, ήταν το πρώτο που έκτισαν οι Τούρκοι χρονολογείται από τον 15ο αιώνα. Κατά τον εμφύλιο πόλεμο στέγασε οικογένειες που ήρθαν από τα γειτονικά χωριά στην πόλη για να βρουν καταφύγιο. Υπήρξε και εργαστήριο τεχνιτών. Τη στιγμή αυτή είναι αποθήκη ξυλείας του Δήμου, ενώ πριν σφραγιστούν τα ανοίγματά του, όταν ήταν χωρίς χρήση, τα παιδιά της γειτονιάς το χρησιμοποιούσαν για το παιχνίδι τους.

Σήμερα είναι αφ' ενός τελείως αόρατο από την οδό Κεντρικής (εικόνα 18) - καθώς έχει ως φράγμα μπροστά του μια συστοιχία αδιάφορων νεότερων κτισμάτων, μεταξύ των οποίων και μια τετραώροφη οικοδομή - και αφ' ετέρου το περιβάλλον του θυμίζει, αλλά και είναι, ακάλυπτος χώρος αδιάφορων πολυκατοικιών (εικόνα 19).

Στην πρόταση απομακρύνουμε τα αδιάφορα κτίματα που βρίσκονται επί της Κεντρικής, διατηρούμε όμως το ημπερίκλειστο του χώρου σχεδιάζοντας μια μακρή αγορά γύρω από τον ελεύθερο χώρο του τζαμού, φροντίζοντας για οπτικές φυγές προς το μνημείο. Χρησιμοποιούνται δεντροστοιχίες ως 'μονωτικά' φράγματα από τις γύρω ψηλές πολυκατοικίες. Όσο για το ίδιο το μνημείο, προτείνουμε να γίνει ημυπαίθριο, ίσως με μια ειδική πλακόστρωση στο εσωτερικό του, για να χρησιμοποιηθεί ξανά στο δημιουργικό παιχνίδι των παιδιών.

Εικόνα 18. Άποψη από την οδό Κεντρικής. Το μνημείο μόλις που διακρίνεται πίσω από τα κτίσματα.

Εικόνα 19. Όψη του τζαμού από την οδό Θεμιστοκλέους

Μακέττα της πρότασης

ΔΗΜΟΣΙΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

- ΜΝΗΜΕΙΟ
- ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ
- ▨ ΕΠΕΜΒΑΣΗ
- ▨ ΚΑΤΕΛΑΦΙΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΡΟΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΚΥΡΑΝΣΗΣ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΚΥΡΑΝΣΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΚΥΡΑΝΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΚΥΡΑΝΣΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΚΥΡΑΝΣΗΣ

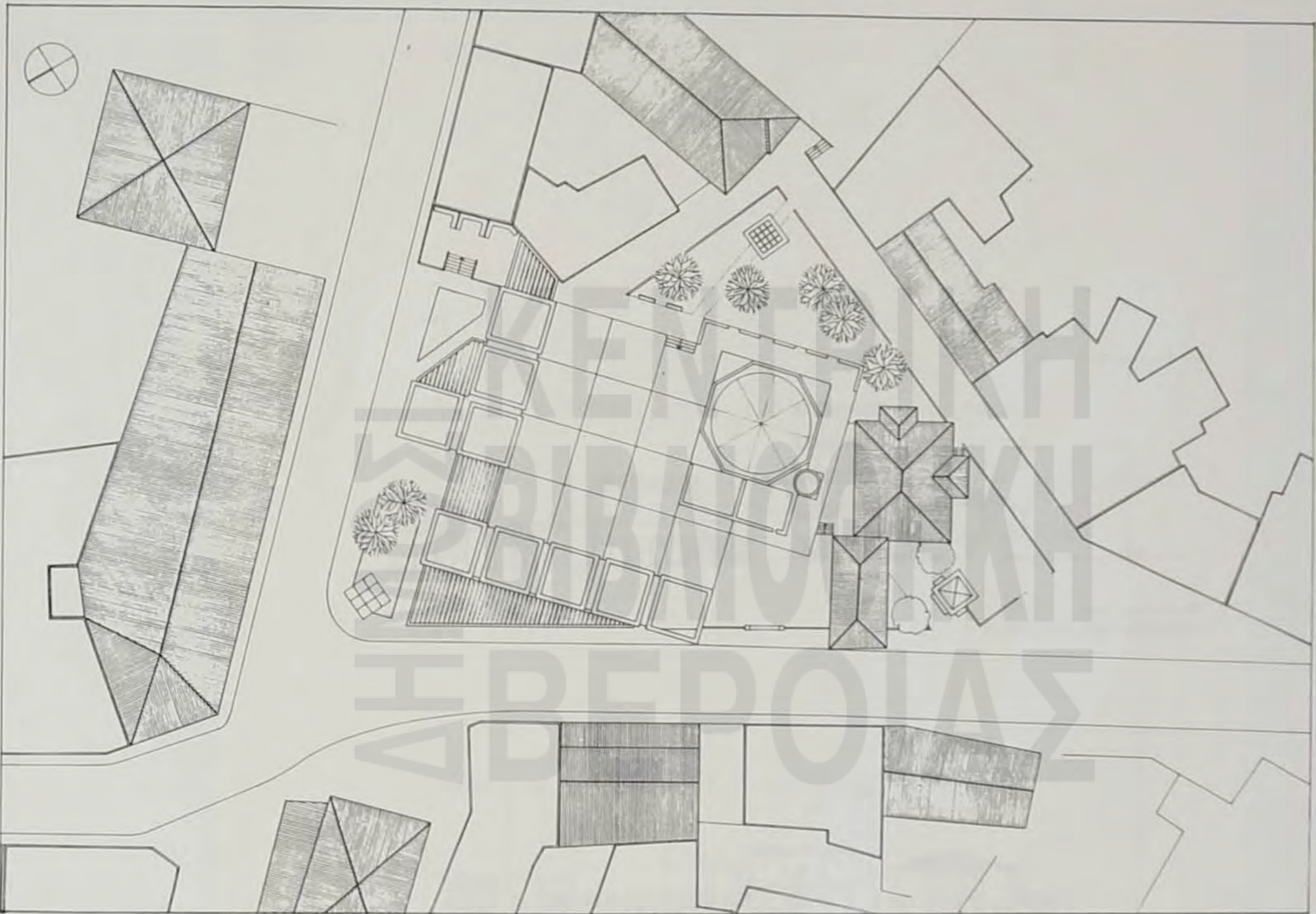
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΚΥΡΑΝΣΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

MAST ATND

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΟΡΓΑ ΤΖΑΜΙ

ΣΧΙΜΑ

ΤΟΜΗ Α-Α
ΤΟΜΗ Β-Β

ΤΟΜΗ Α - Α ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Α - Α ΠΡΟΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Β - Β ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Β - Β ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ
ΟΡΓΑ ΤΖΑΜΙ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΣΧΕΔΙΑ
ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ
ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

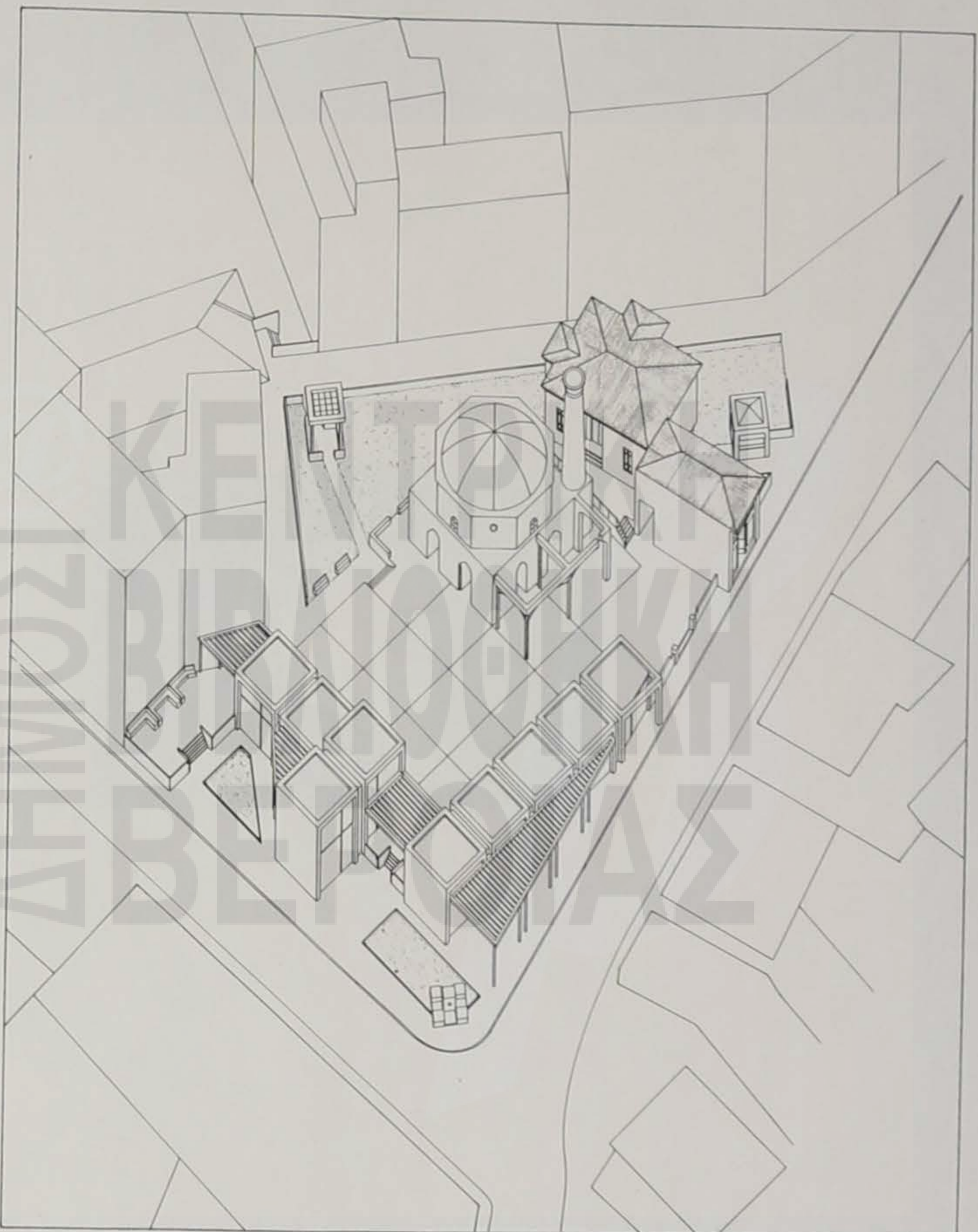
Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ Α. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΞΕΒΑΙΑΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΣΧΕΔΙΟ

ΟΡΙΑ ΤΖΑΜΙ

ΑΕΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

5. ΠΛΑΤΕΙΑ ΩΡΟΛΟΓΙΟΥ

Μια πλατεία της πόλης που έγινε κυριολεκτικά αγνώριστη τα τελευταία τριάντα χρόνια είναι το 'Ρολόι'. Οι παλιοί Βεροιώτες ονόμαζαν 'Ωρα' τον πύργο του ρολογιού που υπήρχε εκεί ως το 1928 (εικόνες 20,21): " Ήταν κτίσμα ψηλό, τρανό, κτισμένο από ογκόλιθους στη βάση και πιο πάνω πέτρινα ντουβάρια με τσατμάδες. Μια τεράστια φαρδιά σκάλα στο εσωτερικό του άρχιζε από την ξύλινη πόρτα απ' όπου έμπαινε ο Χότζας και το κούρντιζε τραβώντας τα μακριά σκοινιά του... Στην κυκλική σκάλα του εσωτερικού του, την ξύλινη, δεν ήταν ανάγκη κανείς να ανεβεί, ούτε και ο Χότζας: απ' εκεί έβλεπε όλο τον κάμπο. Μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών [1924], έφυγε και ο Χότζας ως ανταλλάξιμος κι έμεινε παραπονεμένο το Ωρολόγι, μα που αυτός ήξερε την τακτική του. Το Ωρολόγι αυτό, που εξυπηρετούσε τον κοσμάκη μέχρι Σαραντόβρυσες και Μαυροδέντρι, χτυπούσε έπειτα μέχρι και εκατό φορές από την κακή του συντήρηση και από άγνοια στο κούρντισμα... Πέρασαν λίγα χρόνια και το μακάριο έτος 1928 το κατεδάφισαν."¹³

Η 'Ωρα' ήταν πραγματικά το σύμβολο της Βέροιας (εικόνα 22). Ο Α.Ε.Χριστοδούλου αντιδρά με αγανάκτηση στην κατεδάφισή του: " Δεν γνωρίζω ποτέ ακριβώς εκτίσθη. Γνωρίζω όμως την χρησιμότητά του και αγανακτούμεν δια την κατεδάφισήν του... Με το μεγαλοπρεπές ύψος του και την αρχαιοπρεπή εμφάνισήν του προσέφερεν εις την πόλιν μας θετικήν υπηρεσίαν. Ήτο μία συντροφιά, που όλοι οι παλαιοί την νοσταλγούμεν. Μας απήλλαξε της φροντίδας να έχωμεν μαζί μας ωρολόγιον."¹⁴

Ένα άλλο πλήγμα για την πλατεία ήταν η διχοτόμησή της από την διάνοιξη της οδού Μητροπόλεως και ο χωρισμός της σε δύο τμήματα, την "Πλατεία Δικαστηρίων" (όπου δεσπόζει το Δικαστικό Μέγαρο, αρχών του αιώνα) και το απέναντι πάρκο (εικόνα 23): " Θα θυμούνται οι παλαιότεροι των Βεροίων πως η πλατεία Δικαστηρίων, το περίφημο 'Ρολόι', ολίγα χρόνια πριν ηγήσουν οι σειρήνες του τελευταίου κοσμικού Αρμαγεδώνα, ήταν κυκλοτερής, αφού στη νότια πλευρά της, όπου, στη σημερα, ένα κάτισχνο, γυφτοκτατούμενο πάρκο, υψωνόταν ένας στοίχος από δίπατα τουρκόχτιστα αρχοντικά (κονάκια)."¹⁵

Εξάλλου, πίσω από το Δικαστικό μέγαρο σωζόταν ως το 1909 ακέραιος ο πύργος της νοτιοδυτικής γωνίας των τειχών της πόλης (εικόνα 24), 'ο πύργος του Δουσάν' που οι ντόπιοι αποκαλούσαν 'φρούριο'. Ο Α.Ε.Χριστοδούλου γράφει: " Κτίσμα Ενετικής εποχής. Τύπος πολεμίστρας. Παρατηρητήριον. Το θεμέλιόν του υφίσταται, με αξιόλογον υλικόν ελληνιστικής εποχής. Κατεδαφίσθη υπό των Τούρκων. Η δε πέτρα του εχρησιμοποιήθη διά την ανέγερσιν του παρά το Βήμα του Αποστόλου Παύλου Σχολείου. Οι ανακαλυφθέντες πάπυροι εκάησαν υπό των αμαθών Τούρκων. Το 1916 οι Γάλλοι έκαμαν ανασκαφάς, το δε ευρεθέν γυναικείον άγαλμα με μακριάν κόμην, δυστυχώς εξηφανίσθη."¹⁶

Αναπόσπαστο στοιχείο της πλατείας ήταν επίσης ο ιστορικός πλάτανος, που βρισκόταν δίπλα στην 'Ωρα και που σήμερα είναι περιορισμένος σε μια νησίδα μεταξύ των διερχόμενων αυτοκινήτων.

Επανασχεδιάζοντας, λοιπόν, την πλατεία Ωρολογίου, επιχειρήσαμε μια σύνδεση με την ιστορία της. Η οδός Μητροπόλεως (της οποίας ο κυκλοφοριακός φόρτος έχει μειωθεί δραστικά μετά την διάνοιξη της νότιας περιφερειακής οδού της πόλης) αλλάζει χάραξη και κινείται περιμετρικά, έτσι το πλάτος της αποδίδεται στην ενιαία πλατεία που δημιουργείται. Το πάρκο ξανασχεδιάζεται, ο πλάτανος εντάσσεται στον ευρύτερο χώρο της πλατείας και προτείνεται ένας νέος πύργος ρολογιού, επισκέψιμος από το κοινό. Ένα άλλο στοιχείο της πρότασης είναι η ανάδειξη του τείχους (πίσω από το δικαστικό μέγαρο) και η υπόμνηση της συνέχειάς του με μακρές κατασκευές και διαμορφώσεις.

¹³ Γ.Αλεξιάδης, Βεροιώτικες αράδες, Βέροια 1984, σελ. 41

¹⁴ Α.Ε.Χριστοδούλου, ό.π., σελ. 118

¹⁵ Γ.Αλεξιάδης, " Πανόραμα επαγγελμάτων ", Πολιτιστικά Δρώμενα, τεύχος 12, Βέροια 1995, σελ. 25

¹⁶ Α.Ε.Χριστοδούλου, ό.π., σελ. 173

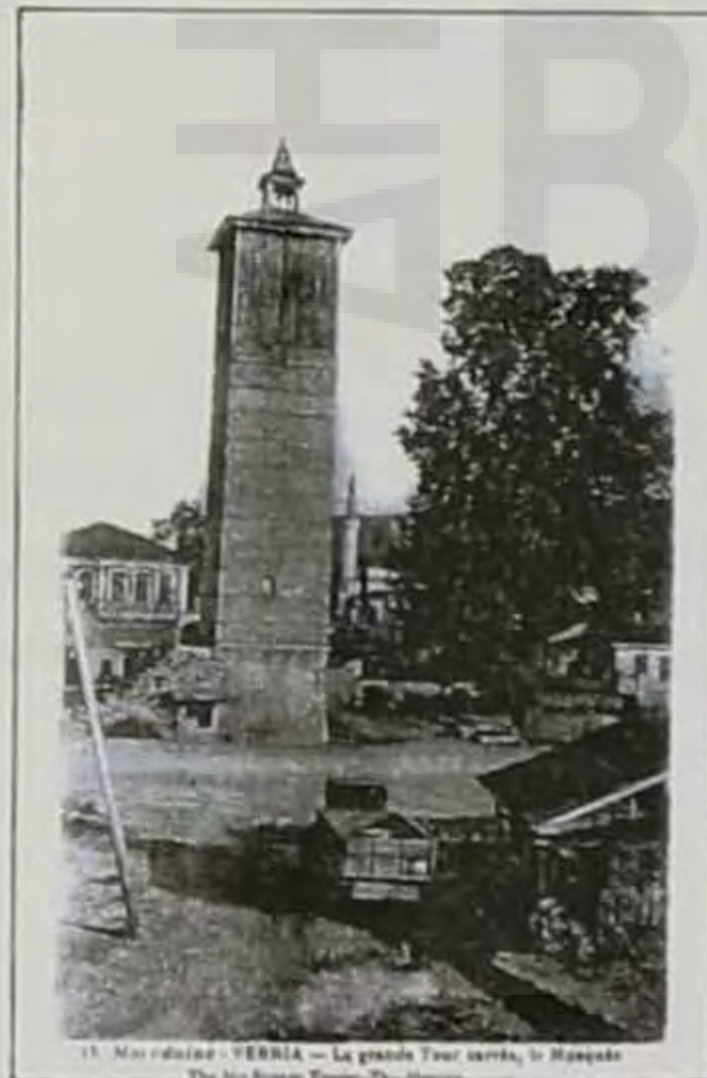
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

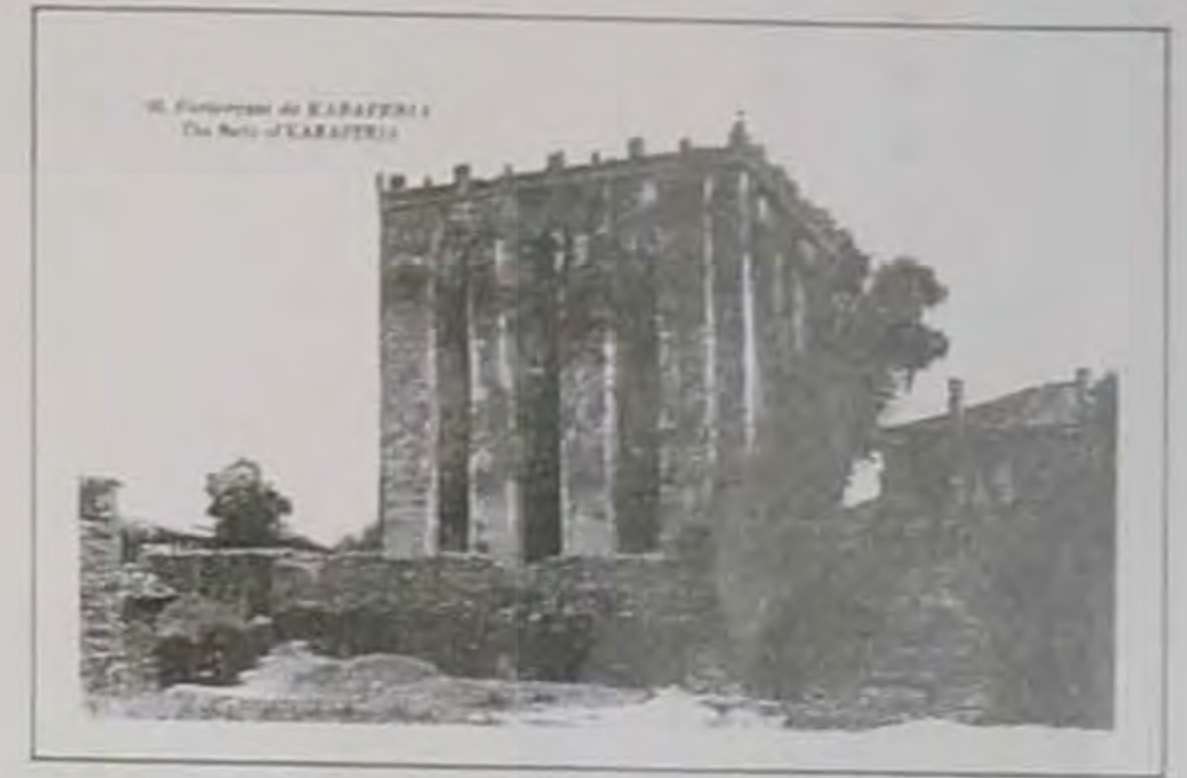
Εικόνα 20. Carte-postale του 1918 όπου διακρίνεται ο πύργος του Ρολογιού και ο πλάτανος στα δεξιά του.

Εικόνα 21. Σημερινή άποψη της πλατείας από την ίδια θέση.

Εικόνα 22. Η "Ωρα" (carte-postale της συλλογής Γ.Καλλιγιά)

Εικόνα 24. Ο πύργος του Δουσάν (carte-postale της συλλογής Γ.Καλλιγιά)

Εικόνα 23. Άποψη της πλατείας Ωρολογίου από ψηλά

Μακέττα της πρότασης

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΑΛΤΕΙΑ ΩΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΜΝΗΜΕΙΟ
ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ
ΕΠΕΜΒΑΣΗ
ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

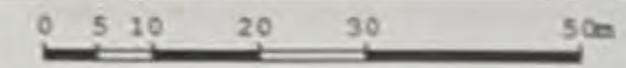
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΗΣ
ΕΚΔΟΣΗΣ

1998

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΠΡΟΤΥΧΗ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΠΟΝΔΙΟΥ

ΣΧΗΜΑ
ΚΑΤΨΗ
ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΧΕΙΔΙΑΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΠΟΝΔΙΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ

ΚΑΤΟΥΧΗ
ΠΡΟΤΑΣΗ

0 5 10 20 30 40 50

ΔΗΜΟΣΙΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΟΧΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΗΝΑΡΧΙΑΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΝΤΙΣΤΗΝΑΡΧΙΑΣ

**ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ**

ΔΗΜΟΣΙ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

6. ΒΗΜΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Η νοητή συνέχεια της Κεντρικής μίας φέρνει, τέλος, στην περιοχή του Βήματος του Αποστόλου Παύλου. Ο Απόστολος Παύλος επισκέφθηκε την πόλη για πρώτη φορά το 61 μ.Χ.: " Η άφιξη του Απ. Παύλου στη Βέροια αποδεικνύει τη σημασία της πόλεως, από την άποψη τουλάχιστον του εμπορίου, γιατί γνωρίζουμε ότι ο Παύλος κατευθυνόταν κυρίως σε πόλεις με σημαντικές ιουδαϊκές παροικίες και μάλιστα εκεί όπου υπήρχαν συναγωγές... Ο Παύλος φαίνεται ότι έμεινε στη Βέροια αρκετές μέρες και δίδαξε και έπιστεψαν πολλοί."¹⁷

Για τους Βεροιώτες ο χώρος του Βήματος είναι τόπος καθαγιασμένος. Η παράδοση θέλει να σώζονται ακόμη τα πέτρινα σκαλοπάτια από τα οποία κήρυξε ο Απόστολος.¹⁸ Ο χώρος του Ιερού Βήματος ενείχεν εκτός της ιερότητος και ιδιαίτεραν ομορφιάν και περισσόν θέλητρον. Υψηλαί κυπάρισσαι, 40-50, εστόλιζον το μέρος τούτο το οποίο ημείς ονομάζομεν "Τα πολλά τα κυπάρισσαι". Δυστυχώς ταύτα εκόπησαν υπό των προσφύγων το 1922 και επωλήθησαν ως δαδί. Κατά την αναστήλωσιν του εν λόγω μνημείου, ατυχώς δεν συμπεριελήφθη και το πραγματικόν ιστορικό Βήμα, εγκαταληφθέν αλόγως, ως υπό κρύπτην, όπισθεν του ανεγειρόμενου μνημείου."¹⁸

Πράγματι, μέχρι και σήμερα, ένα 'ναΐδριο' από μάρμαρο κρύβει το αληθινό Βήμα (εικόνες 25,26), και οι ξένοι επισκέπτες - που είναι δεκάδες σε καθημερινή βάση - φεύγουν απορημένοι σχετικά με το πού ακριβώς μίλησε ο Απόστολος.

Στη γειτονιά του Βήματος βρίσκεται επίσης το Μεντρεσέ τζαμί (του 17ου αιώνα), που έχει δεχτεί μια προσθήκη που αλλοίωσε την αρχική όψη (εικόνα 27,28), έτσι όπως μας σώζεται από παλιές φωτογραφίες. Ο πολύ ψηλός μιναρές του δεσπόζει στην περιοχή και διακρίνεται από την πλατεία Ωρολογίου πίσω από το σχολείο, κτίσμα του 1909 (εικόνα 29). Για την ιστορία του σχολείου ο Α.Ε.Χριστοδούλου μιλτυρεί: " Το Ελληνικόν Γυμνάσιον [μεγαλοπρεπές, με νεοκλασσικές επιρροές, κτίστηκε το 1906 επί της οδού Μητροπόλεως] εγένετο διά της συνδρομής των Βεροιώων και μόνον, πράγμα το οποίον έκαμε μεγάλιν εντύπωσιν εις τους Τούρκους, οι οποίοι εις ανταγωνισμόν, τρόπον τινά, ανήγειραν το παρά του Βήματος του Αποστόλου Παύλου Σχολείον, δια την ανέγερσιν του οποίου εχρησιμοποίησαν την πέτρα του ιστορικού κάστρου, κατεδαφίσαντες τούτο βανδαλικώς."¹⁹ Πρόκειται, βέβαια, για τον πύργο του Δουσάν στον οποίο ήδη έχουμε αναφερθεί.

Στην πρόταση θελήσαμε να ενοποιήσουμε την σήμερα κατατημένη περιοχή με κατάργηση του δρόμου που περνά ανάμεσα στο τζαμί και το σχολείο και με εξομάλυνση των υψομετρικών διαφορών. Οι εισοδοί για το Βήμα και το τζαμί σηματοδοτούνται διακριτικά, ενώ προτείνουμε την απομάκρυνση της ψευδο-πρόσοψης και την επανεμφάνιση του ιστορικού Βήματος στην αυθεντική του μορφή.

¹⁷ Ν. Μουτσόπουλος, Η λαϊκή αρχιτεκτονική της Βεροίας, ΤΕΕ, Αθήνα 1967, σελ 29

¹⁸ Α.Ε.Χριστοδούλου, ό.π., σελ 28

¹⁹ Α.Ε.Χριστοδούλου, ό.π., σελ 91

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Εικόνα 25. Το Βήμα, όπως φαίνεται σε παλιά carte-postale (συλλογή Γ.Καλλιγά)

Εικόνα 26. Το σημερινό μαρμάρινο 'Βήμα'.

Εικόνα 27. Το Μεντρεσέ Τζαμί σε carte-postale του 1917 (συλλογή Γ.Καλλιγά)

Εικόνα 28. Το Μεντρεσέ Τζαμί σήμερα

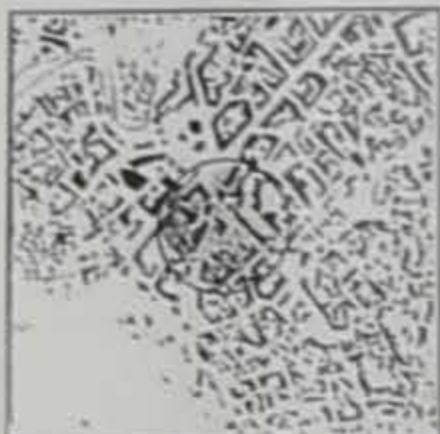

Εικόνα 29. Το σχολείο και το Μεντρεσέ Τζαμί όπως φαίνονται από την οδό Μ. Μπότσαρη.

Μακέττα της πρότασης

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΜΝΗΜΕΙΟ
ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΦΥΣΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ
ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

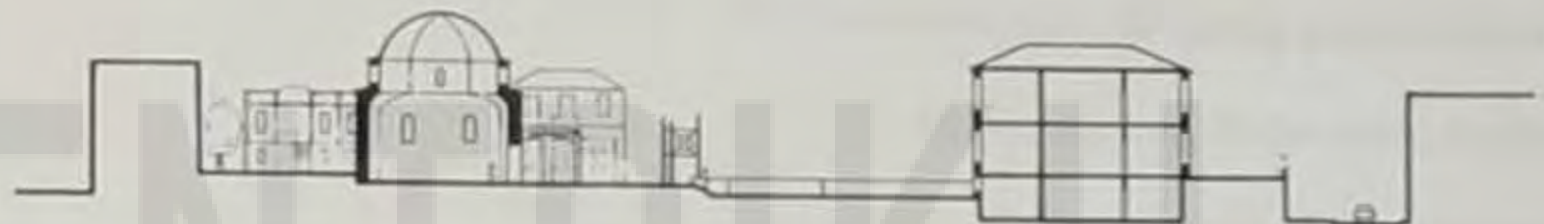
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΜΕΡΑ
ΜΑΤΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟΜΗ Α-Α ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

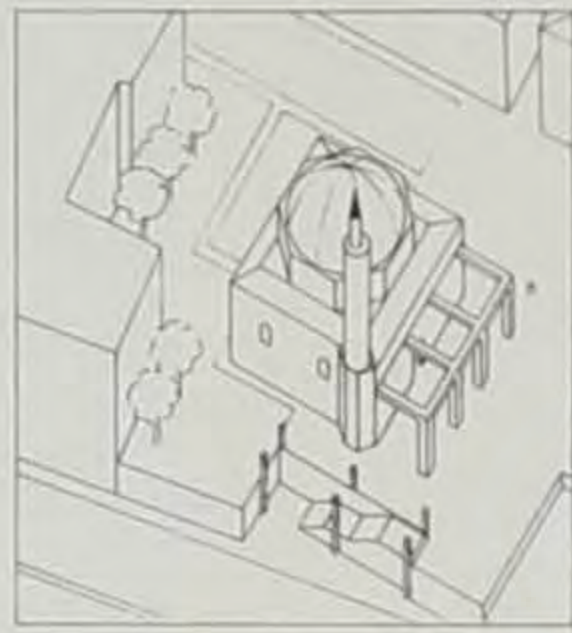
ΤΟΜΗ Α-Α ΠΡΟΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Β-Β ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΤΟΜΗ Β-Β ΠΡΟΤΑΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γ.Αλεξιάδης, Βεροιώτικες αράδες, Βέροια 1984
- Θ.Γαβριηλίδης, Προσκύνημα στα ιερά της θεοσώστου πόλεως Βεροίας, έκδοση Θρακικής εστίας Βεροίας, Βέροια 1996
- Στ.Ζάχος, Αναμνήσεις ενός Βεροιώτη, Βέροια 1979
- Ν.Καλογήρου, " Βέροια ", Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική, Μέλισσα, Αθήνα 1990
- Ν.Μουτσόπουλος, Η λαϊκή αρχιτεκτονική της Βεροίας, ΤΕΕ, Αθήνα 1967
- Θ.Παπαζώτος, Βυζαντινές εικόνες Βεροίας, Ακρίτας, Αθήνα 1995
- Θ.Παπαζώτος, Η Βέροια και οι Ναοί της, ΤΑΠΑ, Αθήνα 1994
- Γ.Χιονίδης, Ιστορία της Βεροίας, Θεσσαλονίκη 1970
- Α.Ε.Χριστοδούλου, Ιστορία της Βεροίας, Βέροια 1960
- Επί πόλεως, συλλογή κειμένων, Σύγχρονα Θέματα, Θεσσαλονίκη 1987
- Βέροια, έκδοση Δήμου Βεροίας, Βέροια 1986
- Πολιτιστικά Δρώμενα, έκδοση Δήμου Βεροίας
- Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στα ιστορικά κέντρα των πόλεων, Διεθνές συνέδριο, Βέροια, 2-3 Σεπτεμβρίου 1995
- Λ.Γακίδης, Α.Μαρκόπουλος, Κ.Παπανάτσιου, Μ.Χατσέρας, Αναγνώριση και επανάχρηση του ιστορικού αστικού χώρου, διπλωματική εργασία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Θεσσαλονίκη 1987
- Π.Εξακουστού, Σ.Λαζαρίδου, Ιστορική και πολεοδομική εξέλιξη της Βεροίας, φοιτητική εργασία στο τμήμα Αρχιτεκτόνων, Θεσσαλονίκη 1988

Ευχαριστούμε θερμά για τη βοήθειά τους σε αυτήν την εργασία:

- την λαογράφο κ. Βούλα Χατζίκου
 - τον κ. Θεμελή Θεμελή
 - τον κ. Γεράσιμο Καλλιγά
- για την παραχώρηση των cartes-postales

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΟΙΚΙΑ ΘΕΜΕΛΗ (Κεντρικής 210)

Κτίστηκε το 1899 από τον Λάζαρο Θεμελή, έμπορο καπνού. Αρχοντόσπιτο, με μεγάλους χώρους υποδοχής, ήταν ο τόπος υποδοχής όλων των επισήμων Ελλήνων που περνούσαν από την τουρκοκρατούμενη τότε Βέροια. Σύμφωνα με μαρτυρίες του σημερινού ιδιοκτήτη, του κ. Θεμελή Θεμελή, το σπίτι φιλοξένησε τον ίδιο τον Ίωνα Δραγούμη. Από μπροστά του πέρασε ο βασιλιάς Κωνσταντίνος στις 16 Οκτωβρίου 1912, ημέρα απελευθέρωσης της πόλης από τους Τούρκους. Με εντυπωσιακό για την εποχή του ύψος (είναι τριώροφο) δέσποζε στην γύρω περιοχή. Στην όψη εμφανίζει πολλά εκλεκτιστικά στοιχεία· ιδιαίτερα περίτεχνη είναι η σιδεριά του εξώστη και τα μεταλλικά φουρούσια του σαχνισιού.

ΟΙΚΙΑ Ν. ΧΑΤΖΙΚΟΥ (Κεντρικής 229)

Κτίστηκε γύρω στα 1900 από Τούρκο Μπέη και ήταν αρχικά ξενοδοχείο. Κοντά στην είσοδο της πόλης και μέσα στη γύφτικη συνοικία ξεχώριζε εμφανώς και ήταν γνωστό ως "παλάτι του Τσιγκινέ μαχαλά". Το κτίριο έχει τυπική τετράγωνη κάτοψη. Στο ισόγειο περιλαμβάνεται η είσοδος, ιδιαίτερα ευρύχωρη, του σπιτιού και χώροι που χρησιμοποιούνταν ως καταστήματα ή εργαστήρια. Στον όροφο, η σκάλα της εισόδου καταλήγει σε κεντρικό χωλ, γύρω από το οποίο οργανώνονται μεγάλα και συμμετρικά τοποθετημένα δωμάτια. Μια βοηθητική σκάλα οδηγεί στον δεύτερο όροφο, που προβάλλει μέσα από τη στέγη ως υπερύψωση του κεντρικού τμήματος του σπιτιού και χρησιμοποιούνταν ως υπνοδωμάτιο υπηρεσίας. Εξωτερικά, το κτίριο είναι επιβλητικό και εντυπωσιάζει με το μέγεθός του. Είναι πολύ χαρακτηριστική η κεντρική προεξοχή (σαχνισί) που αντιστοιχεί στην κεντρική σάλα του ορόφου, πάνω ακριβώς από την είσοδο, που συνεχίζεται και στον δεύτερο όροφο με ελαφριά ξύλινη κατασκευή· πρόκειται για την κεντρική υπερύψωση του κτίσματος που ήδη αναφέραμε. Μορφολογικά, το κτίριο συγκεντρώνει πολλά εκλεκτιστικά στοιχεία, έχει περίτεχνες γύψινες και ξύλινες διακοσμήσεις και ψευδοϊσόδομη τοιχοποιία στο ισόγειο. Από τον Τούρκο Μπέη το αγόρασε ως κατοικία του ο πλούσιος έμπορος Νικόλαος Χατζίκος. Σήμερα ζει σε αυτό η Βεροιώτισσα λαογράφος Βούλα Χατζίκου.

ΟΙΚΙΑ ΧΑΤΖΙΚΟΥ (Βερμίου 11)

Κτίστηκε από τον μικρότερο αδελφό του Νικόλαου Χατζίκου γύρω στα 1920, με δικά του σχέδια, που έχουν σαφείς τις επιρροές που δέχτηκε από την πολύχρονη διαμονή του στην Κεντρική Ευρώπη. Το κτίριο μορφολογικά είναι τυπικά εκλεκτιστικό, και στον όροφο σχηματίζει μικρές γραφικές σοφίτες που θυμίζουν ελβετικά chalet! Περισσότερα στοιχεία δεν μπορέσαμε να συγκεντρώσουμε γιατί σήμερα το κτίριο είναι ακατοίκητο και δεν στάθηκε δυνατό να μπούμε στο εσωτερικό του.

ΚΑΦΕΚΟΠΤΕΙΟ ΗΛΙΑΔΗ (Κεντρικής 76)

Σύμφωνα με μαρτυρίες του ιδιοκτήτη, το κτίσμα είναι προϋφιστάμενο του 1920. Ο σήμερα χωρίς χρήση όροφος ήταν χωρισμένος στα δύο και στέγαζε δικηγορικό γραφείο και το παλιό οδοντιατρείο του Χανίκο Αζαρινιάν.

ΜΑΓΑΖΙ ΜΕ ΣΤΑΥΡΟΘΟΛΙΟ (Ιπποκράτους 4)

Οθωμανικό κτίσμα. Στην πρόσοψή του υπάρχει επιγραφή που έχει ως εξής :
" Δωρεά Μαργούς Πρωτοψάλτου το γένος Μαλακούση "

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΑΚΙΡΔΑΚΗ (Φιλίππου 7)

Οθωμανικό κτίσμα. Ήταν για πολλά χρόνια καφενείο. Έχει μεγάλες διαστάσεις και χαρακτηριστική τρουλοειδή κάλυψη.

ΠΑΛΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ (Παν. Τσαλδάρη 32)

Οθωμανικό κτίσμα. Στέγαζε τη μοναδική τράπεζα της πόλης. Αργότερα μετατράπηκε σε ιατρείο.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΒΑΦΕΙΔΗ (Φιλίππου 11)

Τυπικό εν σειρά μαγαζί με δίριχτη στέγη. Ανήκε στα βακουφικά (ιδιοκτησία) του Αγίου Αντωνίου. Ο κ. Αναστάσης Βαφειδής γνωρίζει με βεβαιότητα ότι το 1935 επισκευάστηκε η δίριχτη στέγη του.

ΔΙΩΡΟΦΟ ΚΤΙΡΙΟ (Πλατάνων 11)

Κτίσμα του μεσοπολέμου. Αρχικά στον όροφο ήταν κατοικία. Σήμερα είναι δικηγορικό γραφείο. Τον καιρό της Κατοχής στέγαζε το αρχηγείο του ΕΑΜ.

Ιπποκράτους 4

Οικία Θεμελή (Κεντρικής 210)

Κεντρικής 76

Οικία Ν. Χατζίκου (Κεντρικής 229)

Πλατάνων 11

Οικία Μ. Χατζίκου (Βερμίου 11)

Φίλιππου 7

Φίλιππου 11

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Για την ανάλυση του λιανικού εμπορίου σε κατηγορίες χρησιμοποιήθηκε η ταξινόμηση της ΕΣΥΕ. Στον στατιστικό κώδικα του 1991, ο κλάδος λιανικού εμπορίου με κωδικό 52 αναλύεται ως εξής:

521. Λιανικό εμπόριο σε μη εξειδικευμένα καταστήματα

522. Λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού σε ειδικευμένα καταστήματα

523. Λιανικό εμπόριο φαρμακευτικών, ιατρικών προϊόντων και καλλυντικών

524. Λιανικό εμπόριο καινούριων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα - περιλαμβάνει υφαντουργικά προϊόντα, ενδύματα, υποδήματα, δερμάτινα είδη, έπιπλα, φωτιστικά, είδη νοικοκυριού, ηλεκτρικές συσκευές, σιδηρικά, χρώματα, βιβλία, χαρτικά.

525. Άλλο λιανικό εμπόριο καινούριων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα - κοσμήματα, ρολόγια, λουλούδια, φωτογραφικά και οπτικά είδη.

528. Επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης.

Η καταγραφή των καταστημάτων ανά κατηγορία περιέχεται στον πίνακα "Ανάλυση Αγοράς" των σχεδίων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Ενώ η διπλωματική εργασία βρισκόταν σε εξέλιξη, ο Δήμος Βέροιας προχώρησε σε ρυθμίσεις που αφορούν την πεζοδρόμηση του "εμπορικού κέντρου" της πόλης. Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις αυτές, η οδός Κεντρικής έγινε τμήμα του δακτυλίου που περικλείει το "εμπορικό κέντρο" με αποτέλεσμα την υπερβολική φόρτιση (για το πλάτος του δρόμου) με διερχόμενη κίνηση και σε ώρες αιχμής, δημιουργία κυκλοφοριακού χάους, στην διασταύρωση ιδίως της οδού Κεντρικής με τις οδούς Μαλακούση και Μεγάλου Αλεξάνδρου. Την ίδια στιγμή που οι παράπλευροι της Κεντρικής δρόμοι (οδοί Αντ. Καμάρα, Βικέλα, Ιπποκράτους, Τσουπέλη), οι οποίοι δεν έχουν κανένα ιδιαίτερο ιστορικό ή άλλο χαρακτηρισμό, έχουν πεζοδρομηθεί με μη ανατρέψιμους τρόπους (μόνιμες κατασκευές που αποκλείουν εντελώς τη διέλευση οχημάτων), η ίδια η οδός Κεντρικής έχει φορτιστεί υπέρ του δεόντος με συνεχή ροή αυτοκινήτων.

Η δική μας αντιπρόταση είναι να πεζοδρομηθεί η Κεντρικής και να αφηθούν στην κυκλοφορία, προμηθεύοντας και τους απαραίτητους χώρους στάθμευσης, οι παράπλευροι αυτής δρόμοι. Η πεζοδρόμηση μπορεί να ισχύει μόνο τις ώρες και μέρες που λειτουργεί η αγορά. Μια ελαστική, επιλεκτική και ανατρέψιμη πεζοδρόμηση είναι ίσως πιο αποτελεσματική από την σημερινή, από πολλούς αμφισβητούμενη, ρύθμιση.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟΥ

- ||| ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ
- ▲▲▲ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
- || ΔΙΕΞΟΔΑ
- ⋯ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ
- ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΙΣΩΜΗΝ

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΟ ΚΑΡΔΙΑΣ 101
Τ.Κ. 540 01 ΒΕΡΟΙΑΣ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ 541 22 100
FAX 541 22 101
E-MAIL: info@citylibraryveria.gr

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- P₁** **P₂** ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΤΕΓΑΣΜΕΝΟ PARKING P₁: 90 ΘΕΣΕΙΣ P₂: 80 ΘΕΣΕΙΣ
- P₃** **P₄** **P₅** ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ "ΥΠΑΘΡΟΣ" * ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΩΝ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥΜΕΝΩΝ ΟΔΩΝ P₃: 20 ΘΕΣΕΙΣ P₄: 12 ΘΕΣΕΙΣ P₅: 24 ΘΕΣΕΙΣ
- P₆** ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΔΙΚΥΚΛΩΝ
- T** ΧΩΡΟΣ ΕΠΙΒΑΣΗΣ ΣΕ ΤΑΞΙ
- ΟΙ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΑΡΧΟΝΤΕΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ
- ▶▶** ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- P** ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΤΕΓΑΣΜΕΝΟ ΠΑΡΚΙΝΓΚ
- ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ
- ▶** ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
- ▭** ΑΔΙΕΞΟΔΑ

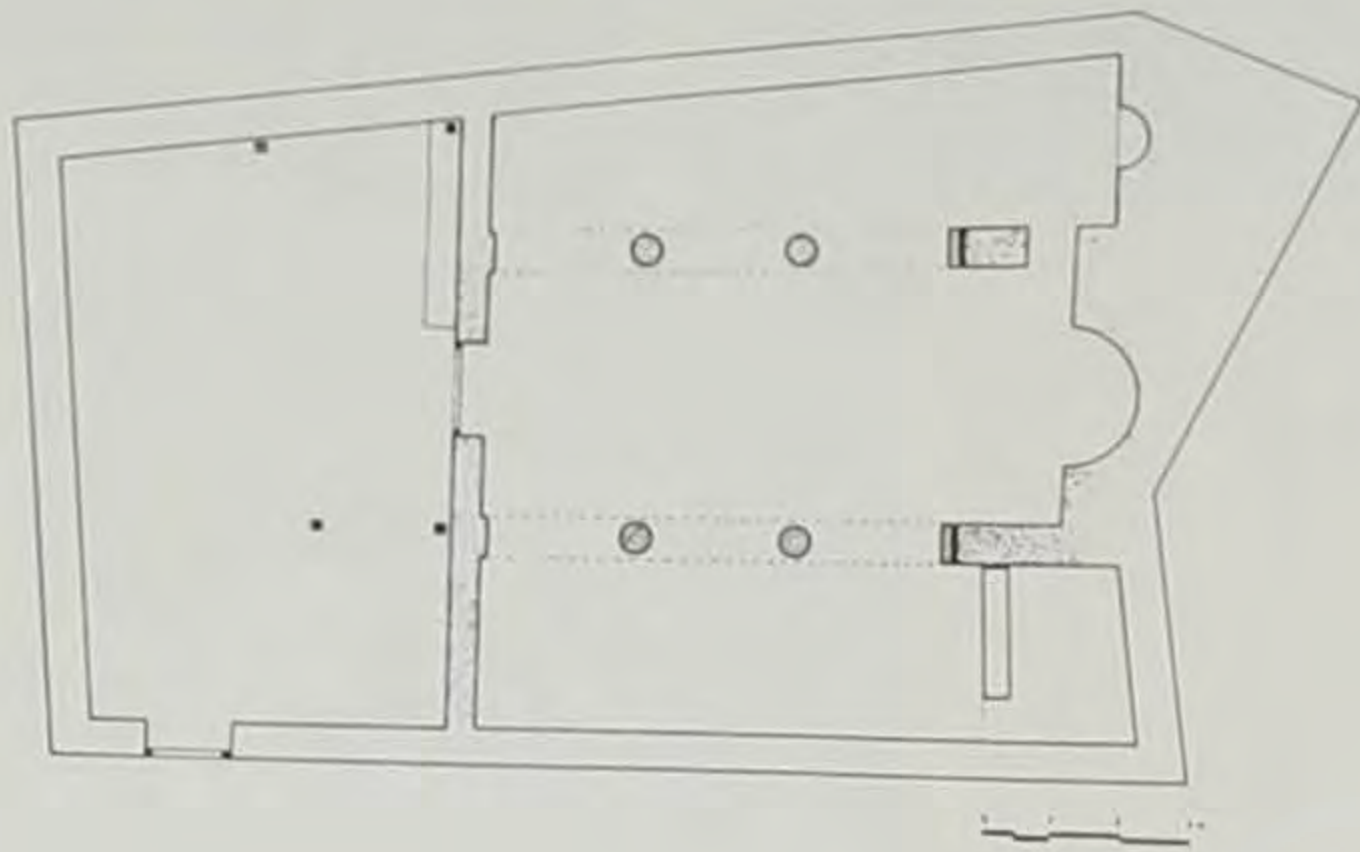
ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟΥ

ΣΥΝΑΧΙΟ

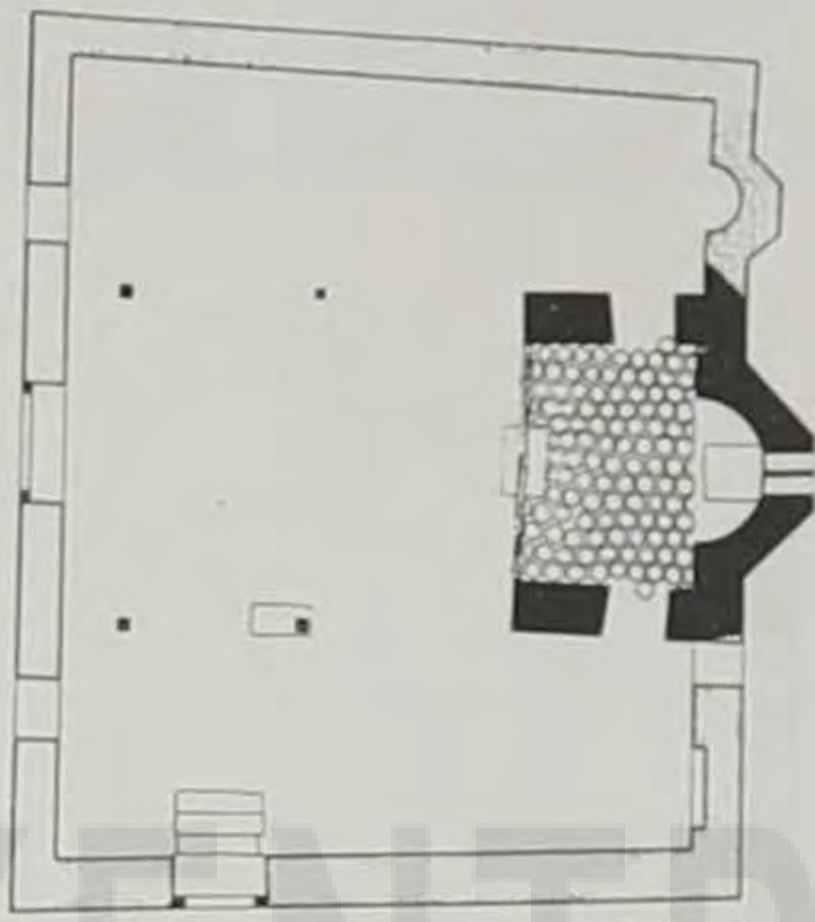
Η ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ Δ. Κ. ΗΣΕΙΣ Α. Τ. Τ. Κ. Ο. Υ. Σ. Χ. Ε. Δ. Ι. Α. Σ. Μ. Ο. Υ.

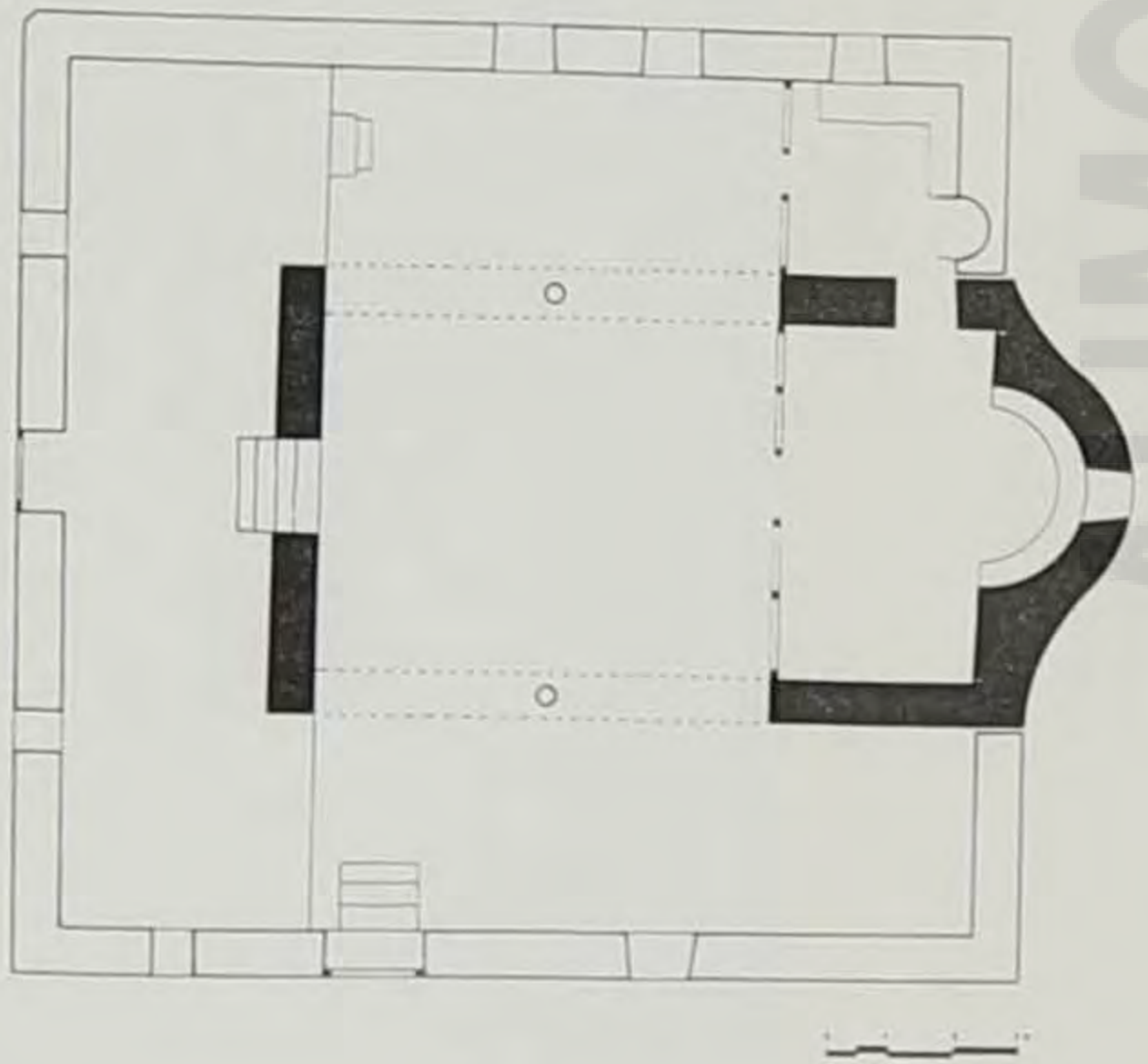
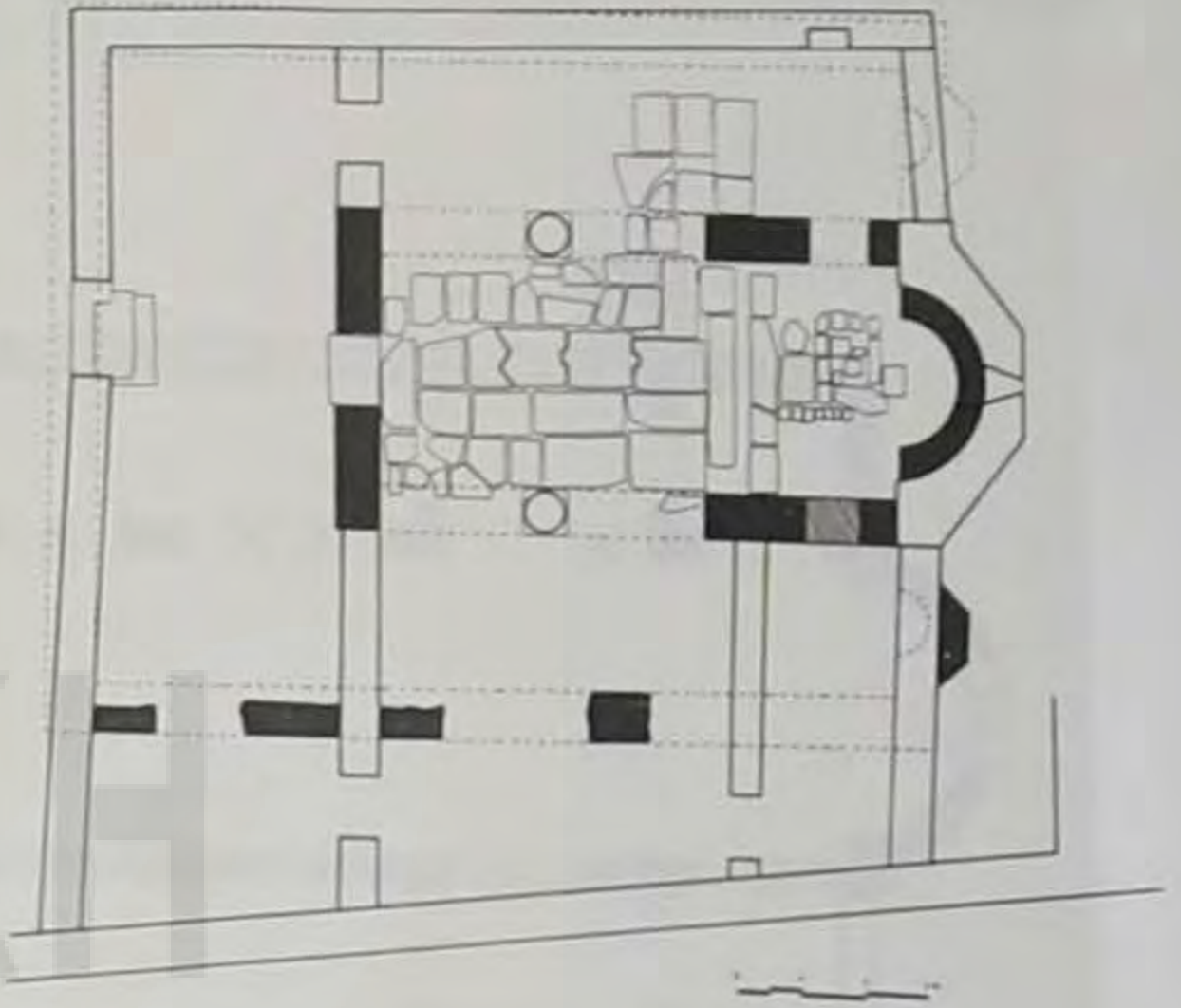
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

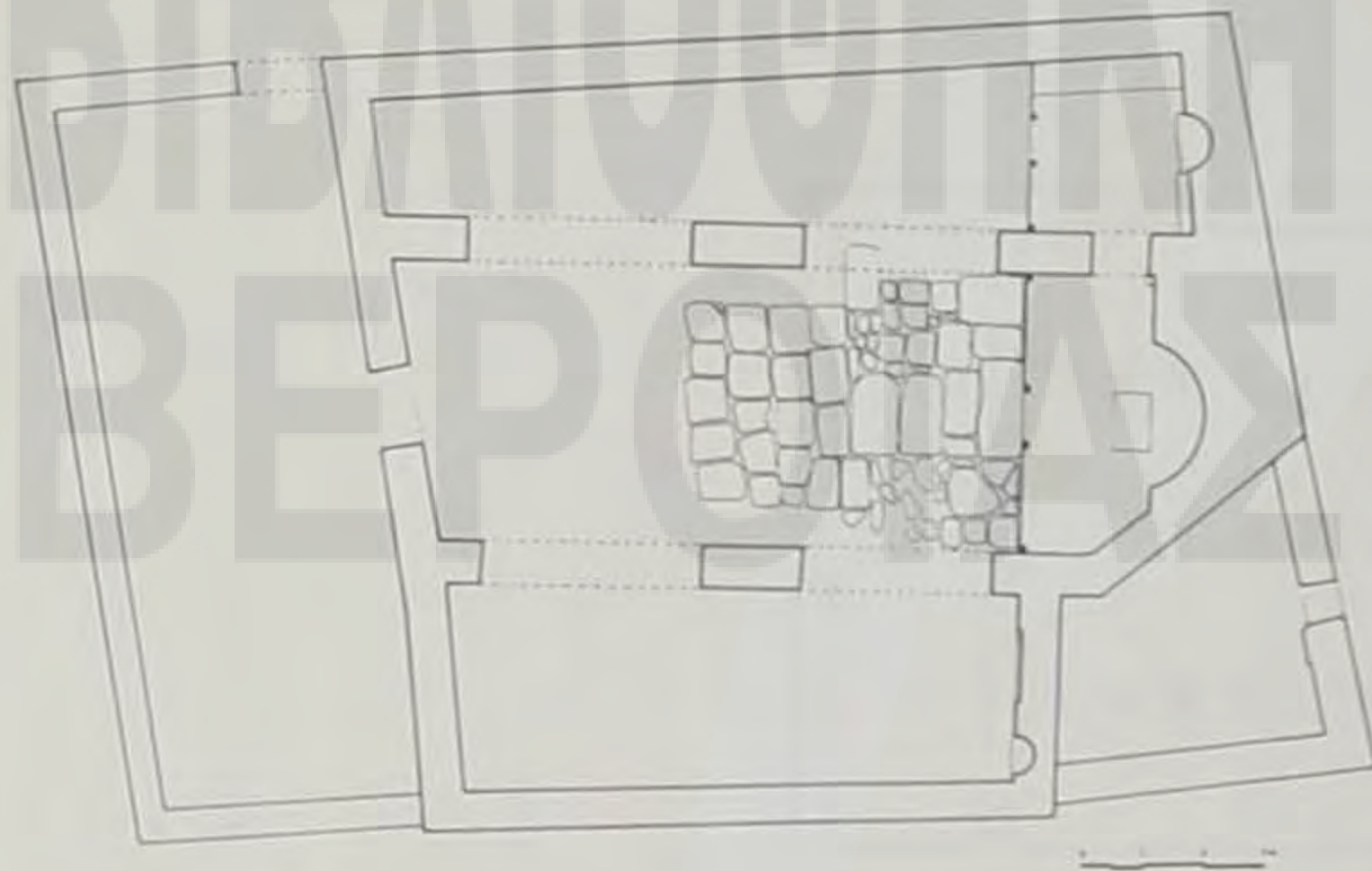
α

β

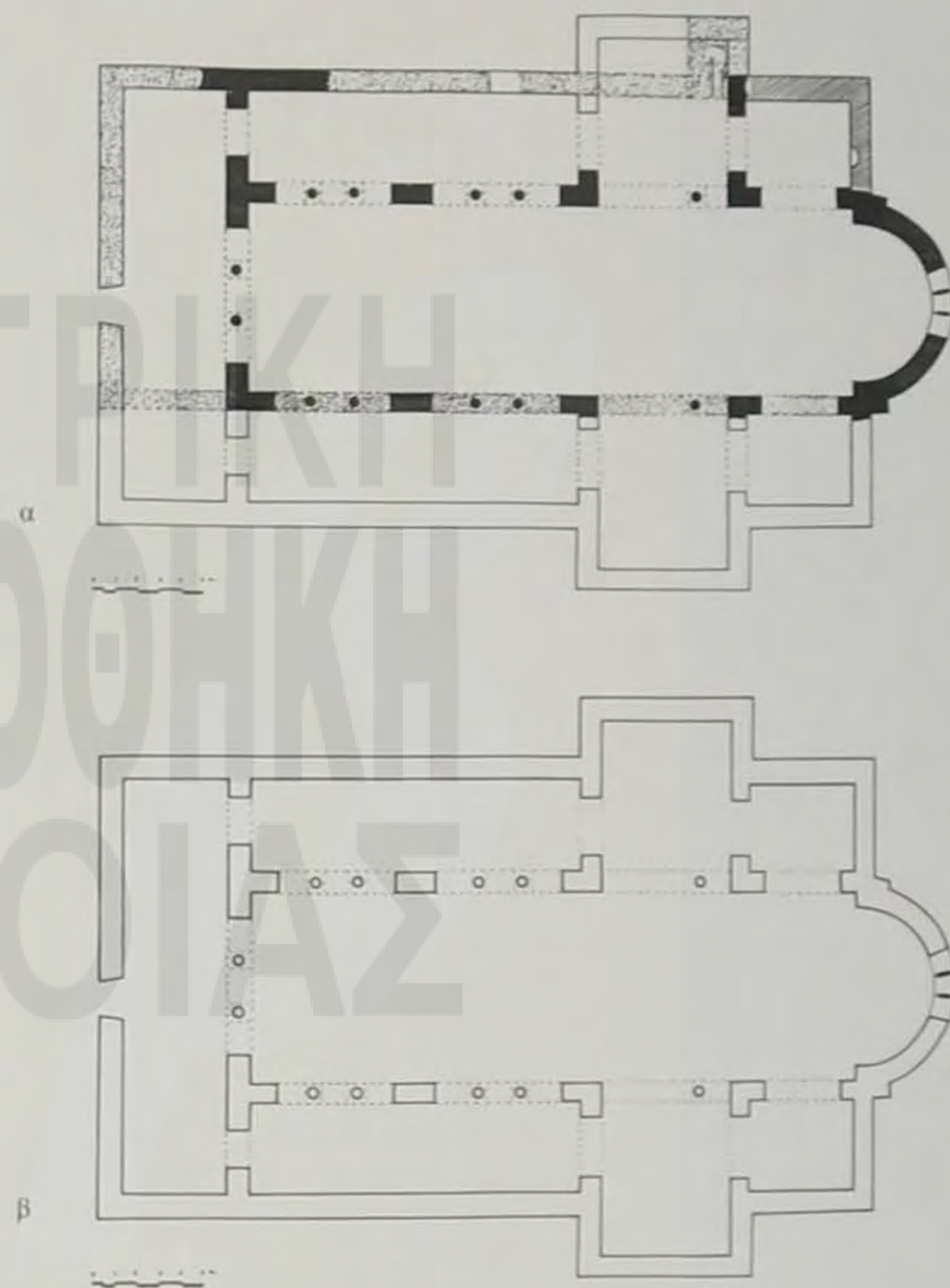
δ

ε

- ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ. Κατόψεις των ναών
 α) Παναγία Χαβιάρá
 β) Μέγας Θεολόγος
 γ) Άγ. Γεώργιος του άρχοντος Γραμματικού
 δ) Άγ. Προκόπιος
 ε) Άγ. Νικόλαος του μοναχού Ανθίμου

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΑΛΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ. α) Η υφιστάμενη κατάσταση και η μορφή του νότιου κλίτους μετά την ανασκαφή.
 β) Σχεδιαστική αποκατάσταση της αρχικής φάσης του ναού (Παπαζώτος).

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ